ONS IS DIE NUWE SUID-AFRIKA

Vrye Weekblad

6 April 1990 Tel: (011) 836--2151 Fax: (011) 838-5901 Prys: R1,50 (R1,33 + 17c AVB)

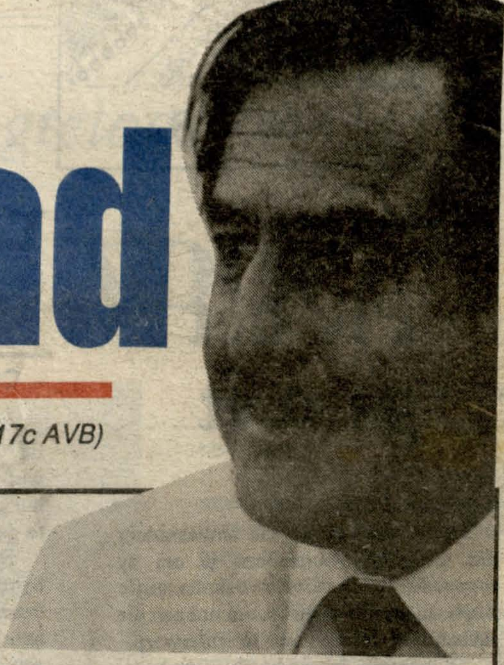

Politieke moorde:

Pik het geweet, sê Craig

Waar is dié man?

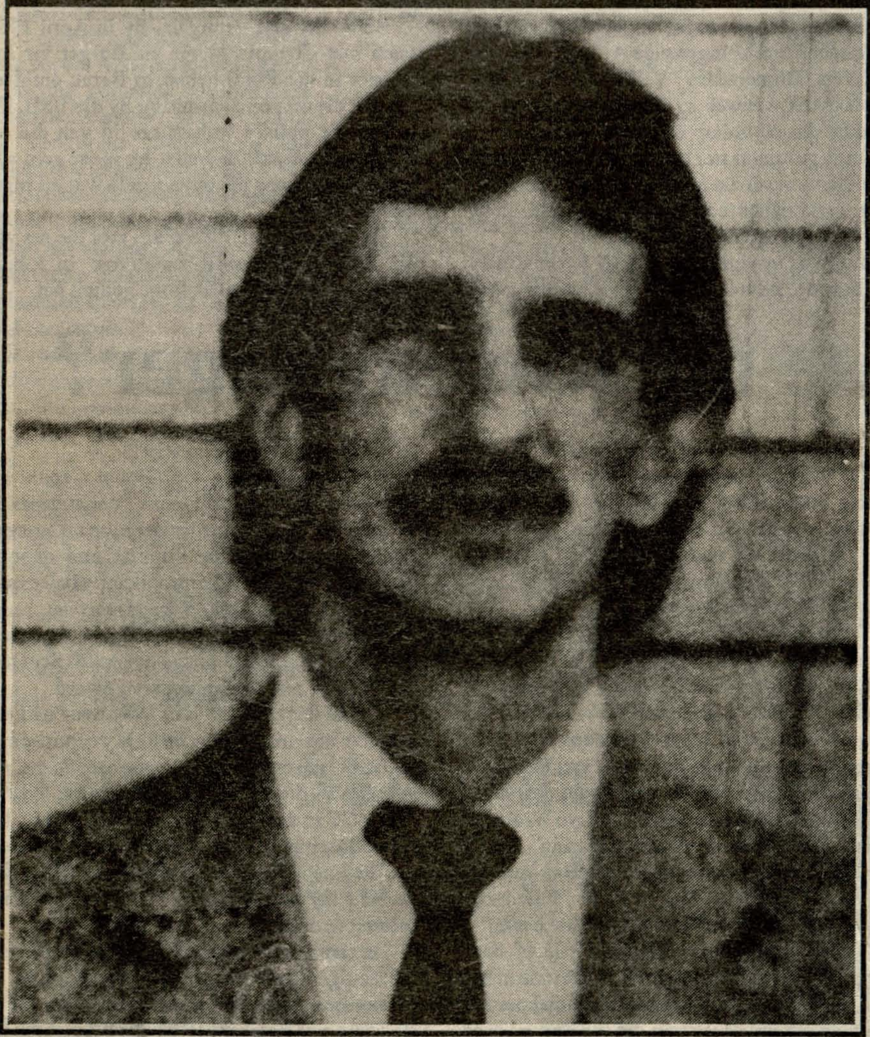

MAX DU PREEZ

WAAR is Chappie Maree?

Maree is die enigste voorbok van die weermag se Burgerlike Samewerkingsburo (BSB) wat van verskeie politieke moorde verdink word, wat nog nie sy opwagting by die Harms-kommissie gemaak het nie.

In veiligheidskringe word nou algemeen aanvaar dat die BSB verantwoordelik was vir die moorde op onder andere die Johannesburgse akademikus David Webster en die Swapo-leier Anton Lubowski.

Maar dié BSB-voorbokke wat verdink word, het al almal na vore gekom en gesê dit was nie hulle wat die sneller getrek het by dié twee moorde nie.

Nou begin die vrae ontstaan oor hoekom Maree die enigste een is wat wegkruip.

Daar is byvoorbeeld getuienis dat Maree verlede jaar heelwat tyd in Namibia deurgebring het.

Ewe ernstige vrae word gevra oor hoe dit moontlik was vir BSB-agente om na willekeur te skuil of na vore te kom sonder dat die polisie enigsins betrokke raak.

Die jongste BSB-agent wat uit sy gat gekruip het, is Staal Burger, wat gister by die Harms-kommissie opgedaag het. (sien berig op bladsy 2)

Daar word nou gevra of dit toevallig is dat hy weggekruip het totdat Namibia onafhanklik geword het.

Daar is geen uitleweringsooreenkoms tussen Namibia en Suid-Afrika nie, so sou vermoed word dat een van die BSB-agente by die moord op Lubowski betrokke was, sou dié persoon heeltemal veilig in Suid-Afrika kan wees.

Dit is waarskynlik om dieselfde rede dat 'n regse wat deur die Namibiaanse polisie gesoek word as 'n verdagte ná die aanval op 'n Untag-kantoor waarin twee mense gesterf het, Darryl Stopforth, nou weer openlik in Johannesburg rondloop. Hy het tot nou weggekruip nadat die polisie in Namibia 'n beloning van R10 000 vir sy inhegtenisname uitgeloof het.

JACQUES PAUW

BAASSPIOEN Craig Williamson het Suid-Afrika se superdiplomaat en minister van Buitelandse Sake, Pik Botha, by die moordbende-drama betrek en gesê die minister het deurentyd geweet van die buitelandse moordsendings van die veiligheidsmagte.

Williamson, gewese majoor in die veiligheidspolisie en tans lid van die Presidentsraad, het Woensdagaand in 'n Britse televisieprogram gesê dat Botha as permanente lid van die Staatsveiligheidsraad oor die buitelandse optredes ingelig was.

Williamson se uitspraak oor Botha se betrokkenheid is die eerste formele erkenning dat die Staatsveiligheidsraad by optredes van Suid-Afrikaanse moordbendes in die buiteland betrokke was.

Benewens Botha het die Staatspresident en verskeie ander ministers, onder meer van Wet en Orde, Verdediging en Justisie, permanente sitting op die Staatsveiligheidsraad.

Williamson se erkenning plaas nuwe druk op regter Louis Harms om die kommissie van ondersoek na moordbendes se verwysingsraamwerk te verbreed om ook getuienis oor buitelandse operasies, onder meer die moorde op Anton Lubowski, Ruth First, Jeanette Schoon en die ontploffing by die Londense kantore van die ANC aan te hoor.

Dr Ben Coetzee, broer van die gewese moordbende-bevelvoerder kaptein Dirk Coetzee, sê dié week dat hy self kennis dra dat die gewese kommissaris van polisie, genl Johan Coetzee, geweet het van die moord op die menseregte-prokureur Griffiths Mxenge. (sien bladsy 8)

Williamson het in in die televisieprogram, Dispatches, wat oor Channel 4 uitgesaai is, gesê: "Dit sal dom wees om te probeer voorgee dat alle ANC-mense wat hulle motors aangeskakel en die hiernamaals ingeblaas is, niks met die Suid-Afrikaanse veiligheidsmagte te make het nie. Ek meen, niemand gaan jou glo nie.

"Die feit is dat daar 'n oorlog was en dat hulle ons opgeblaas en doodgemaak het, en dat ons hulle opgeblaas en doodgemaak het. Sekere van die optrede word erken en andere nie," het Williamson gesê.

Op 'n vraag aan Williamson of die minister van Buitelandse Sake as lid van die Staatsveiligheidsraad van dié buitelandse operasies bewus moes gewees het, het Williamson gesê: "Ja."

Williamson lewer ook 'n pleidooi vir versoening en het aan die onderhoudvoerder gesê dat hy nie sal omgee vir 'n toekomstige president Nelson Mandela, eerste minister FW De Klerk, minister van verdediging Chris Hani (militêre leier van die ANC) en hyself as adjunk-minister van verdediging nie.

In dieselfde program het 'n gewese lid van die Staatsveiligheidsraad en strategiese kenner, dr Jake Cilliers, gesê dat militêre beplanning vir spesiale operasies aan ministers vir politieke goedkeuring voorgelê word.

Cilliers sê dat spesifieke planne aan die betrokke minister vir oorweging voorgelê word. Die minister van Buitelandse Sake word ook ingelig omdat hy spesifieke belang daarby het.

Die gewese agent van die Nasionale Intelligensiediens (NID) en huursoldaat, Martin Dolinchek, vertel dat hy in 1978 'n onthaal vir die gewese minister van polisie, Jimmy Kruger, bygewoon het waartydens die moontlikheid van moordbendes om ANC-lede uit te wis, bespreek is.

"Wanneer die Staatsveiligheidsraad besluit dat sekere mense uitgewis moet word..., word daar aan Pik Botha gevra hoe hy die probleem sal hanteer as iets sou skeefloop of selfs nie sou skeefloop nie," sê Dolinchek.

Dolinchek sê dat die regering op die hoogste vlak van die moordbendes moes geweet het. "Uit my eie ondervinding weet ek dat die reëls en riglyne binne die organisasie (polisie) dit bitter moeilik maak om op jou eie op te tree. As jy iets op jou eie doen, is jy 'n renegaat en hou jy nie baie lank nie."

Dolinchek is as ANC-lid deur Channel 4 aan kykers voorgestel en die onderhoud is in die buiteland gevoer. Die vervaardiger van die program is Nicholas Claxton, wat voorheen ook verantwoordelik was vir die omstrede dokumentêre program, "Suffer The Children".

Vrye Weekblad het in Januarie berig dat Dolinchek, veral bekend vanweë sy aandeel in die mislukte staatsgreep op die Seychelles in 1981, hom reeds in 1986 op geheimsinnige wyse by die ANC aangesluit het. Die ANC het sedertdien geweier om enigiets oor Dolinchek bekend te maak.

Die Skim saam met Nelson by FW - 2

Intussen sê die regsverteenwoordigers van 'n Zimbabwiese burger wat in 1987 in 'n bomontploffing by 'n winkelkompleks in Harare beseer is, in 'n brief aan die Suid-Afrikaanse ambassade in Londen dat hul voornemens is om Suid-Afrikaanse agente wat vir die ontploffing verantwoordelik was, te dagvaar.

Die regsfirma Jane Coker sê in 'n brief aan die Suid-Afrikaanse ambassadeur in Brittanje dat Zimbabwiese en Suid-Afrikaanse burgers in beëdigde verklarings en video-opnames erken het dat 'n eenheid van die Suid-Afrikaanse Spesiale Magte in dié land opereer en vir die ontploffing verantwoordelik was.

In Dispatches word Christopher Bawden, 'n gewese lid van die Rhodesiese weermag, deur nog 'n Suid-Afrikaanse agent, Kevin Woods, geïdentifiseer as die gewese leier van die SAW se Spesiale Magte in Zimbabwe. Volgens Woods, wat weens onder meer spioenasie in die dodeselle in Zimbabwe sit, was Bawden tot in 1988 leier van

Vervolg op bladsy 2

Die Harms-komissie

Vervolg van bladsy 1

Pik het geweet

dié eenheid.

Jane Coker sê aan die ambassadeur dat Brickhill voornemens is om sy regsgeding in Engelse howe aanhangig te maak en vra Suid-Afrika om hul aan die jurisdiksie van dié howe te onderwerp.

Williamson, gewese hoof van die buitelandse intelligensie-afdeling van die polisie, is deur kaptein Dirk Coetzee beskuldig as meesterbrein agter talle buitelandse operasies waarin verskeie onskuldige mense dood is.

Gevra of daar tye was wat die veiligheidsmagte buite die wet opgetree het, sê Williamson: "Ek sal aanvaar dat individue die wet mag oortree het. Die organisasie (polisie) kon nooit die wet oortree het nie, of daar kon nooit so 'n opdrag gewees het nie - dit sou onwettig wees."

Hy het enige persoonlike betrokkenheid by moordbendes ten sterkste ontken.

Williamson erken dat sy seksie betrokke was by operasies oor die grens heen, maar sê dat Coetzee se beskrywing van byvoorbeeld die briefbom-moord op Ruth First verkeerd is.

Williamson sê al sou iemand wat met Suid-Afrika verbind was, by die moord op First betrokke wees, moet die vraag steeds gevra word of dié persoon sy eie plofstof gebruik het, of dié van die ANC.

Hy sê die meeste van die bewerings oor moordbendes is die "grootste klomp snert" wat hy nog in sy lewe teengekom het, maar dat hy nie kan sê dat sommige daarvan nié waar is nie. Hy hoop die saak word nou vir eens en altyd opgeklaar.

Williamson, wat enkele weke gelede groot opslae gemaak het toe hy 'n hartstogtelike versoeningsbrief aan sy eertydse kamerade geskryf het wat hy as polisie-agent verraai het, sê die veiligheidsmagte in 'n toekomstige Suid-Afrika sal almal moet kan huisves.

Gevra of hy nie dink die ANC haat hom nie, sê hy: "Ek weet dat baie mense in die ANC die hoogste respek vir my het omdat ek hulle so seergemaak en professioneel uitoorlê het. Op my beurt het ek weer die hoogste respek vir hulle mense wat ons uitoorlê en seergemaak het."

Williamson erken dat hy eens vriende met beide Coetzee en die Londense bomplanter Peter Casselton was, en dat hul 'n naweek by Sun City deurgebring het. Die Londense bomplant-voorval is egter nie deur die drie van hulle, soos Coetzee beweer, bespreek nie.

BSB se groot kanonne kruip uit

CHRISTELLE TERREBLANCHE

EEN na die ander kruip die Burgerlike Samewerkingsburo, BSB, se groot kanonne nou uit hul skuilplekke om voor die Harms-kommissie te getuig.

Staal Burger, BSB-streekbestuurder, het gister by die kommissie verskyn toe lede van sy sel, Ferdie Barnard en Calla Botha, getuienis afgelê het. Staal sou gister vir getuienis geroep word sou die kommissie 'n verklaring van hom gehad het. Kol Joe Verster, besturende direkteur van die BSB, sal waarskynlik vandag gevra word om te getuig.

Net Chappie Maree is nog soek...

Ferdie Barnard, 31, wat drie jaar tronkstraf uitgedien het weens pogings tot moord en motordiefstal, het getuig dat hy in geen stadium tot Maart 1989 as BSB-lid betrokke was by of opdragte ontvang het "ten aansien van enige onwettige of gewelddadige optrede" binne Suid-Afrika of in die buiteland nie.

Burger het erken dat hy tydens sy aanhouding verlede jaar weens sy beweerde aandeel in dr David Webster se moord vier verklarings onder dwang gemaak het, waarin hy sekere stellings gemaak het om die polisie te mislei.

In sy getuienis voor die hof het Calla Botha, 28, lid van sel 6, ook erken dat hy sekere valse verklarings voor die polisie afgelê het "ter beskerming van die BSB".

Luidens Barnard se verklaring was hy egter betrokke by die identifisering van eerw Frank Chikane van die Raad van Kerke, en in samewerking met Botha die dophou van Bruce White en adv Dullah Omar se bewegings. Maar hy ontken betrokkenheid by die monitering van Gavin Evans, ECC-lid, en die Athlone-bomvoorval.

Ook 'n bebaarde Staal Burger

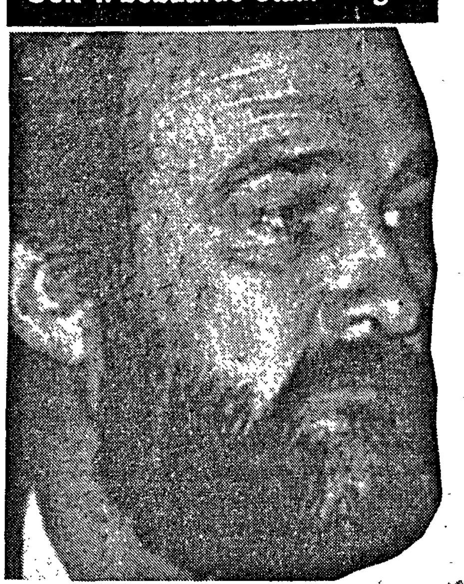

Barnard het geweier om vrae oor die Apieprojek van sel 6 te beantwoord, omdat hy deur sy regsverteenwoordigers gewaarsku is dat dit hom moontlik kan inkrimineer.

Barnard is verlede jaar meer as drie maande lank deur die SAP ingevolge Artikel 29 van die Wet op Binnelandse Veiligheid aangehou hoofsaaklik vanweë sy beweerde betrokkenheid by die moord op dr David Webster.

In sy getuienis stel hy dit dat hy geen kennis van dié voorval dra nie. In die stadium het hy vier verklarings onder dwang afgelê, maar geweier om dit te laat beëdig.

Luidens sy verklaring het hy sedert sy aanstelling op 1 Junie 1988 net skakeling gehad met 'n persoon bekend as "Louis", ofte wel Rudi Erwee. "My hoofopdrag was om met persone in die onderwêreld in verbinding te tree," sê Barnard. Die mense sou op hul beurt toegang tot die buiteland gehad het om inligting in te samel oor die "vyande" van Suid-Afrika en hulle bedrywighede teen die belange van die land vanuit die buiteland.

Hy het erken dat hy in die proses kontak gemaak het met 'n sekere McQuillan van wie melding gemaak word in die beëdigde verklarings van onder andere luit-genl "Witkop" Badenhorst en PJ Verster. In Maart verlede jaar is Barnard meegedeel dat die McQuillan-projek afgelas is en dat sy dienste binne Suid-Afrika nie meer benodig word nie.

Hy het vir sowat drie maande geen kontak met lede van die organisasie gehad nie, maar is in Junie deur Slang van Zyl genader met die oog op 'n deeltydse betrekking by sy private speuragentskap.

Volgens Barnard se getuienis het hy geweet dat Van Zyl saam met Chappie Maree en Calla Botha in 'n sel was, maar het hy nooit kontak met Burger gehad nie.

Hy was vanaf Junie tot Oktober verlede jaar betrokke by projekte waarmee die sel gemoeid was.

Botha het self getuig dat hy in April 1988 saam met Chappie Maree en Burger vir Joe Verster in die Ponti-gebou in Berea ontmoet het met die oog op aansluiting by die BSB. Hy het uit die polisie bedank en lid van die sel geword, hoofsaaklik omdat hy meer geld sou verdien en weens die byvoordele wat dit ingehou het.

Hy het van Mei 1988 saam met die res van die sel by Mathyssen-busvervoer in Johannesburg gewerk, wat as front gedien het.

Penzhorn toe nie tussenganger?

CHRISTELLE TERREBLANCHE

ERNST PENZHORN sê hy is nie die geheimsinnige tussenganger wat volgens die weermag se getuienis voor die Harms-kommissie geld aan die Swapo-aktivis, Anton Lubowski, oorbetaal het nie.

Penzhorn, 'n prokureur van Pretoria, sê in 'n verklaring aan Vrye Weekblad hy het die beslote korporasie, Global Capital Investments CC, aan 'n kliënt verkoop voordat betalings daardeur in Lubowski se Nedbank-rekenings gemaak is.

Die betalings van R40 000 en R20 000 onderskeidelik het gedien as "bewys" dat Lubowski 'n weermag-spioen was soos die minister van Verdediging, genl Magnus Malan, in die Parlement beweer het.

Die getuienis is in camera gelewer deur Genl "Witkop" Badenhorst hoof van MI en 'n senior staf-offisier van MI, en het volgens getuienis behels dat sekere geld uit die rekening van die SAW onttrek is en deur 'n tussenganger in die rekenings van Lubowski in Kaapstad en Windhoek inbetaal is.

Telefaksboodskappe van Global Capital Investments oor saketransaksies is na bewering na Lubowski se dood tussen sy dokumente gevind. Volgens 'n maatskappye-ondersoek wat Vrye Weekblad in Maart laat doen het, is die maatskappy steeds in die naam van Penzhorn geregistreer en is hy die enigste lid daarvan.

Penzhorn wou niks meer aan Vrye Weekblad sê nie. "Ek volstaan by my verklaring", het hy op die vraag wie die nuwe eienaar van die Beslote Korporasie dan is, gesê. "Julle moet liewer julle bewerings na Harms toe neem."

Die Harms-kommissie weet nie of daar meer as een tussenganger was nie, maar het bekend gemaak dat hy getuienis aangehoor het dat diegene in beheer van die tussenganger of tussengangers onbewus was van die finansiële transaksies, dat die betalings aan Lubowski aan hom as agent gemaak is en dat hy sekere teenprestasies gelewer het.

Harms se verklaring oor die ondersoek na die bewering dat Lubowski 'n spioen was, dui nie aan of Lubowski die oorspronklike bron van sy geld geken óf geweet het dat die tussenganger was 'n SAW-agent nie. Die verklaring deur Harms toon ook nie 'n regstreekse verband tussen SAW-teenprestasies en die geld nie.

Penzhorn ontken nou enige betrokkenheid by Global Capital Investments, dat hy 'n lid van MI was of is en "enige insinuasie dat ek bewustelik as front of as tussenganger tussen die SAW en Lubowski sou opgetree het".

Die bedrywighede van Global Capital Investments word aangegee as "consultants in financial and investment matters on an international basis, including imports and exports pertaining thereto". Die maatskappy het eers as Goudoes (Edms) Bpk. bekend gestaan, maar die naam is in Oktober 1984 reeds verander. Global Capital Investments het op 20 September 1985 'n beslote korporasie geword.

Nou sê Penzhorn hy is in 1986 deur 'n kliënt genader om dringend 'n beslote korporasie te registreer ten einde in- en uitvoere te doen. "As gevolg van die feit dat Global Capital Investments CC in daardie stadium rustend was," lui die verklaring, "het ek my totale belang daarin aan die kliënt verkoop. My professionele etiek verbied my om die naam van hierdie kliënt bekend te maak."

Penzhorn sê hy het gelyktydig met die oordrag die nodige vorms onderteken waarmee hy as lid van die beslote korporasie bedank het. Hy sê die kliënt was onseker oor wie die belanghebbendes in die beslote korporasie sou wees en daarom het hy alle dokumentasie en finansiële state aan hom oorhandig.

Hy erken wel dat hy in 1987 sy hulp verleen het aan vier persone wat in Zambië aangehou is. Die Suid-Afrikaners wat nege maande lank weens beweerde spioenasie vir MI aangehou is, is met die hulp van Penzhorn vrygelaat. Penzhorn sê hy wil op rekord plaas dat hy nie in opdrag van die SAW of enige Staatsinstansie opgetree het nie. "My opdrag het gekom van, en is ek vergoed deur sekere familielede van die betrokke persone. Professionele etiek verhoed my weer eens om die betrokke kliënt of kliënte te identifiseer."

VAKATURE

Vrye Weekblad het 'n vakature vir iemand met heelwat ervaring van ontwerp en bladuitleg.

Ons soek iemand wat 'n goeie oog en aanvoeling het vir tipografie en wat Pagemaker of Ventura behoorlik baas is.

Dié persoon sal in beheer wees van alle koerant-uitleg en -beplanning by Vrye Weekblad.

Ons bied 'n mededingende salaris en aangename werksomstandighede aan.

Bel vir Kee-Leen King by (011) 836 2151, of skryf aan haar by Posbus 177, Newtown 2113.

Dirk gaan in Londen getuig

Die Harms-kommissie van Ondersoek na polities-geïnspireerde moorde en geweldpleging in Suid-Afrika gaan later vandeesmaand die getuienis van kapt Dirk Coetzee en David "Spyker" Tshikalange, selferkende moordenaar, in Londen aanhoor.

Regter Harms het gister bekend gemaak dat die kommissie op 23 April om 10h00 in Suid-Afrika Huis sal sit. Belanghebbendes wat dit wil bywoon, moet voor 12h00 op 19 April hulle name en besonderhede aan die sekretaris van die kommissie oorhandig. Die kommissie wag ook besonderhede oor ondersoeke en voorvalle rakende die getuies en hulle verbintenis met die Burgerlike Samewerkingsburo, BSB, in Die regter sê hy verlang voor 17 April bevestiging dat Coetzee en Tshikalange wel sal getuig.

ANC en Inkatha magteloos

Die bloedspoor sleep voort

'n Durbanse vryskut-joernalis, CHRISTINA SCOTT, het al sinies geraak oor al die politiek rondom die bloedvergieting in Natal. Sy bekyk die gebeure van die laaste week sonder veel hoop

DIE onluste in Natal stopsit?

Die ANC sou as hy kon - maar dit lyk nie of dié organisasie sy eie ondersteuners behoorlik kan beheer nie.

Hoofman Mangosuthu Buthelezi sê hy wil, maar dit lyk of hy heerlik politieke munt slaan uit die veglustigheid van sy Inkatha-ondersteuners.

Intussen het die weermag 2 000 soldate langs die hoofroetes afgelaai om vervoer na fabrieke in Durban en Pietermaritzburg te beskerm. Hulle grootste taak tot dusver was klaarblyklik die aanry van honde met koeëlwonde na die Dierebeskermingsvereniging.

'n Klassieke voorbeeld van Buthelezi se politieke speletjies is sy aankondiging dat die ANC koue voete gekry het oor die beplande gesamentlike vredesbyeenkoms by Taylor's Halt.

'n "Verstomde" Mandela het later besonderhede gegee oor hoe die ANC-inisiatief deur die Inkatha-leier gekaap is. Daar is glo ooreengekom oor 'n voorstel dat die plek en datum vir 'n gesamentlike massavergadering aan die plaaslike Inkatha- en UDF-leiers bepaal sou word.

Die voorstel het binne minute waardeloos geword toe Buthelezi na Radio Zulu gehardloop het om aan te kondig dat die massavergadering Maandag by Taylor's Halt sal plaasvind. Dieselfde gebied het verlede week Inkatha van duisende gewapende mans voorsien om die Edendale-vallei binne te val.

Pleks van Maandag se vredesbyeenkoms, het Mandela en vriende toe 'n blitsbesoek aan townships in die Natalse Middellande gebring: Edendale, Imbali, Slangspruit, Ashdown, Mphophomeni, Mpumalanga.

Die feitesending het die Contralesaleier, hoofman Mhlabunzima Maphumulo, se Tafelbergstreek heeltemal vermy. Altesame 14 mense is dié naweek in 'n vermeende Inkatha-aanval daar dood.

Die ANC-vaders - vergesel van plaaslike aktiviste met hulle gewere in hul gordels of meer sigbaar bo-oor dik woltruie - het hulle rondes gedoen onder die wakende oë van vermoedelik Inkatha-lede op heuwels rondom die Edendale-vallei.

Drie waarskuwingskote is van Inkatha-grondgebied afgevuur terwyl die politici, lyfwagte en media buffer-teen-buffer deur Imbali gery het.

'n Jeugdige in 'n blou oorpak het op 'n heining gespring om terug te skiet met sy qwasha (tuisgemaakte geweer), maar het sy balans verloor en tot die vermaak van sy "comrades" agteroor geval.

Mandela het die lyk gesien van 'n man wat in Imbali geskiet en aan die brand gesteek is, hy het uitgebrande huise besigtig, singende vlugtelinge in 'n kerk ontmoet en verskeie ad-hoc byeenkomste blitsig toegespreek.

Sy boodskap - in eenvoudige Xhosa aan Zoeloe-sprekende skares bestaande uit hoofsaaklik tieners en kinders - is nie afgewissel nie.

"Ons voer nie 'n oorlog teen Inkatha of enige ander swart organisasie nie. Ons veg teen apartheid en die beleidsrigtings van rasse-diskriminasie", het hy beklemtoon.

Die boodskap het kwalik enigiets vir die Natalse toestand ingehou, waar honderde mense herinneringe koester van Inkatha-lede wat die vrugte van apartheid geniet het: geleentheid om byeenkomste te hou terwyl dit deur die noodmaatreëls verbied word, die dosyne interdikte teen krygshere wat op geheimsinnige manier teen vervolging gevrywaar is en Buthelezi se manewales met die minister van Wet en Orde, Adriaan Vlok.

Mandela het die Natalse pers en die SAUK uitgetrap vir bevooroordeelde berriggewing en Vlok getakel vir bevooroordeelde polisiëring (Die Natal Mercury het sy reg daartoe geregverdig deur Mandela te ignoreer en in sy volgende uitgawe luidkeels aan te kondig: "Buthelezi's bold peace challenge".)

Maar Mandela het 'n vraag op 'n nuuskonferensie omseil oor die betrokkenheid van Buthelezi se Inkatha-party en hy het hom nooit oor die KwaZulu-polisie uitgelaat nie.

"Ek wil nie daaroor kommentaar lewer nie," het hy volgehou. "Die mense kan self besluit wat die rol van enige organisasie sal wees. My rol is om vrede te bring."

Mandela het ook vir homself 'n agterdeur oopgelaat. Hoewel hy geweldpleging veroordeel het, het hy op een saamtrek die versekering gegee dat die leiers nie die "regte" optrede in hul eie oë sal volg "as julle vir ons sê ons moenie".

"Kameraad Mandela is 'n demokraat," het een jeugdige van Edendale sy goedkeuring laat hoor. "Ons boodskap aan hom is dat die geweld sal ophou as Inkatha weg, weg, weg is."

Intussen stroom weermag-vragte vol matrasse vir die bykomende soldate Natal binne, bloedklinieke vra nog skenkings en die burgemeester van Pietermaritzburg vra vir 'n lyfwag.

Kinders loop verby die lyk van 'n Inkatha-ondersteuner wat in Edendale doodgeskiet is

(Foto: John Parkin - AP)

Onlusverslag

TEN minste 'n honderd mense is al sedert Sondag verlede week in Pietermaritzburg se Edendale-vallei in gevegte tusen die UDF en Inkatha dood, sê onrus-monitors in dié gebied, hoewel die amptelike polisie-dodetal 58 is.

Vyf mense is Dinsdagaand in Natal dood volgens Woensdag se amptelike onlusverslag. Een man is doodgeskiet en 'n ander aan die brand gesteek in Mpumuza, terwyl 'n derde man naby Imbali dood is.

Polisie het ook die dood van twee mense in Umlazi naby Durban gerapporteer, asook 'n aanval op 'n trein in die gebied.

Zuma die Skim saam met Mandela by FW

Audrey Brown

MNR Zuma, veronderstel ek?

Die geheimsinnige kom en gaan van die hoof van die ANC se intelligensiediens, Jacob Zuma, is finaal vasgestel toe Nelson Mandela gister op 'n perskonferensie aangekondig het dat Zuma deel gaan wees van 'n afvaardiging van ANC-leiers wat vandag gesprekke sal voer met pres FW de Klerk in Kaapstad.

Zuma is al die afgelope paar weke die land in en uit sonder dat enigiemand daarvan weet. Hy het onder andere met senior veiligheidspolisiemanne beraadslaag, verneem Vrye Weekblad.

Vandag is hy, as alles reg verloop, aan Nelson Mandela se regterkant wanneer hy, Popo Molefe en Ahmed Kathrada met pres FW de Klerk gesprekke sal voer om die skaakmat in die onderhandelingsgesprekke te probeer beëindig.

Die vergadering is op De Klerk se versoek gereël. Mandela het gister gesê die polisie se rol in Natal en die skietery in Sebokeng sal ook met De Klerk bespreek word.

Zuma, 'n lid van die ANC se uitvoerende komitee, was waarskynlik deels daarvoor verantwoordelik dat die beplande ontmoeting tussen 'n sterk ANC-afvaardiging en 'n regeringsafvaardiging op 11 April uitgestel is. Mandela het gister ontken dat daar onenigheid binne die ANC is oor dié saak, en bygevoeg: "Die eenheid in die ANC was nog nooit sterker nie."

Volgens 'n ANC-bron in Johannesburg is Zuma besig met "intelligensie en veiligheidswerk. Hy sal die ANC adviseer oor reëlings vir die terugkeer van bannelinge asook die denkrigtings in staatskringe om te probeer vasstel watter soort strategie die organisasie moet toepas by die onderhandelinge."

Gevra of berigte dat Zuma met offisiere van die veiligheidsmagte gesels het, sê die bron dat dit moontlik kan wees, maar kon dit nie bevestig nie.

"Dit is moontlik dat hy met ander veiligheidsmense werk om sodoende die veiligheid van ANC-mense wat wil terugkom, te verseker, asook om die totale veiligheidsituasie in die land vas te stel. Dit is heel moontlik dat so iets kan gebeur."

Jacob Zuma

Nog die veiligheidspolisie of die departemente van buite en binnelandsesake kon bevestig of Zuma die land in en uit is, maar volgens genl Herman Stadler van die Polisie in Pretoria "kom en gaan mense die afgelope paar weke al net soos hulle wil met die gesprekke wat nou gevoer word. Dit is 'n politieke saak, dit het niks met die polisie uit te waai nie."

Is PW tog op pad terug?

Max du Preez

GAAN PW Botha tog na al die bespiegeling en ontkennings weer tot die politieke toneel toetree om die FW de Klerk-strategie in die wiele te probeer ry?

Toe dié storie so 'n paar weke gelede in die Sunday Times verskyn het, is dit wyd ontken en as belaglik afgemaak.

Skielik is die storie nou weer vuurwarm. In konserwatiewe en veiligheidskringe word daar druk gepraat oor Botha se verwagte "simboliese tussentrede".

Die storie loop dat Botha, wat in 'n atmosfeer van groot bitterheid as staatspresident deur De Klerk vervang is, nie werklik tot die aktiewe politiek gaan toetree nie, maar dat hy hom eerder by wyse van 'n memorandum of vergadering sal skaar by 'n groep konserwatiewe senior offisiere van die polisie en weermag wat glo De Klerk se strategie om die politiek oop te maak en met 'n oop agenda in onderhandeling met die ANC te tree, is te gevaarlik.

Dié beweging het stukrag gekry toe die ANC skielik besluit het om nie op 11 April op te daag vir die eerste ronde samesprekinge met die regering nie.

Maar dit is maar net 'n deel van die roeringe in regse kringe waarin daar al meer van opstand en staatsgrepe gepraat word.

Beeld het dié week die notule onthul van 'n vergadering in Bloemfontein laat verlede jaar wat onder die voorsitterskap van die KP-leier, Andries Treurnicht, gehou is.

Daarin word planne vir lydsame verset, boikotte, konfrontasie en 'n reuse-protesvergadering van 'n halfmiljoen mense bespreek. Prof JC Lombard van Bloemfontein het in besonder verwys na die wenslikheid van 'n staatsgreep.

Treurnicht het dié week tydens 'n KP-vergadering op Witbank hom duidelik weerhou daarvan om die idee van 'n staatsgreep te verwerp. Toe dit uit die gehoor ter sprake kom, het hy baie dubbelsinning verwys na perde wat ingehou moet word en die tyd wat nie heeltemal ryp is nie.

Shell ondersteun die reg van alle mense om te woon waar hulle wil

Ons werk om nou 'n verskil te maak.

Verkragting: polisie-ondersoeke is 'vernederend'

Verkeerde waardes verlaag vroue se status

PEARLIE JOUBERT

"DIE totale regstelsel, vanaf die makers van die wette tot die uitvoerders, is gegrond op 'n patriargale stelsel - 'n stelsel gegrond op manlike waardes - en vroue se lewens word gereël deur dié waardes terwyl hulle geen aandeel gehad het in die vaslegging daarvan nie."

Pat Anderson, 'n prokureur en veldwerker vir Rape Crisis, glo dat 'n verkragte vrou se status nie sal verander terwyl manlik-georiënteerde waardes en wette blindelings toegepas word nie.

"Die meeste regters en landdroste is deel van die manlik-gedomineerde samelewing en selfs vroue wat op die regsbanke sit, pas dié 'mangemaakte' wette toe omdat ons met dié waardes grootword," sê sy.

Sterk gevoelens oor die polisie se metodes in die ondersoek van verkragtingsake het onlangs weer na vore gekom toe 'n jong Kaapstadse meisie wat verkrag is, verplig was om haar verkragter by 'n uitkenningsparade uit te ken deur haar hand op sy skouer te lê. Sy het heeltemal histeries geword.

Haar ma het gesweer sy sal met 'n veldtog begin om dié praktyk af te skaf en stel voor dat die uitkenning van agter eenrigting-glas geskied.

Toename

Die polisie se woordvoerder van Openbare Betrekkinge, kol Ruben Bloomberg, sê 19 368 vroue is in 1988 verkrag. Dit wys op 'n toename van 6,36 persent sedert 1987. Die verkragtingsyfer vir 1989 is nog nie beskikbaar nie, maar dui ook op 'n toename.

Bloemberg het egter gesê die toename is nie so groot soos die toename in ander ernstige misdade soos moord nie. Volgens hom word 75 persent van alle aangemelde verkragtings opgelos en is dit die misdaad met die hoogste oplossingsyfer.

Onvolledig

Rape Crisis en People's Organisation Against Women Abuse (POWA) beweer dié statistiek is heeltemal onvolledig omdat slegs een uit elke vier verkragtings by die polisie aangemeld word. Dit beteken dat daar in 1988 tot soveel as 77 472 vroue in Suid-Afrika verkrag is.

Die Sentrale Statistiekdiens in Pretoria sê dat daar tussen Julie 1987 tot Junie 1988 altesame 10 424 aangemelde verkragtings was. In 5 243 van dié gevalle is die verkragter skuldig bevind.

Die vraag wat dikwels gevra word, is waarom so 'n klein persentasie van verkragte vroue dié misdaad by die polisie aanmeld.

Bloomberg sê dit is 'n baie sensitiewe saak en "ek dink vroue wil nie deur die hofprosedures gaan nie".

Trauma

Pat Anderson beskryf die hofprosedure en die sosiale stigma wat aan verkragte vroue kleef, as 'n ondraaglike trauma vir baie vroue. "Vroue moet deur 'n nimmereindigende hoeveelheid prosesse gaan om te bewys dat sy verkrag is. Sy moet baie gou ná die verkragting deur 'n distriksgeneesheer of mediese dokter ondersoek word sodat die sperms nog in haar vagina opgespoor, en tekens gevind kan word dat daar gedwonge omgang was.

"Sy moet die hele verkragting stadig en dikwels meer as een maal aan die konstabel aan diens beskryf terwyl notas afgeneem word."

Indien die verkragter nie op die toneel of kort daarna gevang word nie, moet sy 'n uitkenningsparade bywoon. Op dié parades moet die verkragte vrou van aangesig tot aangesig die skuldige tussen 'n klomp mans, wat min of meer dieselfde lyk, uitwys deur aan sy skouer te vat en te sê dat dit hy is wat haar verkrag het.

"Suid-Afrika glo nog aan die ou stelsel wat nie toelaat dat vroue deur eenrigting-glas die verkragter kan uitwys nie," sê sy.

Volgens Anderson skep dié metode oneindige probleme en laat dikwels ernstige emosionele letsels. "Behalwe dat die moontlike verkragter dan uitgewys is, is die vrou ook geïdentifiseer. Wanneer die skuldige dan in die hof verskyn, en soos dikwels gebeur, hy voor sy saak op borgtog vrygelaat word, is die vrou dan baie meer weerloos vir nog 'n aanval."

Onskuldig

In die howe, volgens 'n algemene regsbeginsel, is die verkragter onskuldig totdat die vrou kan bewys dat hy skuldig is. Wat 'n belangrike rol speel in die bepaling van die vrou se skuld of onskuld en haar geloofwaardigheid as getuie, is haar seksuele geskiedenis, haar kleredrag, haar optrede en of sy alleen in die nag rondgestap het - om net 'n paar voorbeelde te noem.

Volgens Anderson, wat nie die regsbeginsel van onskuldig totdat skuld bewys is, wil kritiseer nie, gaan dié benadering egter van die veronderstelling uit dat mans nie hul seksuele drange kan beheer nie. "Dit is 'n ou mite - verkragting is 'n gewelddadige daad, dit is aanranding. Mense word veroordeel deur 'n gemeenskap vir gewelddadige aksies teen ander mense.

Wanneer iemand 'n onskuldige persoon met 'n baksteen oor die kop slaan, word dié mens veroordeel, maar wanneer 'n man 'n vrou se geslagsdele aanrand, is die gemeenskap geneig om te sê: Sy het daarvoor gesoek."

Die moderator van die NG-kerk, Johan Heyns, het onlangs aan Vrye Weekblad gesê dat vroue in 80 persent van alle verkragtings aanleiding tot die verkragting gee.

Toestemming

Vroue wat met verkragting te doen het en kenners op dié gebied is van mening dat die sosiale status van vroue slegs sal verander indien verkragting as aanranding gesien sal word. Die feit dat daar met 'n vrou, sonder haar toestemming, seksueel omgegaan is, behoort slegs een aspek van die aanranding te wees. Anderson is van mening dat die kriminele aspek van 'n verkragting in die fisieke aanranding moet lê en nie noodwendig in die verkragting nie.

"Wanneer verkragting 'verander' kan word in 'n daad wat deur 'n gemeenskap veroordeel word, sal vroue ook meer geredelik verkragtings aanmeld en gemakliker voel om dit bekend te maak," sê Anderson.

Die Regskommissie se uitspraak 'n jaar gelede dat getroude vroue, volgens die reg, nie deur hul mans verkrag kan word nie, het baie vrae laat ontstaan oor die wyse waarop die reg verkragtingsake hanteer.

Verander

Voor verlede jaar was dit nêrens in die reg geskryf dat getroude vroue nie deur hul mans verkrag kan word nie.

Die kommissie het dit egter goed gedink om dit te verander.

Selfs 'n vrou wat nie meer saam met haar man woon nie, maar nie van hom geskei is nie, kan nie 'n klag van verkragting teen haar man lê nie omdat deel van die huweliksooreenkoms geslagsomgang is.

'n Prokureur van die Wes-Kaap het dié uitspraak van die Regskommissie as "argaïes en baie konserwatief beskryf". "Dit is pateties en is 'n duidelike aanduiding van die middelklas, konserwatiewe, manlik-gedomineerde kommissie wat dié bepalings gemaak het."

Aanranding

Anderson sê: "Dit is die ergste onreg teen vroue. Dit is 'n verdraaide en saamgeflansde wetsontwerp van hoe vroue nie hul wettige mans kan aankla nie, tensy sy 'n klag van aanranding lê.

"Dié wetsontwerp is 'n stap agteruit vir die regstelsel.

"Voor dit nie verander nie, sal die gemeenskap nie verstaan waaroor verkragting gaan nie. "Voordat mense dit nie sien as 'n daad van geweld nie, sal die stigma altyd aan vroue wat verkrag is kleef en sal vroue bang wees om verkragtings aan te meld."

Sy sê die regsbegrip "onsedelike aanranding" is baie meer geskik vir die omskrywing van verkragting "en wat dié begrip nog meer aantreklik maak, is die geslagsblindheid van die begrip - dit behels nie dat die slagoffer slegs vroulik kan wees nie".

Misdaad

Die ideologie wat prominent is in 'n gemeenskap, speel volgens Anderson ook 'n belangrike rol in die algemene opvatting van misdaad.

"In die algemeen dink mense dat geen wit vrou met 'n swartman seks wil hê nie. Die hele kwessie van toestemming gee tot seks of nie, is in dié gevalle baie duideliker - volgens die howe en volgens die publiek.

"Daarom ontstaan die situasie waar swartmans wat 'n wit vrou verkrag het, in die algemeen, 'n swaarder vonnis ontvang as wanneer 'n wit man 'n wit vrou verkrag het," sê Anderson.

Dieselfde geld ook swart vroue wat verkrag word.

Diskriminerend

"Baie mense het baie vreemde en soms rassistiese vooropgestelde idees oor die morele waardes van swart vroue. Mense dink dat swart vroue minder 'diskriminerend' is ten opsigte van die persone met wie hulle seks wil hê. Mense is geneig om te dink dat swart vroue makliker ja sê vir seks en nie eintlik omgee nie."

Soveel is verkrag

Die Sentrale Statistiekdiens het die volgende statistieke vir die periode Junie 1987 tot Julie 1988 verstrek:

* Verkragting van wit vroue deur wit mans: vervolgings: 125
  skuldig bevind: 67
* verkragting van Kleurling- en Indiërvroue deur wit mans: vervolgings: 49
  skuldig bevind: 31
* verkragting van swart vroue deur wit mans: vervolgings: 39
  skuldig bevind: 24
* verkragting van wit vroue deur Kleurling- of Indiërmans: vervolgings: 52
  skuldig bevind: 36
* verkragting van wit vroue deur swartmans: vervolgings: 97
  skuldig bevind: 69
* verkragting van Kleurling-vroue deur Kleurling-mans: vervolgings: 10 062
  skuldig bevind: 5 016

Teken nou in op jou gunsteling-koerant en ontvang 'n gratis T-hempie!

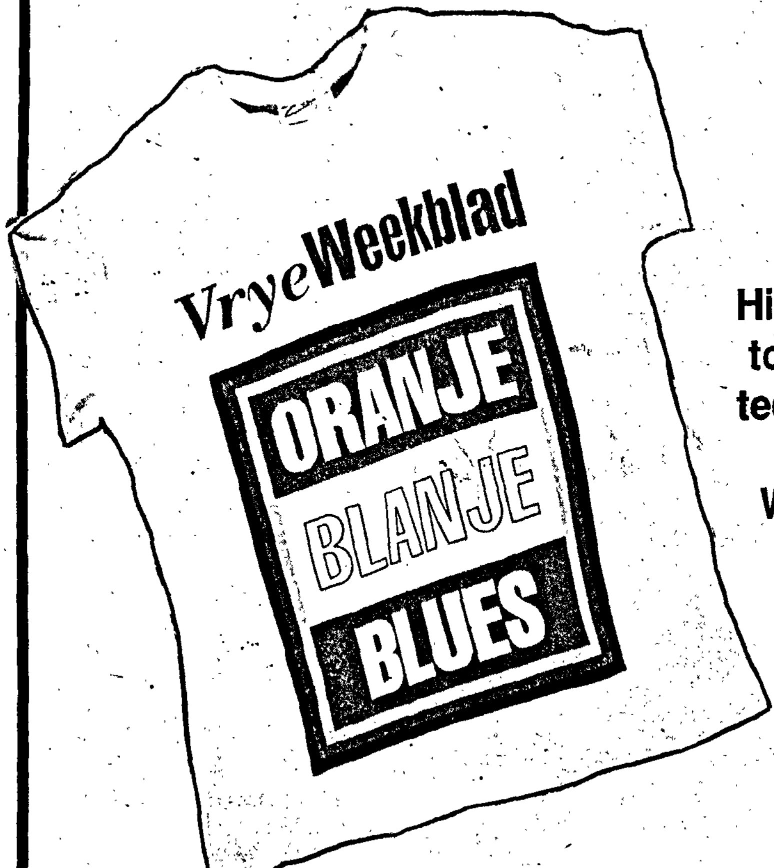

Hierdie aanbod geld slegs tot 4 Mei. Daarna is hulle teen R15 elk op bestelling beskikbaar by Vrye Weekblad, Posbus 177, Newtown 2113

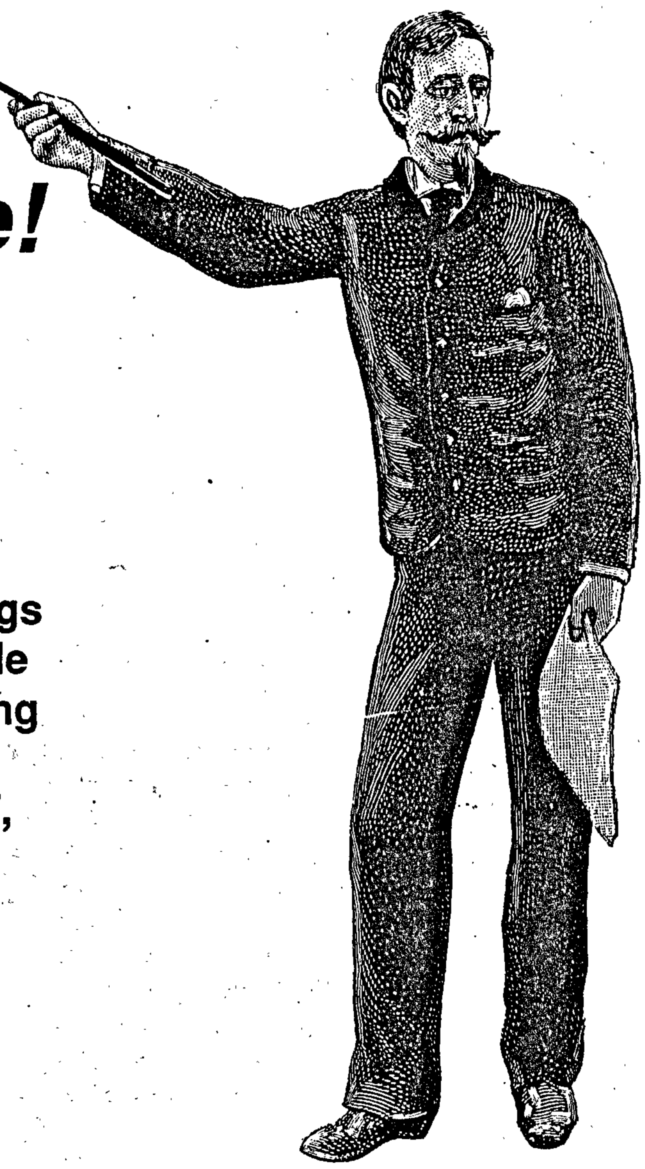

Binnekort kan jy jou Vrye Weekblad by die huis afgelewer kry! Daar is nou geen verskoning om 'n naweek sonder Vrye Weekblad te begin nie. Ons verspreiders stryk nou die laaste probleme met huis-aflewering uit, so hou dié bladsy dop vir verdere inligting!
Dit kos nou R75 (AVB ingesluit) per jaar en R40 vir ses maande.
Pos-aflewering kos dieselfde.
Buitelandse intekenkoste op navraag beskikbaar. Skakel (011) 836-2151.

ONS IS DIE NUWE SUID-AFRIKA

Kom, loop saam met ons die toekoms in

ONS IS DIE NUWE SUID-AFRIKA
Vrye Weekblad

Ek wil graag vir 12/6 maande op Vrye Weekblad inteken.
Die adres is Posbus 177, Newtown 2113

Naam:____________________

Adres:____________________

____________ Poskode________

Ek sluit 'n posorder/tjek van R75/R40 in

Ikageng-geweld

Die mense weet nie hoekom hulle kinders geskiet is nie

Die gemeenskap van Ikageng, die swart dorp buite Potchefstroom, is kwaad en bitter. Die rol wat die polisie van dié Wes-Transvaalse dorp speel, maak die inwoners magteloos en die jeug woedend. Die buitewêreld weet nie wat in Ikageng aangaan nie, want die koerante skryf nie daaroor nie, sê die inwoners. Verlede naweek is vier kinders wat deur die polisie doodgeskiet is, begrawe. PEARLIE JOUBERT het die begrafnis bygewoon en met die inwoners gepraat.

DIE gemeenskap van Ikageng het Saterdag om vier grafte bymekaar gekom.

Die mense het begrafnis gehou vir die vier kinders wat gewelddadig gesterf het. Drie van die vier kinders is deur die polisie doodgeskiet.

Die een kind, Lephadi, was net 15 maande oud.

Samuel Mngomezulu, 15, was by toe die polisie vir William Buthulezi geskiet het.

"Ons het van die winkel af gekom. Ek en William het om die draai geloop. Hy is my vriend. Toe ons om die draai loop, sien ons 'n Hippo. Ons het weggehardloop. Die polisie het toe vir William in die rug geskiet. Hy het neergeval en was dood. Ons was nie deel van die groep mense wat daar was nie. Ons was in die winkel. Daar was geen waarskuwing nie - net die skote."

Skaars drie weke gelede het die polisie drie kinders in Ikageng doodgeskiet. Saterdag was die begrafnis en die mense weet nie hoekom hulle kinders geskiet is nie.

William se ma sê sy weet nie wat gebeur het nie. "Ons het vir William winkel toe gestuur. Die mense het later vir ons kom sê ons moet ons kind daar gaan haal - hy is dood. Ons weet niks. Die mense weet nie wat gebeur het nie. Niemand vertel vir ons nie, net die polisie, en hulle sê William het klip gegooi. William gooi nie klip nie."

William Buthulezi is dié dag saam met Sam Nxumalo, 15, en Piet Boikango, 18, doodgeskiet. Dieselfde dag is Kleinbooi Manu, 13, ook dood. Hy is doodgesteek in een van die enkelhostelle op Ikageng.

Sam Nxumalo se ouers sê hulle weet ook nie wat dié dag gebeur het nie. "Die hospitaal het ons gebel en gevra of ons kind by die huis is. Ons het nee gesê. Toe sê hulle ons moet gou kom. Ons het met die voet geloop, want daar was geen transport nie. Ons kind was dood. Die polisie het vir ons gesê die kind het klip gegooi - hulle sê dit altyd."

Die polisie weet slegs van twee mense, die 15 maande-oue seuntjie en 'n ander man wat doodgeskiet is.

Volgens die polisie se onrusverslag was daar vele gevalle van brandstigting en petrolbomme en klippe wat gegooi is. "'n Sarsie skote is geskiet om 'n skare mense uitmekaar te jaag en die baba is doodgeskiet."

Verder weet die polisie van een man wat gewond is toe polisievoertuie met klippe bestook is. Die polisie was volgens hul verslag verplig om met bokhael, rubberkoeëls en traanrook op die mense te skiet om hulle uitmekaar te jaag. Volgens die onrusverslag is een polisieman beseer toe hy met 'n klip gegooi is.

Die begrafnis van een van die vier kinders wat in die geweld in Ikageng gesterf het

(Foto: Pearlie Joubert)

'Polisie daar om wet en orde te handhaaf'

KORT ná dié skietery op 28 Maart het die weermag en polisie een Donderdagnag, tussen middernag en 5 vm, Ikageng omsingel, deur al die huise gegaan en ongeveer 700 mense in hegtenis geneem.

Volgens die mense van Ikageng is veral seuns tussen 14 en 18 jaar in hegtenis geneem. "Die polisie het gesê hulle soek die opstokers en klipgooiers," het een van die inwoners gesê.

Die Streekhoof van die Operasionele Tak van die Wes-Transvaal, kol BJ Mouton, sê die "skoonmaakoperasie" is uitgevoer "om die onrussituasie te stabiliseer".

Volgens hom is 18 mense in hegtenis geneem en ongeveer 700 ondervra deur 1 600 polisie- en weermanne wat aan die operasie deelgeneem het.

Hy sê dat die polisie het dié operasie in die vroeë oggendure uitgevoer "gedagtig aan die radikale elemente wat dan makliker opgespoor kan word".

Hy sê geen polisie-optrede was "noodwendig nodig nie, behalwe in die uitvoering van hul taak".

Hy sê dat die polisie, na dié operasie, 'n pamflet aan die gemeenskap uitgedeel het om hulle te bedank vir hul samewerking. "Dié pamflet het 'n vriendelike polisieman en weerman op wat met 'n kind praat. Ons het in die pamflet gesê die polisie is daar om wet en orde te handhaaf en ons het dit beklemtoon dat ons die vriende van die gemeenskap is. Ons het ook gesê dat ons die intimideerders en dié elemente wat probleme veroorsaak, uit die weg wil ruim."

Volgens Mouton is twee mense in hegtenis geneem weens die besit van pornografie, een weens die besit van drie grassnyers, twee weens die besit van suur "vir die vervaardiging van brandbomme", 18 mense "met betrekking tot onrusverwante voorvalle" en een wat 'n "verbode immigrant" is. Ander in hegtenisnames is gedoen weens die onwettige besit van vuurwapens, onwettige drankhandel en besit van dagga.

Michael Modise, 23, is om eenuur die oggend deur 10 polisiemanne in gewone klere in hegtenis geneem. By die polisiekantoor op Potchefstroom het die polisie aan hom gevra hoekom hy die wit onderwysers by die Botoka-hoërskool weggejaag het.

"Ek het aan die polisie gesê ek weet niks van dié voorval nie. Hulle sê toe ek moet ander mense uitwys wat deelgeneem het aan die wegjaag van die wit onderwysers. Die mense wat hulle aan my gewys het, het ek nie geken nie. Die polisiemanne het my toe teruggeneem na binne waar hulle my aangerand het.

"Terwyl ek besig was om te sê dat ek nie deelgeneem het aan die wegjaag van onderwysers nie, het 'n polisieman my op my oor geslaan. Ek het vorentoe geval en hulle het my teen die nek, rug en skouers geskop. Hulle het toe vir my gesê ek kan maar huis toe gaan, maar as iets gebeur, gaan hulle my aanhou."

Modise het gister saam met Elias Sebidi op 'n perskonferensie van die Menseregtekommissie oor polisiebrutaliteit dié storie vertel. Sebidi, 15, vertel dat 'n blou minibus om 7.45 vm voor hul huis op Ikageng gestop het.

"Vier polisiemanne het in die huis gekom. Ek is na buite geneem om ondervra te word. Ons het in die kombi geklim en ek het omgekyk, maar 'n polisieman het my hard in die gesig geslaan. Dieselfde polisieman het toe my linkeroorlob met 'n tang geknyp."

Volgens Elias Sebidi was die polisie op soek na Ferdinand Sebidi. "Hulle het gevra wat Ferdinand in Ikageng doen. Ek het gesê ek weet nie. Toe vra hulle of ek enige vriende van Ferdinand ken. Ek moes toe vir hulle na die huis van 'n ander seun verduidelik. Toe ons daar aankom, hardloop die mense weg. Die polisie het hulle gejaag, maar kon hulle nie vang nie. Hulle gaan toe in 'n huis in en kom uit die huis met 'n jong kind wat ek nie ken nie. Hulle het hom in die minibus gelaai en met die tang geknyp. Hulle het gevra hoekom hy die Etlile-drankwinkel afgebrand het.

"Hy het gesê hy weet niks nie omdat hy vanjaar van die plaas af na Ikageng se skool gekom het.

"Toe ons by die polisiekantoor aankom, was ek die laaste een om uit die minibus te klim. Die wit polisieman wat by die deur gestaan het, het my teen die rug geskop toe ek uitklim.

"In die polisiekantoor moes ons 'n vloer skrop en vee. Daarna is nog jong kinders na ons gebring. 'n Hele Hippo vol swart- en wit polisiemanne het daarna gekom en ons begin aanrand.

"Hulle het ons beveel om teen die muur te staan en het ons in die maag geskop. Teen ongeveer twaalfuur het hulle vir ons gesê om agter in die geel wa saam met twee polisiemanne te klim.

"Dié polisiemanne het gesê hulle kom van Soweto af en dat hulle ons gaan aanrand. Hulle het ons met hul vuiste en knuppels geslaan. Toe die wa wegtrek, het ons vorentoe geval. Hulle het ons aanhou slaan tot by die polisiestasie op die dorp.

"In Potchefstroom het hulle verklarings afgeneem en gesê ons moet huis toe gaan."

Ontvoering lei tot geweld

DIE opvallende afwesigheid van die polisie op Ikageng Saterdag tydens die begrafnis was te danke aan 'n versoek wat die Ikageng-gemeenskap aan die polisie gerig het.

Kleinbooi Manu, 13, is ook Saterdag begrawe. Hy is op 21 Maart deur die enkelhostel-inwoners op Ikageng doodgemaak.

Inwoners van Ikageng sê die gevegte tussen hostel-inwoners en die township-mense het baie van die geweld veroorsaak. Hulle glo ook dat kriminele elemente in die township, wat na bewering betaal of aangevuur is deur die polisie, 'n onbeheerbare situasie op Ikageng geskep het.

'n Lid van die Ikageng Civic Association het vertel wat dié nag gebeur het. "Tussen agt- en nege-uur dié aand het 'n groep inwoners van die hostelle, vergesel van die polisie, Ikageng ingekom. Hulle was swaar gewapen met knopkieries, pangas en messe. Hulle het na die huis van die lid van die National Council of Trade Unions (Nactu), Mafolo Bala, gestap.

"Hulle het met hom gepraat en is kort daarna terug na die hostelle. Die mense sê dat Bala die hostel-inwoners aangevuur het om die mense van Ikageng aan te val.

"Die blote teenwoordigheid van dié mense, wat saam met die polisie daar aangekom het, het die inwoners van Ikageng baie kwaad gemaak en geïntimideer. Die inwoners het toe bymekaargekom en hulself bewapen. Van die inwoners het daarna die hostelle aangeval.

"Die polisie het dié nag net op die inwoners geskiet. Dit was baie duidelik dat hulle nie op die hostel-inwoners wou skiet nie."

Volgens 'n man wat nie sy naam wou noem nie, het die mense vroeg die oggend besluit om 'n afvaardiging na die hostel-inwoners en die polisie te stuur. "Die hoof van die Veiligheidspolisie, kapt Meinaard, was ook daar. Die afvaardiging van inwoners het aan die polisie gesê dat hulle verantwoordelik is vir die aanvalle omdat hulle die hostel-inwoners, wat swaar gewapen is, vergesel het.

Die hostel-inwoners sê die polisie het aan hulle gesê dat hulle vergesel sou word - selfs al is hulle swaar gewapen. Die hostel-inwoners het ook die polisie geblameer."

Die rede waarom die hostel-inwoners na Ikageng gestap het, volgens inwoners van die township, het te doen met die ontvoering van 'n man deur die inwoners van Ikageng.

Volgens verskeie mense wat te bang was om hul name te noem, het hostel-inwoners na bewering by die polisie gaan kla oor die ontvoering.

Die polisie het toe aan dié mense gesê om self in Ikageng na die man te gaan soek en hulself swaar te bewapen.

Die polisie het na bewering aan die mense gesê dat hulle die saak ondersoek en dat hulle verlede week die resultate van die ondersoek bekend sou maak. Die inwoners wag nou nog vir dié resultate.

Volgens een van die lede van die afvaardiging is ongeveer 60 mense beseer, waarvan vier steeds in 'n ernstige toestand is. In nog 'n voorval op 21 Maart is die eienaar van 'n winkel en 'n sakeman op Ikageng se huis met petrolbomme bestook.

Toe Masatshe Mogoai vroeg in Maart een aand by sy winkel opdaag, het mense daar ingebreek en "Wit Wolwe" op die muur geverf.

Mogoai vertel dat die verf wat gebruik is, dieselfde kleur is as waarmee rassistiese graffiti oral op Potchefstroom geverf is.

"Die polisie het my gebel en gesê iemand het by my winkel ingebreek. Hulle het gesê dit is 'n swart seun. "Ek dink nie een seun kon soveel skade aangerig het nie. Ek kan ook nie dink dat die inwoners van Ikageng so iets sou doen nie. Ek ondersteun dié mense se ideale.

"Ek weet nie wat om te dink nie. Die polisie sê hulle ondersoek die saak."

Dirk Coetzee se broer wonder...

'Gaan Harms werklik die waarheid ontbloot?'

Dr BEN COETZEE, broer van die selferkende leier van die polisie se moordbende, kapt Dirk Coetzee, begin wonder of die waarheid oor die moordbendes se bedrywighede werklik deur die Harms-kommissie ontbloot gaan word. Hy self dra kennis daarvan dat die gewese kommissaris van Polisie, genl Johan Coetzee, geweet het van die moord op Griffiths Mxenge - 'n moord wat die polisie nou ontken in hul opdrag uitgevoer is

EK volg nie die gebeure by die Harms-kommissie noukeurig nie, deels omdat ek my verlaat op die regter se bewese vermoëns en deels omdat dit vir my byna ondenkbaar is dat die essensie van die Polisie se moordbende-bedrywighede soos ek die storie het, nou nog toegesmeer kan word.

Nou begin ek tog onrustig raak. Mense wie se mening ek geweldig respekteer begin twyfel oor die doeltreffendheid van die prosedures. Die indruk wat die media soos die SAUK by my en ander wek, is dat daar amptelik van owerheidsweë nog redelike twyfel kan bestaan dat Mxenge ooit by so 'n moordbende betrokke was en dat my broer kapt Dirk Coetzee sy opdragte van hoër gesag ontvang het.

Miskien het ek te nóú met die gebeure saamgeleef en verwag ek te veel van die regter en die publiek. Ek het ook al half vergeet hoe seker ek by geleentheid was dat die waarheid sou seëvier en dan het dit nie; in elk geval nie in die openbaar nie.

Daar is bitter min wat ek aan die saak kan doen. Maar miskien is daar tog iets en daarom gaan ek inligting wat ek in 'n vertrouensposisie by brig Jan du Preez gehoor het, uitblaker. Oom Jan was vroeër tweede in bevel van Veiligheid by die Suid-Afrikaanse Polisie en hy het in my teenwoordigheid dinge gesê wat by my geen twyfel hoegenaamd laat nie dat my broer Dirk se hoofde haarfyn van die moordbende-bedrywighede geweet het én dat dit hul goedkeuring weggedra het. Die storie het ook 'n interessante aanloop wat miskien van openbare belang kan wees.

Oom Jan, dit gaan moeilik wees om u weer in die gesig te kyk. Dit is nie my gewoonte om vertroue te breek nie. Dit is veral moeilik, aangesien u my in u vertroue geneem het wyl ek by u om hulp aangeklop het. Boonop, meen ek, was u die enigste een wat nie met Dirk wou mors tydens sy interne verhoor nie. Verder het Dirk 'n sagte plek vir u en tant San.

Ter inleiding sê ek dus ek is jammer. U sien egter self hoe hulle nou weer met Dirk en sy karakter wil mors. U het gesien waar hulle met hom wou heen nadat Nofemela gepraat het. U het self daarna verkies om Dirk te vermy. En, oom Jan, die magsmisbruik deur die geheime brigade is werklik 'n groot kopseer vir ons klomp slagoffers.

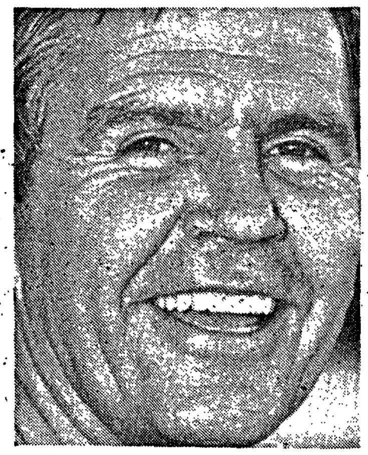

Dirk Coetzee

Nou mý storie.

Ek was en is waarskynlik weer, of nog steeds, 'n amptelike veiligheidsrisiko. Ek het van dié lastige uitspraak verneem nadat ek veiligheidsklaring vir 'n werkprojek moes kry. Presies waaraan ek skuldig was, kan ek nie sê nie. Ek was nie by my verhoor nie (ekskuus Kafka). Dit het glo gegaan oor dinge wat ek by my werk kwytgeraak het.

'n Hoë weermagoffisier het my egter verseker dat sulke besluite deur baie verantwoordelike mense geneem word. Met dié troos aan my en die publiek het ek maar berus.

Dr Ben Coetzee

Toe ek egter weer skielik van 'n latere projek onttrek is weens veiligheidsklaring, het ek besluit om die saak met die Polisie te probeer opklaar. Ek was naamlik daarvan oortuig dat ek geen veiligheidsrisiko was nie en dat ek die Polisie daarvan kon oortuig. Ek is na die veiligheidshoofkwartier in Pretoria, dwarsdeur die sekuriteitsdeure tot in die portaal. Daar het ek verduidelik dat ek my klaring wil bespreek en iemand het afgekom om my te ontmoet. Hy wou my nie na sy kantoor neem nie en ons moes in die portaal gesels. Ek het kortliks verduidelik en gevra of ek my asseblief aan ondervraging kon onderwerp sodat hulle my na behore kon evalueer. Hy het my beleefd daarop gewys dat nòg hy nòg enigiemand anders die saak met my kon bespreek. Toe ek vra of daar enige manier is hoe ek ooit, selfs in die verre toekoms, van die swartlys verwyder kon word, het hy betekenisvol en simpatiek geglimlag.

Goed dan maar... Teen daai tyd was ek in elk geval al redelik fatalisties. Ek het gesien hoe die owerheidsmasjien met my broer werk in sy interne Polisieverhoor en in 'n latere siviele geding, na sy gespook teen beweerde ongemagtigde meeluistering deur die Polisie. Op 'n dag toe ek en Dirk egter sit en gesels, kom die onderwerp weer ter sprake en ek vra hom of, as die voordeur dan toe is, daar nie dalk 'n agterdeur is waarlangs ek van die lys af kan kom nie. Toe neem hy my na "Oom Jan" - die humoristiese brig Jan du Preez wat ek op "Spies en Plessis" leer ken het.

Oom Jan het al afgetree en was nie meer die tweede-in-bevel van Veiligheid nie. Hy is weer in diens geneem om een of ander geskiedenis vir die Polisie te boekstaaf en het min invloed in Veiligheidsake gehad. Hy het egter tog nog 'n kontak op 'n goeie plek gehad en sou kyk wat hy kon doen (ek sê weer dankie Oom Jan). Wat hiér van meer belang is, is dat terwyl ons buite op die grasperk gesit het, het brig Jan du Preez en my broer Dirk land en sand gesit en gesels oor hulle vroeëre eskapades in die Veiligheidspolisie en oor die veranderinge in hul top-struktuur. Die moord op Griffiths Mxenge het ook aan die beurt gekom.

Dirk het my al vroeër van dié operasie vertel, hoe hy agterna aan brig Du Preez gaan verslag doen het, hoe hulle die vermoorde se motorradio - "gered" het voordat hulle die vermoorde se voertuig verbrand het - in brig Du Preez se bakkie geïnstalleer het, hoe die radio toe weer gesteel is, en so meer.

Uit die gesprek het dit geblyk dat Dirk na afloop van die operasie volledig aan brig Du Preez verslag gedoen het oor die moord op Griffiths Mxenge. Die brigadier het ook vertel hoe genl Johan Coetzee uit 'n vergadering geroep is om hom omtrent die moord in te lig.

Genl Coetzee wou, aldus brig Du Preez, by hom (Du Preez) weet wie dit gedoen het. Du Preez het egter geantwoord dat hy nie wil weet wie dit gedoen het nie.

Dit dan, is my straaltjie, sodat ek nie later die verwyt moet hê dat ek stilgebly het toe die geleentheid daar was om te praat nie.

'n Paar weke na dié ontmoeting tussen my, Dirk en Jan du Preez, het Dirk laat weet dat Oom Jan sê ons moet 'n aansoek om veiligheidsklaring "ingooi" sodat ons kan sien of hy suksesvol was. Oom Jan kon naamlik nie waarborg dat dit sou wees nie. Ek het besluit om dit nie te doen voor dit werklik nodig was nie.

Islam aan die wêreld

786

In die naam van God die Genadigste die Barmhartigste

Het u geweet dat Islam die enigste geloof is wat aan wette van die natuur voldoen?
Het u geweet dat Islam se Heilige Boek (die Heilige Koran) die enigste bestaande godsdienstige boek ter wêreld is wat vir amper 15 eeue onveranderd gebly het?
Het u geweet dat die Heilige Koran die enigste godsdienstige boek is wat in sy geheel deur duisende Moslems wêreldwyd gememoriseer word?
Het u geweet dat Islam die enigste godsdiens is wat alle boodskappers wat deur God aan die mensdom gestuur is, aanvaar?
Het u geweet dat die Islamitiese Heilige Boek, Heilige Koran, die enigste boek is wat wetenskaplike bewyse vir die oorsprong van die heelal het?
Het u geweet dat Islam die enigste geloof is waar God self in die Heilige Koran sê: "Vandag vervolmaak ek julle geloof en maak ek my guns aan julle (o mensdom) volkome en kies ek Islam as julle geloof"?

Vir enige navrae oor bogenoemde stellings in verband met Islam, skryf aan:
Die Sekretaris
Islam to the World
Posbus 2
LOTUSRIVIER
7945

Vir u gratis brosjure "What is Islam?" rig versoeke aan bogenoemde adres.

SA se leiers (24): Alfred Nzo

AUDREY BROWN

ALFRED BAPHETHUXOLO NZO, die ANC se sekretaris-generaal, word as een van die vriendelikste mense in die Suid-Afrikanse politiek beskryf. Na Oliver Tambo en Nelson Mandela is hy die mees senior amptenaar van die ANC.

Hy is op 19 Junie 1925 op Benoni gebore, en is een van vyf kinders. Sy pa was 'n klerk by die Modder B-goudmyn.

Nzo het sy skoolloopbaan by die Rooms Katolieke-Skool op Mariazell naby Matatiele begin, en in 1944 by Healdtown-sendingskool gematrikuleer.

Daarna het hy by die Universiteit van Fort Hare vir 'n BSc-graad ingeskryf, maar nie sy studies voltooi nie. Hy is Johannesburg toe waar hy as 'n deeltydse student aan 'n tegniese kollege 'n gesondheidsinspekteurskursus voltooi het.

Hy het twaalf jaar lank as inspekteur in Alexandra naby Johannesburg gewerk, en dáár het hy die armoede en frustrasies van swartmense beleef. Dié ervaring, tesame met sy kontak met die ANC-jeugtak, het hom na die politiek gelei. Hy is uit sy amp as inspekteur ontslaan as gevolg van sy politieke bedrywighede.

In 1950 het Nzo, as lid van die ANC, aan die May Day-staking en later die landwye wegbly-aksie van 26 Junie deelgeneem. Hy was ook betrokke by die veldtog van die Vryheidsmanifes in Junie 1955.

In 1957 was hy die sekretaris van die busboikot-kommitee in Alexandra, en in 1958 is hy tot beide die Tranvaalse en nasionale uitvoerende raad van die ANC verkies.

Toe hy sy werk in 1958 verloor, het hy as voltydse organiseerder vir die ANC begin werk. Hy was ook betrokke by New Age, dié organisasie se koerant.

Vanaf 1959 is Nzo ingeperk, en dikwels aangehou.

In 1961 is hy vyf maande aangehou omdat hy nie 'n permit gehad het om in 'n stedelike gebied te woon nie. In 1962 is hy tot Mofolo ingeperk en onder huisarres geplaas.

Hy was ook betrokke by die verhoor van swart leiers na die "All-In Afrika Conference" wat in 1961 in Pietermaritzburg gehou is. Op 24 Junie 1963 is Nzo vir 238 dae aangehou. Hy is in 1964 vrygelaat.

Met sy vrylating is Nzo landuit om by die ANC se buitelandse sending onder leiding van Oliver Tambo aan te sluit.

Nzo was vanaf 1964 tot 1967 as die ANC se adjunk-verteenwoordiger in Kaïro, en daarna na Nieu-Delhi as hoof-verteenwoordiger.

Hy is in 1969 tot sekretaris-generaal verkies.

Staak die sinnelose township-geweld

'ANC móét gewapende stryd opskort'

CHRISTELLE DE JAGER

DIT is noodsaaklik dat die ANC die gewapende stryd opskort om 'n duidelike boodskap aan sy ondersteuners te stuur dat sinnelose geweld in die townships gestaak moet word, sê direkteur van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Internasionale Aangeleenthede, prof John Barratt.

Sy oproep volg op 'n pleidooi deur Biskop Desmond Tutu dat die ANC die gewapende stryd moet staak, maar die ANC se publisiteit- en inligtings-direkteur, Pallo Jordan, hou vol dat dit eers kan gebeur as deel van die onderhandelingsproses en wanneer daar 'n demokratiese grondwet in die land is.

Al het die ANC herhaaldelik na hul wettiging gesê dat hul volhou met die gewapende stryd, is daar wyd geglo dat dit om taktiese redes gesê is, en dat daar 'n staking van terreurvoorvalle soos bomontploffings sou wees om te help om 'n klimaat vir onderhandeling te skep.

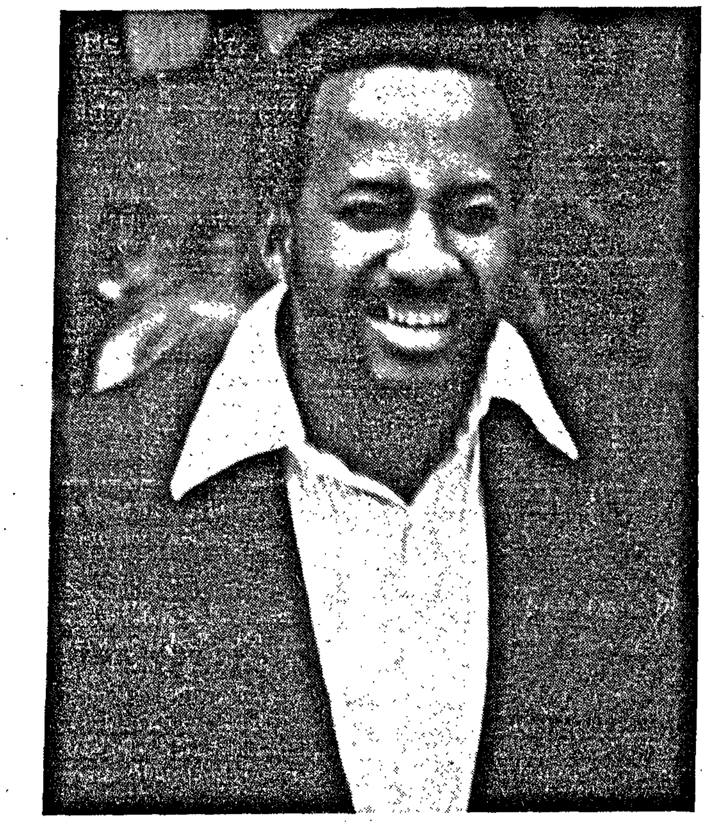

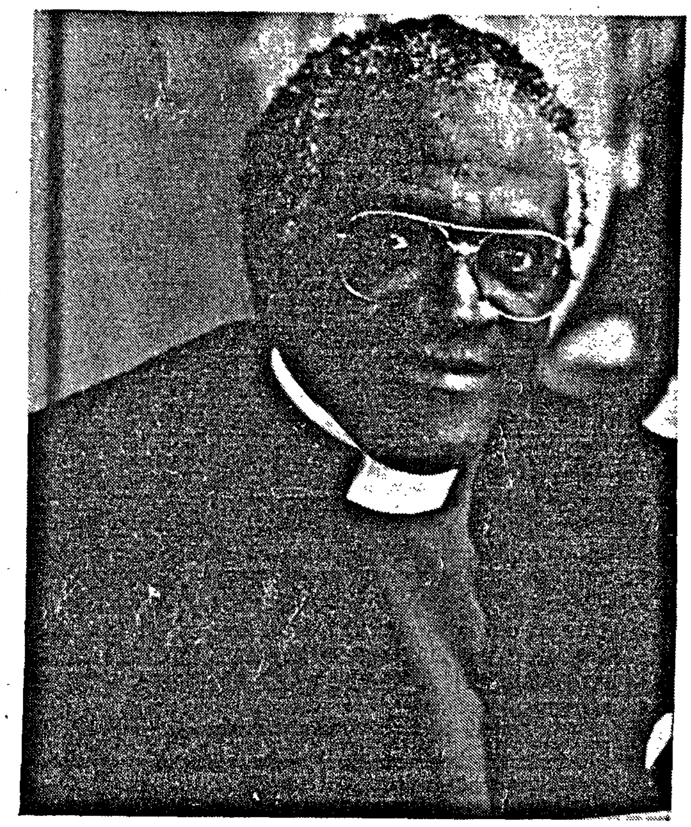

Pallo Jordan (links) en Biskop Desmond Tutu (regs).

Maar verlede week se kleefmynontploffings in Venda en Soweto, na 'n oënskynlike stil tydperk, het kommer laat ontstaan dat daar weer 'n toename in die gewapende stryd sal wees.

"Die oorheersende behoefte op die oomblik is om die doodmaak van mense te stop. Dit lei net tot meer geweld en sal in 'n tragedie eindig as alle partye nie nou iets doen nie," sê Barratt.

"Die geweld in die townships en in Natal word verkeerdelik met die ANC se gewapende stryd verbind. Maar al is dit verkeerd, maak dit die boodskap onduidelik.

"Die mense op die grond weet nie waar hulle is nie, en die enigste manier om 'n ernstige, duidelike boodskap teen geweld te verkondig, is vir die ANC om die gewapende stryd op te skort en te sê dat alle geweld moet staak."

Barratt sê die regering moet ook sy kant bring deur 'n beleid te formuleer oor hoe die polisie by protesaksie en oproerigheid moet optree sonder om mense te skiet.

Dié beleid moet dan op alle vlakke in die polisiemag streng toegepas word.

"Die Britse polisie het niemand doodgemaak nie toe hulle verlede week moes optree in oproerigheid wat net so erg was soos dié in Suid Afrika.".

Barratt meen dat Inkatha ook nie onomwonde vir sy mense vertel het dat die geweld moet ophou nie.

"Daar word verskonings gemaak. Hulle sê hul mense het die reg om hulself te verdedig, wat onmiddellik die deur vir geweld en moord oop laat."

'n Verdere probleem, volgens Barratt, is indien die boodskap dat geweld moet eindig nie duidelik is nie, die een party nie die ander vertrou nie.

"Niemand laat vaar dan geweld nie, want almal voel hulle verkeer nog in gevaar."

Pallo Jordan sê Barratt se siening maak nie sin nie en is nie waar nie.

"Dit is belaglik om townshipgeweld met die gewapende stryd te verbind. As 'n Inkatha-veggeneraal iemand met sy impi aanval, aan watter gewapende stryd neem hy deel? En kinders wat hulself met klippe teen polisie-geweld probeer beskerm neem ook nie deel aan enige gewapende stryd nie."

Hy sê die vermindering van van terreurvoorvalle en bomontploffings is ook nie rede om te dink dat die gewapende stryd opgeskort is nie.

"In 1972 was daar nie bomontploffings binne Suid Afrika nie, en die gewapende stryd was nog voluit aan die gang."

Jordan sê die regering is besig om die geweld aan te vuur.

"In elke geval van townshipgeweld sedert die wettiging van die ANC het die provokasie van die polisie gekom. Die mense raak dan kwaad en probeer hulself verdedig."

'Polisie-brutaliteit kan nié ongehinderd voortgaan nie'

REGSLUI vir Menseregte ondersoek tans vele sake waar ernstige aanklagte gemaak word van aanranding en marteling deur lede van die Suid-Afrikaanse Polisie.

Die liggaam sê in 'n persverklaring hy is ten sterkste verontrus oor die geweld wat deur die polisie gebruik word teen verdagtes wat aangehou en ondervra word - nie vir politieke oortredings nie - vir gewone misdaad.

"Dit is skokkend dat aangehoudenes steeds onder bewaking doodgaan. Die blaam lê dodeenvoudig op die skouers van die polisie. Wanneer 'n mens doodgaan as gevolg van 'n ingewandsbreuk of 'n gebreekte nek, met sigbare tekens dat hy aangerand is, word dit sterk bevraagteken of dit werklik selfmoord was."

Volgens die verklaring het Regslui vir Menseregte eerstehandse kennis van sekere gevalle. "Sterfgevalle in aanhouding kom egter steeds ongehinderd voor en dit is nie genoeg dat 'n kommissie van ondersoek na een so 'n voorval ingestel word terwyl talle ander sterftes deur informele ondersoeke afgehandel word nie.

"Aanranding deur die polisie word nie beperk tot lede van een polisiekantoor nie, dit strek van kantore in Soweto en Brixton tot Kemptonpark en Benoni.

"Daar is egter wel gevalle waar heelwat beskuldigings tot sekere polisiekantore beperk word.

"Die noodtoestand bied aan die polisie ongelooflike magte om mense in hegtenis te neem en aan te hou, wat 'n situasie skep waarbinne die polisie individue kan aanrand." Regslui vir Menseregte sê die situasie kan nie toegelaat word om voort te duur sonder dat dit bevraagteken word nie.

"Ons doen 'n beroep op die regering om 'n geregtelike kommissie aan te stel om aanklagte van aanranding en marteling deur polisie-amptenare te ondersoek.

"Al is dit dan net aan die Witwatersrand. As daar nie ingrypende stappe gedoen word om dié kriminele elemente uit die polisiemag te verwyder nie, sal sterftes in aanhouding ongehinderd voortgaan. Vir diegene wat slagoffers is van polisie-brutaliteit, het daar nog geen verandering in die land ingetree nie," lui die verklaring.

Ontwerp van COSAW-logo

Die Congress of South African Writers (Cosaw) nooi mense uit om 'n logo vir dié organisasie te ontwerp. Neem die volgende in ag wanneer u die logo ontwerp:

Cosaw is 'n "grassroots" skrywersorganisasie wat daartoe verbind is om sy skeppende hulpbronne ter bevordering van die stryd vir 'n nie-rassige, nie-seksistiese, verenigde en demokratiese Suid-Afrika aan te wend. Cosaw se nasionale uitvoerende komitee bestaan uit vyf streke, en dié is gebaseer in die Transvaal, Oranje Vrystaat, Natal, Oos- en Wes-Kaapland.

Cosaw se program van optrede sluit die volgende in:

* Die aanbieding van werkwinkels vir aspirant-skrywers en fasiliteer die opleiding van kulturele werkers in die stedelike en landelike gebiede;
* bevorder en publiseer skryfwerk in alle tale van Suid-Afrika;
* lei opvoedingsprogramme vanaf die regionale bronne-sentrum, vir beide stedelike en landelike gebiede;
* 'n navorsingsentrum vir alle aspekte van skryfwerk, beide geskrewe en mondelings;
* 'n arbeidsafdeling, wat werkwinkels en publikasies van werkers fasiliteer;
* 'n vroue-forum, wat die publikasie en verskeie letterkunde-werkwinkels vir vroue bevorder.

Sluitingsdatum vir ontwerpe sluit op 18 April 1990

Die kleure van die logo moet swart, groen en goud wees. Die wen-inskrywing sal R500 kontant ontvang.

Stuur alle inskrywings aan:
Die Algemene Sekretaris
COSAW
"Logo-ontwerp"
Posbus 421007
Fordsburg
2033

Wêreldkonferensie waarsku

Rookgewoonte eis meer lewens as Aids

PERTH - Sowat 'n half-biljoen van die mense wat vandag leef, sal uiteindelik doodgaan omdat hulle rook.

Dié waarskuwing kom van die sewende wêreldkonferensie oor tabak en gesondheid wat tans in Perth gehou word.

Richard Peto van Oxford-universiteit en voorsitter van die Wêreld Gesondheidsorganisasie het die verwagte gevolge van rookgewoontes bestudeer. Hy sê 200 miljoen van vandag se kinders en tieners tel onder die toekomstige slagoffers.

In die 1990's sal daar omtrent 3 miljoen sterfgevalle per jaar wees as gevolg van rook. Teen die tyd dat vandag se tieners middeljarige ouderdom bereik, sal daar sowat 10 miljoen rook-verwante sterftes per jaar wees.

"Wat regtig saak maak, is die toekoms: ons kan nie die 8 000 help wat vandag as gevolg van hul rookgewoontes doodgaan nie, maar baie van die 28 000 daaglikse sterfgevalle van die toekoms kan voorkom word indien mense hul rookgewoontes verander," sê Peto.

"Om op te hou rook, werk. As jy wag totdat jy longkanker het voordat jy ophou, kan dit te laat wees. Maar as jy ophou vóór jy kanker of een of ander ernstige siekte het, kan jy die grootste deel van die risiko verbonde aan tabak vermy", sê hy.

Met verwysing na die half-biljoen rokers wat as gevolg van die rookgewoonte sal doodgaan, sê Peto: "Party is reeds oor sewentig en sal in elk geval doodgaan, maar 'n kwartbiljoen mense tussen 35 en 69 sal gemiddeld 20 jaar van hul lewensverwagting verloor.

"Dié syfers klink reusagtig, maar hulle is korrek." Peto sê ook projeksies wys dat twee tot drie-miljoen mense vanjaar in China as gevolg van rookverwante siektes sal doodgaan. Die getal Chinese mans wat teen die jaar 2025 aan longkanker sal doodgaan, is 900 000 per jaar.

Na raming sal rooksterftes veel meer wees as Aids-verwante sterftes, sê Peto.

Hy het beklemtoon dat die wêreldbevolking-spiraal nie deur rooksterftes beïnvloed word nie omdat die meerderheid sterftes buite die reproduktiewe ouderdomsgroep val.

Hy sê projeksies word gegrond op die beste beskikbare sterftepatrone, rookgewoontes en demografiese tendense.

Die administratiewe sekretaris van die Wêreld Gesondheidsorganisasie, Roberto Masironi, sê: "Hierdie sterftes is nie onvermydelik nie. Individue kan kies om nie te rook nie en regerings kan omstandighede skep waarin 'n klein of 'n groter deel van die bevolking sal verkies om nie te rook nie." - AFP

Saterdag, 7 April is Wêreldgesondheidsdag

MEDIATION & CONFLICT MANAGEMENT WORKSHOPS FOR JOURNALISTS

A Cross Times and Centre for Intergroup Studies (UCT) Initiative

INTERNSHIPS

Four full-time internships for professional - and student - journalists (April - December 1990)

WORKSHOPS

Three 4-day workshops on:
* Conflict Handling (29 - 31 March)
* Mediation Skills (19 - 21 April)
* Group Community Dynamics (26 - 28 July)

MEDIA CONFERENCE

International Media Conference and Photo Exhibition on:
* The Media and Conflict in a Post-Apartheid Society
(Cape Town and London Nov 1990)

(Conference speakers will be from publications and organizations in Israel, Nicaragua, Northern Ireland, Philippines and South Africa)

For more information call Melissa Baumann at Cross Times
Tel (021) 7971498
Fax (021) 7971559
42b Goldbourne Rd, Kenilworth, Cape

Kruie bied hoop vir dwerge

BEIJING - Na die gebruik van 'n kruie-"groeikorrel" vir twee jaar, het Lui Wei, 'n 20-jarige dwerg, altesame elf sentimeter gegroei. Dokters sê indien hy met die behandeling voortgaan, kan hy nóg 10 sentimeter groei.

Lui Wei was 18 toe hy saam met sy ouers na die instituut vir dwerge in Chongqing in die suidwestelike Sichuan-provinsie van China gegaan het. Hy was net 135 sentimeter lank en sy toestand is as pituïtêre verdwergdheid gediagnoseer.

"Ek was 'n goeie student op skool," sê hy. "Maar ek het altyd verneder en klein tussen my groot en gesonde klasmaats gevoel. Daarom het ek uiteindelik die skool verlaat."

Met sy ouers se toestemming kry Lui nou behandeling by die instituut en verwag hy om 156 sentimeter lank te word.

Dai Zhi, direkteur en stigter van dié instituut vir dwerge, sê Lui se toestand is die gevolg van die onvermoë van sy pituïtêre klier om genoeg groeihormore vry te stel. Sulke pasiënte behou dan die voorkoms en lengte van 'n kind selfs in volwassenheid. Dié toestand kom in een uit duisend gevalle voor.

In die twee jaar sedert die instituut geopen het, het dokters reeds 'n aansienlike getal pituïtêre pasiënte behandel, met bevredigende resultate. Daar is geen maksimum ouderdomsbeperking vir behandeling nie.

Deur die behandeling van verskeie soorte groei-vertragings het dokters reeds drie soorte "groeikorrels", genommer Een, Twee en Drie, ontwikkel. Dié korrels is donkerbruin en soet. Dit kan daagliks as 'n drankie geneem word nadat die korrel in kookwater opgelos is. Die samestelling van die middel word streng geheim gehou.

Groeikorrel Nommer Een is vir mense wat kort is as gevolg van wanvoeding of anoreksie. Nommer Twee is vir mense wie se groei vertraag is as gevolg van siekte tussen die ouderdom van 10 en 15. Korrel Nommer Drie is ontwikkel vir dwerge wat ouer as 15 is.

Tradisionele Chinese medici glo dat 'n individu se groei en ontwikkeling nie net lê in sy ingebore kern en energie nie, maar ook in die beheer van daardie kern en energie ná 'n persoon se geboorte. Die niere is die oorsprong van kognitiewe samestelling, terwyl die milt en maag die basis verskaf vir verworwe samestelling. Die groeikorrel-teorie is juis hierop gegrond, ontwikkel en verbeter. Groeikorrels hou die niere in stand en versterk die milt met die gevolg dat sellulêre metabolisme verander en dat beengroei versnel word. Sodoende help dit groei-vertra-ging teenwerk.

Dr Dai sê anoreksie, swak spysvertering en wanvoeding is verantwoordelik vir die meeste gevalle van groei-vertraging en pasiënte onder 18 kan makliker gehelp word.

Daar is egter 'n uitsondering. Pasiënte wie se been-ouderdom laer is as hul natuurlike ouderdom, staan ook 'n goeie kans. Dr Dai sê die twee ouderdomme kan uit pas wees wanneer 'n individu se ontwikkeling as kind deur siekte of wanvoeding versteur is.

Chinese mediese wetenskaplikes ondersoek ook groeiprobleme. Beijing se Union-hospital werk saam met Swede aan die onttrekking van groeihormone uit pituïtêre kliere van goed-ontwikkelde mense om groei-vertraging daarmee te behandel.

'n Sintetiese groeihormoon is ook ontwikkel, maar dit het onwenslike newe-effekte.

In verhouding blyk kruie-behandeling meer aanvaarbaar te wees. Die afgelope twee jaar is 14 000 mense reeds by die instituut behandel en 70 persent van die behandelings was suksesvol. - Novosti

Minagting van die hof

Het ons die reg om regters te kritiseer?

MINAGTING van die hof word gedefinieer as die ondermyning van die waardigheid en gesag van die hof in die uitvoering van wette.

Volgens regsgeleerdes met wie Vrye Weekblad gesels het, het die eerste minagting-saak ontstaan in dié dae toe die koning van Brittanje nog regter gespeel het. Toe sy werk te veel word, stel hy sommer 'n paar mense aan om party van sy take oor te neem.

"Mense het seker die spot gedryf en gevra of hulle dink hulle die koning is, en toe geen notisie van dié vroeë regters geneem nie. Hulle het natuurlik gekla by die koning. Hy het toe voorsiening gemaak om hul gesag te versterk," meen Regter David Freedman, 'n afgetrede regter aan die Natalse regsbank.

Freedman, wat tans in Amerika woon, sê: "Suid-Afrikaanse joernaliste en die publiek in die algemeen is nogal goed ingelig oor wat hulle kán of nie kan sê en doen nie sover dit die howe aangaan."

Diegene wat om kommentaar genader is, is dit almal eens dat die publiek beslis die reg het om regters se bevindings in die hof te kritiseer, en selfs te bevraagteken, maar dat dit in "matige taal" gedoen moet word.

"Dit hang af van die taal wat gebruik word om die opinie te lug. Solank dit nie beledigend of verkleinerend is nie, kan dit toegelaat word. Maar daar is 'n baie dun lyn tussen regverdige kommentaar en kommentaar wat as beledigend beskou kan word. Dit is ook nogal snaaks dat die regstelsel self besluit oor die saak as dit dan voor die hof verskyn," voeg Freedman verder by.

Die leier van die Konserwatiewe Party in die stadsraad van Boksburg moet op 17 April in die hof verskyn om redes aan te voer waarom hy nie weens minagting van die hof skuldig bevind moet word nie. Hy het die regter gekritiseer wat bevind het die KP moet Boksburg vir alle rasse oopstel. Dit het weer die vraag laat ontstaan: in hoe 'n mate mag 'n regter en sy uitspraak gekritiseer word? Wat presies is minagting van die hof? AUDREY BROWN het gaan uitvra

Die meeste van die regsgeleerdes glo dat die wet nodig is, veral as 'n mens in die oppergesag van die wet glo."As 'n mens in die regstelsel glo, en die oppergesag van die wet, dan moet dit eerbiedig word," meen 'n advokaat wie se naam weens etiese redes nie genoem mag word nie.

"Maar as daardie gesag homself ondermyn deur vonnisse te op te lê wat maak dat die publiek respek vir dié gesag verloor, kan die beskerming van die howe bevraagteken word.

"En dit het ons veral in die Rabiejare gesien, toe daar selfs 'n pos geskep is in 'n poging om 'n politieke invloed op die reg uit te oefen," sê hy.

Prof John Dugard van die Universiteit van die Witwatersrand sê: "In die verlede is dit baie gebruik deur regters om daaragter te skuil. Maar nou gebeur dit nie meer nie."

Die mees opspraakwekende minagting-saak was dié van prof Barend van Niekerk van die Universiteit van Natal toe hy in die vroeë sewentigerjare 'n reeks artikels geskryf het waarin hy regters beskuldig het van rassisme in die toepassing van die doodstraf.

Hy is skuldig bevind weens minagting van die hof en moes 'n boete betaal.

Volgens Dugard, wat 'n hele paar artikels daaroor geskryf het, is die wet "deel van die politieke proses in die land en as sulks kan die publiek hulself vryelik uitspreek daaroor. Alle mense, van beide links en regs, moet die reg hê om 'n opinie oor die regsproses in dié land te lug."

Freedman glo dit is belangrik om die integriteit en waardigheid van die regstelsel en regters te verdedig.

"Maar dit beteken nie dat hulle onaantasbaar is nie. 'n Mens moet egter 'n onderskeid tref tussen die individu wat die amp beklee, en die amp self. Hoewel 'n mens die reg het om te sê wat hy of sy wil, moet die amp van regter steeds beskerm word om dit nie in die aansien van die gemeenskap te verlaag nie.

"In Amerika geniet die wet 'n baie lae aansien, en na my mening is dit as gevolg van die feit dat daar geen beskerming vir die integriteit van die reg is nie. Hier is verhore deur die pers 'n baie algemene saak."

Toe preek die regter vir die dominees...

INA VAN DER LINDE

PRETORIA - Die regter preek toe dié week vir die dominees.

Tydens 'n gereëlde byeenkoms van dominees, wat dié week in Brooklyn plaasgevind en deur oud-appèlregter John Trengrove toegespreek is, het die regter oor volksondes, geregtigheid, naasteliefde en skuldbelydenis gepraat.

En hy het by sy eie "bekering" begin, as junior advokaat vir die staat versus Mandela, Tambo, Kathrada, Mbeki, Sisulu, Helen Joseph en so aan.

Die marathon-hoogverraadsaak het in Augustus 1957 begin en tot einde 1961 geduur.

Sowat 300 mense is destyds in hegtenis geneem en weens hoogverraad aangekla.

Dit is gestel dat hulle massa-optrede beplan en konfrontasie met die staat en die polisie soek, met dié doel om die staat met geweld omver te werp.

Dié getal is later verminder na 'n 100 aangeklaagdes, en sowat 30 is end-uit aangekla. Na vier jaar het die staat die saak laat vaar en is nie een skuldig bevind nie.

Die jong John Trengove is deur Oswald Pirow gevra om hom as staatsadvokaat by te staan.

Dis oor dié saak wat oud-appèlregter John Trengrove Maandagaand by 'n byeenkoms van Reforum - 'n gespreksgroep binne die NG Kerkfamilie wat sake soos geregtigheid, versoening en kerkeenheid probeer aanspreek - gepraat het oor die invloed wat die saak op sy lewe gehad het.

Hier het hy in aanraking gekom met die swart werklikhede. Hoe die swart bevolking die apartheidswette daagliks aan die lyf voel.

Dié ontdekking is gemaak in dieselfde tyd wat ds George Daneel van die organisasie Morele Herbewapening hom uitgedaag het om dit wat hy as Christen glo, in die daaglikse lewe toe te pas.

"Ons het ontstellende dinge as blankes gedoen. Ons het wette gemaak waarin die naasteliefde nie na vore kom nie."

Wette soos die Wet op Grondbesit van 1913. In die Oos-Kaap alleen het sowat 2 000 swart veeboere uitstekend gevaar - beter as hulle wit eweknieë in die gebied.

Die myne en wit boere het egter arbeid nodig gehad, sê Trengove. Die Wet op Grondbesit word aangeneem en skielik mag die swartman nie langer daar boer nie.

Die vroeëre grondbesitters had net twee keuses. Om pad te gee na die stede om werk te soek, of 'n ooreenkoms met 'n wit boer aan te gaan om as arbeider vir hom te werk.

"So het ons die trek na die stede begin. Duisende der duisende swartmense het na die stede verhuis."

Hy verwys na Soweto, waar winkeliers volgens wet in net sowat 27 artikels kon handel dryf - artikels soos vuurhoutjies en kerse.

Die wet het ook die grondoppervlak van 'n winkel bepaal, sodat winkeliers nie handelsware kon opgaar nie.

En die paswette. Een storie: Hy moes 'n saak aanhoor waar 'n swartman in Randburg by 'n kafee stilgehou het om brood te gaan koop. Net uit sy motor word hy op die sypaadjie in hegtenis geneem omdat hy nie sy pas by hom het nie. Die pas lê in die motor.

"Ek het die man vrygespreek omdat ek gesê het dit was tog nie die wetgewer se bedoeling dat 'n man elke oomblik sy pas by hom moet hê nie. Die staat vat toe die saak Appèlhof toe, wat beslis goed of sleg, die wet sê passe moet altyd op die lyf gedra word."

Hy verwys na die verwydering van die sogenaamde "Kleurlinge" van die kieserslys, en na die Wet op Groepsgebiede. Dr TE Dönges het destyds gesê met dié wet sal Indiërs so gery word, dat hulle uit die land padgee. En wie onthou nog die verwysing na Indira Gandhi as "die koeliemeid"?

Een ding wat swartmense Hendrik Verwoerd nie kan vergewe nie, is dat hy gesê het swartmense is nie in staat om bokant 'n sekere vlak te vorder nie. "Bantoe-onderwys" moes dus ingestel wees op standerd vier-vlak. En waar het dit ons vandag gebring?"

Naasteliefde, sê Trengove, moet meebring dat 'n samelewing op geregtigheid gegrond moet wees. Die kerk moet hierin die gewete van die staat wees.

Die Bergpredikasie praat van "honger en dors na geregtigheid" - En wat van 'n profeet soos Miga, wat sê "moenie worry met al die kallers en goeters wat julle vir God offer nie. Wat nodig is, is dat julle reg moet laat geskied, en trou sal bewys en bedagsaam sal lewe voor God."

Kerkmense het die plig om te praat as daar 'n toestand heers wat nie billik en regverdig is nie. Kyk na ons volksondes, sê hy. Soos ons arrogansie en onverdraagsaamheid teenoor ander en teenoor mekaar. Die eiegeregtigheid en verwaandheid.

Die NG Kerk is ook hieraan skuldig, want oor die jare as stemme in die Kerk verhef is teen die sake, is die mense verguis.

Mense soos prof BB Keet van Stellenbosch, dr Beyers Naudé, ds George Daneel, prof Ben Marais en later, dr O'Brien Geldenhuys.

Die miskenning van ander se menswaardigheid tel hieronder. Almal is na die beeld van God geskape, en verdien om menswaardig behandel te word.

Die Kerk het nog nooit gepraat teen die euwels wat inherent is aan die stelsel van apartheid nie. Naasteliefde is nie om iemand "in beginsel" lief te hê nie. Naasteliefde moet uitgeleef word.

Wat nodig is, is 'n skuldbelydenis. Die beleidstuk van die NG Kerk, Kerk en Samelewing, gaan hierin nie ver genoeg nie.

"Solank as wat ons nog stilbly, is ons mede-verantwoordelik vir wat gebeur het. Ons dra die verantwoordelikheid en is aandadig vir die woede wat vandag onder swartmense heers. In Daniël 9 is daar 'n belydenis oor die sondes van die voorvaders. Ons moet die misstande aanspreek. Ons het in ons opdrag gefaal en behoort dit te bely."

Later sê Trengove op 'n vraag: "Kerk en Samelewing is nog nie op die gemeentelike vlak deurgevoer nie. Ek vind nie dat daar 'n poging aangewend word om nuwe gesindhede te skep nie."

Sou hy vandag anders dink oor die Mandela-saak van destyds? "Ek sou vandag waarskynlik nie betrokke wou raak by so 'n saak nie."

Prof Ben Marais wys op die houvas wat die tradisie destyds op die Afrikaner gehad het. Dit was destyds net ondenkbaar om apartheid te kritiseer."

"As jy dit in daardie jare net durf kritiseer het, was dit asof jy op 'n ysberg staan. Alles om jou het gevries."

'n Bydrae van die afgetrede prof Willem Kleynhans: "Ek is van geboorte af gebreinspoel. In die dertigerjare met die ding van Swart Gevaar. Dis onmoontlik om met die houvas van die tradisie te breek as die Here ons nie help nie."

Maatskaplike Werker

Kleinmond-Kindersorgvereniging het 'n maatskaplike werker vir gevalle- en gemeenskapswerk in ons klein gemeenskap nodig.

Normale vergoeding en voordele.

Bel (02823) 3054 vir verdere besonderhede, of skryf met CV en dokumente aan:

Maatskaplike Werk Sub-komitee

Posbus 108

Kleinmond

7195

Bloedige Natal-geweld duur voort

Hier sê die kinders nie kinderrympies op nie

Die bloedigste oorlog in die wêreld woed op die oomblik in die Pietermaritzburg-gebied. CHRISTELLE DE JAGER soek antwoorde oor wat aangaan en hoekom

"EK wens soms dat ek kan gaan slaap en nooit weer wakker word nie, net sodat dit kan ophou. Dit voel asof dit al manier is waarop dit ooit sal eindig."

Dit is die woorde van 'n jong joernalis wat in Ashdown in Pietermaritzburg se Edendale-vallei bly, net een van die gebiede in Natal wat vir die afgelope vyf jaar deur geweld geteister is.

Ondanks die stappe wat Staatspresident FW De Klerk dié week aangekondig het om die daaglikse slagting in Natal te beëindig, is die meeste township-mense maar swartgallig oor die toekoms.

Hulle is moeg en ken die realiteite van 'n oorlog wat families, vriende en townships verdeel het en hul daaglikse lewens so ontwrig het dat baie nie eens meer kan onthou hoe dit voel om 'n normale lewe te lei nie.

Waar jy bly, wie jy ken en die skool wat jy bywoon, is net 'n paar van die faktore wat tot jou dood kan lei.

Die meeste mense het geen keuse nie. Hulle is "UDF" of "Inkatha", of hulle wil of nie, en of hulle weet waarvoor die organisasies staan of nie.

Die tekens van die buitengewone politieke kultuur waarbinne die mense grootword, kan selfs by jong kinders gesien word.

"Is jy theleweni (Inkatha) of amaqabane (UDF)?" het 'n drie-jarige kind, wat by 'n aanvalstoneel in die sand gespeel het, my in Zoeloe gevra.

"Hoor jy, hy is slim. Hy weet al klaar van die goed," het sy trotse ma ('n Inkatha-lid) laggend vir my gesê. Ek het stil gebly.

In die meeste van die townships sing laerskoolkinders nie meer tradisionele liedjies of kinder-rympies nie. Hulle sing liedjies met politieke inhoud wat hulle glad nie verstaan nie en speel "vang 'n theleweni (of amaqabane)" gedurende pouse soos wat ander kinders tradisioneel polisie-en-rowers speel.

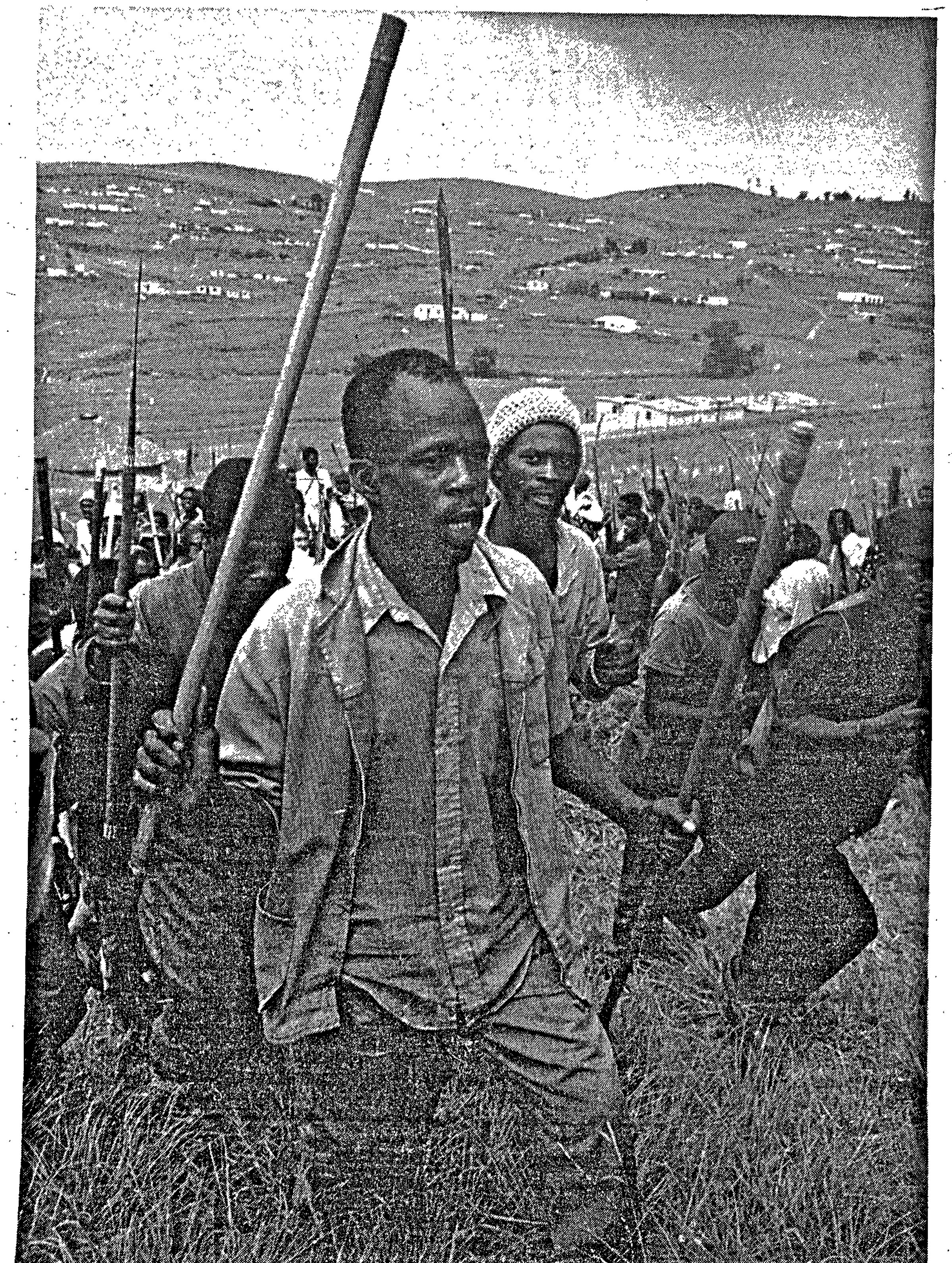

Inkatha-ondersteuners op pad na 'n begrafnis

(Foto: Guy Tillim - Afrapix)

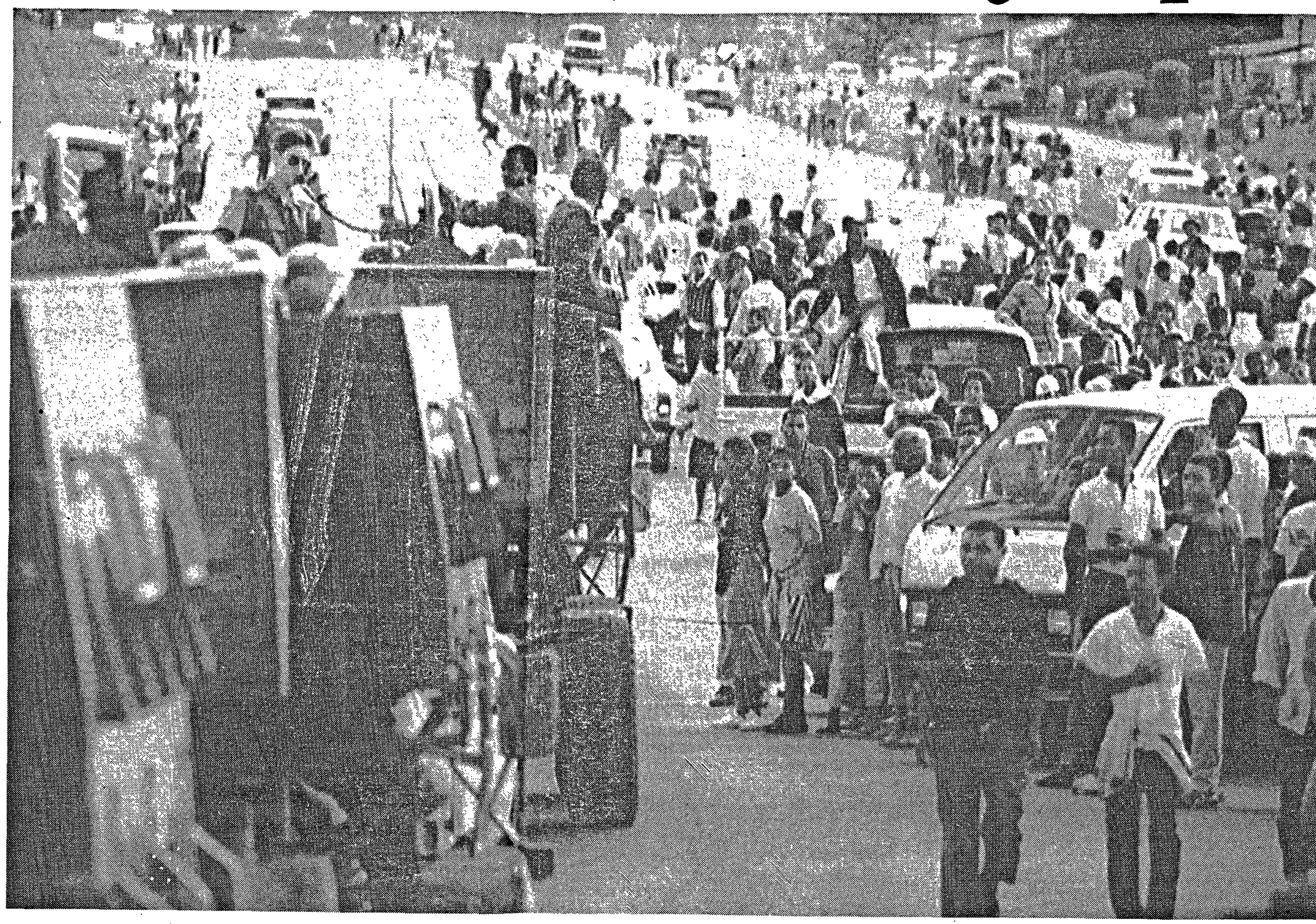

Gepantserde voertuie in Edendale

(Foto: John Parkin - AP)

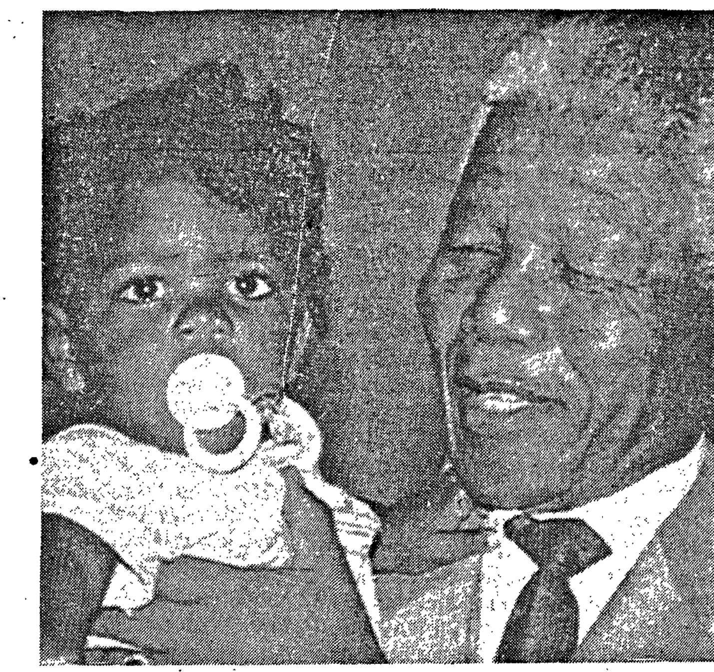

Nelson Mandela met 'n vlugtelingskind in sy arms

(Foto: John Parkin - AP)

'n Vrye vertaling van een van die liedjies klink so:

"Ek was by Mandela se troue

Hy het volstruisleer-skoene aangehad en 'n Carducci-pak

Hy het Tropica met 'n strooitjie gedrink

Toe kom Gatsha met sy verrotte brein

Hy het vuil tekkies aangehad met 'n kitskonstabelpet en het 'n sorghumkonkoksie gedrink."

Dennis Bailey, direkteur van die Sawubona! Jeug-trust by die landelike gebied Sweetwaters buite Pietermaritzburg, wat 'n tuiste bied vir vlugtelinge, sê daar is 'n gevoel van magteloosheid onder die mense.

"Hulle weet nie waar dit sal eindig nie en glo dat dit op die ou end soos Noord-Ierland of Beirut sal raak, 'n eindelose oorlog waaroor hulle geen beheer het nie."

Die tekens van 'n Beirut-tipe situasie is al klaar daar en die Retiefstraat gebied of "lower end of town" soos dit genoem word, word reeds deur baie dorpsinwoners "Beirut" genoem.

Dié kant van die dorp is reeds in UDF- en Inkatha-gebiede verdeel met die grensgebied 'n straathoek. Daar woed gereeld gevegte in die strate terwyl winkeliers en inwoners van hul balkonne af daarna kyk.

"Die meeste mense wil net terugkeer na 'n normale daaglikse lewe, maar hulle is vasgevang in 'n oorlog wat hulle nie verstaan nie en waaraan hulle nooit ingestem het om deel te neem nie.

"Hulle het nie die vertroue dat die polisie, die reg óf die staat die warlords en aggressors sal of wil stop nie. Hulle glo al kom duisende soldate na die townships om vir 'n rukkie orde te hou, sal alles maar net weer begin sodra hulle weggaan omdat die onderliggende redes steeds bestaan," sê Bailey.

Hy sê ook dat die vlak van haat en bitterheid nie onderskat moet word nie en dat dit 'n groot faktor is in pogings om die geweld te stop.

"Toe dit bekend gemaak is dat Mandela met Buthelezi wou praat, het mense Mandela die aakligste name genoem. 'Mandela is nou theleweni', was die kreet in die townships," sê Bailey.

Die gevoel teen Buthelezi was reeds by die Mandela-saamtrek in Durban duidelik. Toe Buthelezi se naam deur Mandela genoem is, het 'n geruis deur die skare gegaan en Mandela se beroep op die mense om hulle wapens neer te lê is kil ontvang.

"Hoe kan hy dit sê. Ons kan dit nie doen nie. Ons sal dan môre doodgemaak word," was die algemene gevoel tussen jong comrades.

In teenstelling, nadat Mandela vrygelaat is, het een vrou vir haar werkgewer gesê: "Moenie Mandela se naam sê nie. Hy is die duiwel."

Mandela het self blykbaar die gevoel en die realiteite van die situasie in Natal onderskat, voor sy besoek dié week aan Natal.

Volgens bronne na aan Buthelezi het Mandela vir Buthelezi gebel om oor 'n ontmoeting te praat, en selfs daarop aangedring dat hy uit die KwaZulu Wetgewende Vergadering geroep word sodat hulle die saak kon bespreek.

Die ANC-leier en voormalige Robbeneiland-gevangene Harry Gwala is daarna saam met 'n UDF-afvaardiging Johannesburg toe om Mandela te sien. Hulle het Mandela blykbaar vertel dat dit buite die kwessie is dat hy en Buthelezi ontmoet en saam 'n massavergadering toespreek en ook dat hy gedurende sy besoek nie verder as Edendale moet gaan nie.

Maar waar het dit alles begin en hoe het die situasie so hand uitgeruk?

Daar is verskeie teorieë oor die oorsake van die konflik en dit is klaarblyklik 'n komplekse situasie.

Die dinamika verskil selfs van gebied tot gebied, en die oorsake is nie net polities nie. Baie keer begin die konflik in 'n gebied met iets soos 'n taxi-oorlog, 'n familie-geveg of 'n kriminele voorval wat dan verpolitiseer word.

Sosio-ekonomiese toestande en apartheid is sekerlik die mees wydverspreide onderliggende rede vir die oorsprong van die geweld omdat dit 'n ideale broeigrond geskep het wat maklik uitgebuit kon word vir politieke, persoonlike en kriminele motiewe.

Byvoorbeeld, die konflik is dikwels tussen townships en nabygeleë plakkerkampe, met die plakkers wat hulle met Inkatha identifiseer en die township-mense met die UDF.

Ek het een keer op 'n vrou afgekom wie se huis in die plakkerkamp naby K-section, KwaMashu, afgebrand is.

"Die ryk mense is UDF. Ons is arm en ons is Inkatha, maar die rykes wil hê ons moet almal UDF wees," het sy gesê toe ek haar vra hoekom baklei die mense.

Die mense in die township oorkant die pad in hul vierkamer-huisies het nie vreeslik ryk gelyk nie - so iemand moes dié gemeenskap vertel het dat dit wel die geval is.

Mike Morris, 'n navorser by die Sentrum vir Sosiale en Ontwikkelingstudies by die Universiteit van Natal, sê 'n nuwe benadering tot stedelike rekonstruksie is nodig. "'n Program met die konsep van een stad en plaaslike regering vir almal moet geïmplementeer word," sê hy.

Die rede waarom net 'n wonderwerk nou die geweldpleging kan stop, is omdat die staat toegelaat het dat die oorlog vir vyf jaar aangaan sonder enige daadwerklike en doeltreffende optrede teen die warlords.

Die bekende warlords is vooraanstaande Inkatha-lede, lede van die KwaZulu-regering en stadsraadlede. Almal weet wie hulle is, die polisie inkluis, en party verskyn herhaaldelik in die hof vir moord.

Maar mense is bang om te getuig want hulle verdwyn of word doodgemaak voordat 'n saak voorkom.

Buthelezi het ook nog nooit die warlords in die openbaar veroordeel nie en hy het homself, die KwaZulu-regering en Inkatha nog nooit van hulle gedistansieer nie.

Die polisie, insluitende die KwaZulu-polisie, die onluspolisie en die gehate kitskonstabels, is ook herhaaldelik daarvan aangekla dat hulle aan Inkatha se kant is.

In die geweld wat die afgelope week in Natal gewoed het, is dit onteenseglik bewys dat die polisie Inkatha help. Hulle wou byvoorbeeld nie die weermag inroep toe hulp aangebied is nie, en die weermag mag nie sonder die polisie se toestemming in 'n gebied ingaan nie. Intussen is mense in Edendale doodgemaak.

In die townships skree mense om hulp van die troepe want hulle sê die weermag kies nie kant nie.

Toe Buthelezi egter vir Vlok gesê het dat swart weermaglede teen Inkatha gekant is, het Vlok belowe om dié lede onmiddellik uit die townships te haal.

Sulke optrede skep wantroue in die regering en polisie en dien vir die mense as bewys dat die polisie Inkatha steun.

Baie township-mense glo vas dat as die polisie hulle gelos het om te baklei, sou Inkatha al lankal die oorlog verloor het, of sommer net ophou baklei het.

Die mense sê sonder die polisie se ondersteuning sou Inkatha nêrens gekom het nie omdat Inkatha nie meer groot steun geniet nie, veral nie in die stede nie.

Die redakteur van Echo, Khaba Mkhize, sê dit was in elk geval nooit oorspronklik 'n Inkatha/UDF-geveg nie.

"Dit is Inkatha teen die gemeenskap. As die mense niks met Inkatha te doen wil hê nie en nie wil aansluit wanneer Inkatha op 'n werwingsveldtog gaan nie, is hulle dan sommer as UDF geïdentifiseer, al het hulle nooit van die UDF gehoor nie," sê hy.

Op politieke vlak kan die begin van die probleme teruggevoer word na die stigting van die UDF in 1982. Inkatha het bedreig gevoel en het gedink hy sal sy mag verloor.

Die skeiding tussen die twee groepe is blykbaar eers openlik na vore gebring gedurende die UDF se 1985 verbruikersboikot, waaraan Inkatha nie wou deelneem nie.

Die aktiwiteite van die UDF het Inkatha toenemend bedreig laat voel en groot werwingsveldtogte is begin, baie keer met warlords aan die spits wat dreigemente, intimidasie en geweld gebruik het om almal in hul gebiede te oorreed om by Inkatha aan te sluit.

Die warlords is dikwels mense wat deel is van die KwaZulu-regering en word dus deur die KwaZulu-regering onderhou met wapens, geld en ammunisie, en ook met sogenaamde "lyfwagte" van die KwaZulu-polisie.

Dié lyfwagte vorm dikwels die kern van 'n warlord se private leër wat dikwels in geheime jeugkampe opgelei word om wapens te gebruik en die warlord te "verdedig".

Dit maak dan ook sin dat ná die ontbanning van die ANC en Mandela se vrylating, die vlak van geweld verhoog het in plaas van om te verminder.

Party kenners meen dat Inkatha geskrik het toe die ANC ontban is.

Skielik het hulle 'n ANC in die gesig gestaar wat na jare vryelik kon mobiliseer en as 'n onderhandelingsvennoot aanvaar is.

Inkatha moes toe seker maak dat sy posisie in onderhandelings nie ondermyn word nie en dat sy magsbasis so groot as moontlik moet wees. Daarom die poging om lidmaatskap te verhoog en beheer oor gebiede te verkry.

Die geweld is ook vererger deur die verhoogde emosionele gees in die townships na Mandela se vrylating.

Maar wat ook al die oorspronklike oorsake vir die geweld was, as die spiraal eers begin het, hou dit nie op nie.

Een aanval lei tot weerwraak, en dan nog een en so hou dit aan.

Uiteindelik kan jy doodgemaak word bloot omdat jy in dieselfde skool is as iemand wat die vorige week iemand anders doodgemaak het, of as jou kleinniggie Inkatha is en jy bly in 'n UDF-gebied.

Of sommer net as jy die pad oorsteek op die verkeerde plek of na die verkeerde winkel toe gaan.

DIÉ WEEK

Suid-Afrika

Bophuthatswana groei

Pres FW de Klerk kondig Sondag in die Staatskoerant aan dat dele van Vryburg, Rustenburg en die Marico-distrik by Bophuthatswana ingelyf word.

Die Transvaal Rural Action Committee (TRAC), wat betrokke is by gedwonge verskuiwings en die inkorporasie van swart gemeenskappe by die tuislande, sê swartmense is gereeld die slagoffers van dié soort inlywing sonder dat hulle vergoed of geraadpleeg word.

Weermag in Natal

Die polisie en weermag trek weer in volle mag in Natal in nadat hulle opdrag ontvang het om ferm en doelgerig die onrus en geweld te smoor. Pres De Klerk kondig na 'n spesiale sitting in die Parlement aan dat 'n veiligheidsplan, uitgewerk deur al die partye, geïmplementeer sal word.

Die End Conscription Campaing sê die terugneem van Veiligheidsmagte na onrus geteisterde gebiede is meer wenslik as die voortdurende geweld. Die United Democratic Front sê die terugneem van troepe na die townships, is 'n stap weg van onderhandelinge.

Studente-leier vry

Khotso Seathlolo is Maandag onvoorwaardelik vrygelaat, 'n jaar voordat sy gevangenistraf uitgedien is. Seathlolo, een van die bekendste studente-leiers wat betrokke was in die Soweto-opstande van Junie 1976, sê FW De Klerk se oop-deur-beleid en onderhandeling-strategie, is in der waarheid 'n "valdeur". "Solank as De Klerk aandring op die beskerming van minderheidsregte, wil hy nie rassisme vernietig nie, maar dit net voorhou onder 'n verskillende dekmantel."

Maandag is agt ander gevanggenes van Robbeneiland vrygelaat. Dit is die eerste groep langermyn-gevanggenes wat vrygelaat word.

Bruce vrygelaat

Die gewetensbeswaarde, David Bruce, word vrygelaat uit die Sentrale Gevangenis in Pretoria wagtende 'n herverhoor. Bruce is tot ses jaar tronkstraf gevonnis, maar sal binnekort weer verhoor word na die Appèlraad se besluit vroeër dié week dat 'n maksimum tronkstraf van ses jaar nie aan gewetensbeswaardes opgelê moet word nie. Bruce het reeds 19 maande van sy tronkstraf uitgedien. Charles Bester is tans besig om sy ses jaar tronkstraf uit te dien.

Praat, sê Enos

Die Hoofminister van Kangwane, Enos Mabusa, sê die volk se hoop is gevestig op die samesprekings tussen die ANC en die regering. Hy sê die redes waarom dié onderhandelinge uitgestel is, is verstaanbaar, maar hoop dat onderhandelinge spoedig op dreef sal kom. Hy steun ook enige vredesamesprekings - veral tussen Nelson Mandela en Inkatha-president, Mangosothu Buthelezi.

VSA teleurgesteld

Die Amerikaanse departement van buitelandse sake spreek hul teleurstelling uit oor die ANC se uitstel van samesprekings met die regering en die aflassing van die gesamentlike byeenkoms tussen Mandela en Buthelezi.

Mandela in vallei

Nelson Mandela besoek die "Vallei van die dood" saam met 'n ANC-afvaardiging. Langs Mpeleleweg, wat UDF- en Inkatha-ondersteuners in die oorloggeteisterde Edendale-vallei verdeel, word drie skote gevuur toe Mandela daarlangs ry. Niemand is beseer nie.

Mandela beskuldig die minister van Wet en Orde, Adriaan Vlok, vir die nuwe noodmaatreëls en sê die ware leiers is nie geken nie, en Vlok het geen begrip vir die aspirasies van swartmense nie.

Regses beraam planne

In Pretoria bespreek ver-regses verskillende vorme van lydelike verset sowel as konfrontasies en boikotaksies teen die beleidsrigting van die regering.

Dov Fedler In Sunday Star

Amnestie vir ANC

Pres De Klerk kondig 'n nuwe wetsontwerp aan waarvolgens tydelike amnestie aan sekere lede van die ANC gegee sal word. ANC-lede wat deel sal vorm van die onderhandelingsproses met die regering, sal volgens dié wetsontwerp van vervolging gevrywaar word. Die kwessie van politieke amnestie was een van die grootste struikelblokke in die pad van onderhandeling omdat ANC-lede steeds volgens die kriminele- of statutêre reg vervolg kon word.

Deel van Harms

'n Perskonferensie deur die Black Sash, Five Freedoms Forum en die End Conscription Campaign, vra dat die onafhanklike kommissie van ondersoek na die spioenasie bedrywighede van die Johannesburgse Stadsraad, as deel van die Harms-kommissie se ondersoek beskou word.

Regter Hiemstra en 'n kommissie is aangewys om dié bedrywighede van die Stadsraad te ondersoek. Dié drie organisasies, op wie se lede klaarblyklik gespioeneer is, sê die ondersoek moet deel van die Harms-kommissie vorm omdat dit lyk asof die Burgerlike Sameswerkingsburo inligting kon gebruik wat ingesamel is deur 'n spioensasie-tak van die Stadsraad.

Venda-krisis verdiep

Die krisis in Venda verdiep met die bedanking van die tuisland se Kommissaris van Polisie, luit-genl TR Mulaudzi, na druk van sy werknemers.

Regses in hof

Drie beweerde lede van 'n ver-regse groep, Die Orde van die dood, verskyn in die Johannesburgse Landdroshof in twee verskillende verhore.

Hulle is Dawid Johannes de Beer, 39, Cornelius Gerhardus van Zyl, 28 en Hendrik Binneman, 41.

AWB kritiseer

Die Afrikaner Weerstandsbeweging kritiseer die regering se besluit om nie uitgewekenes wat weens geweld beskuldig is aan te kla nie.

In 'n verklaring op Ventersdorp sê die AWB die gevaar waarin die wetsgehoorsame boerevolk en ander witmense hulself bevind, word groter en die AWB gaan voort daarmee om sy beskermings-kommando's te mobiliseer.

SAKP, Cosatu werk saam

Cosatu en die Suid Afrikaanse Kommuniste Party hou 'n geskiedkundige vergadering waar hulle besluit om hul onafhanklikheid te behou, maar om saam te werk aan programme om apartheid te beëindig.

'n Graad vir Mandela?

Die senaat van die Universiteit van Bophuthatswana het aanbeveel dat Nelson Mandela 'n ere-doktersgraad ontvang, al laat dié tuisland se regering nie toe dat die ANC in die tuisland organiseer nie.

Wêreld

Egiptiese kernaanleg

Egipte beoog die oprigting van 'n kernkragaanleg en verskeie buitelandse maatskappye het aansoek gedoen om aan die projek deel te neem.

Koerante in Israel het berig dat Argentinië, Irak en Pakistan hul samewerking beloof het.

Utopiese vegters

Bosvegters het 'n veldtog geloods om Sondag se verkiesing in Peru te ontwrig. Die guerrillas het nagenoeg 16 000 mense vermoor in die burgeroorlog wat al tien jaar duur.

Uit bronne in Lima word verneem dat die "Shining Path"-vegters nie enige kandidaat of party steun nie, maar die burgerlike regering omver wil werp om dit met hulle visie van Utopia te vervang.

Tronkgeweld

Hernieude geweldpleging het in 'n tronk in Manchester, Engeland uitgebreek nadat rebelse gevangenes - in beheer van 'n gedeelte van die tronk - met tronkbewaarders gebots het. Amptenare sê 'n aantal mense is beseer.

Die geveg het uitgebreek toe 'n groep offisiere die Strangeways-tronk binnegegaan het om sowat 20 gevangenes te verwyder nadat hulle oorgegee het.

Diktator se broer verhoor

Genl Nicolae-Andruta Ceausescu, broer van die gewese diktator, se verhoor begin in Boekarest. Hy word daarvan beskuldig dat hy troepe tydens die Desember-opstand gelas het om op 'n skare te skiet en dat hy persoonlik sewe mense vermoor het.

Moordenaar haal asem

'n Moordenaar in San Fransisco het die gaskamer tydelik vrygespring nadat die Amerikaanse hoërhof verbied het dat die eerste teregstelling in 23 jaar in Kalifornië uitgevoer word.

Robert Harris, 37, is ter dood veroordeel vir die ontvoering en moord op twee tieners in 1978. Die Hoërhof het in 1976 besluit om weer mense tereg te stel, maar geen van die 122 teregstellings sedertdien was in Kalifornië nie. Die saak kan nog maande lank voortsleep.

Japanse motors beter

Die voorsitter van die Ford-motormaatskappy in Detroit, Harold Poling, sê die Japanners maak beter motors as die Amerikaners.

Hy sê die drie grootste Amerikaanse vervaardigers, General Motors, Ford en Chrysler, kom tweede weens hulle operasionele koste. Poling meen die bestaande aanlegte moet gesluit word om plek te maak vir nuwes wat net sulke goedkoop motors as Japan kan maak.

Israel soek oorlog

Jasser Arafat, leier van die PLO, sê Israel lok so baie Russiese immigrante omdat hy nog 'n oorlog soek. In 'n onderhoud met die Italiaanse televisie in Rome sê Arafat die Palestyne sal nooit vrede hê as hulle hul op die Israeli's moet verlaat nie.

Gevegte in Uganda

Minstens 120 mense is sedert Desember dood in gewelddadige gevegte tussen etniese veewagters in Uganda. Regeringsamptenare sê die gevegte het begin toe Matheniko-stamlede 3 000 stuks vee van die Bokora gesteel het. Die gevegte word gevoer met wapens wat tydens die regimes van Idi Amin en Milton Obote gebuit is.

Israel in ruimte

Israel het sy tweede burgerlike satelliet dié week gelanseer nadat Irak gewaarsku het hy sal dit vernietig.

Die vuurpyl is Dinsdag in 'n vertoon van tegnologiese vernuf in 'n wentelbaan geplaas, sê die Israelse ruimte-agentskap.

Minister afgedank

Kenia se minister van inligting, Waruru Kanja, is afgedank in 'n reeks politieke omwentelinge sedert die onverklaarbare moord sewe weke gelede van Robert Ouko, die land se minister van buitelandse sake.

Kanja is skerp aangeval en sy bedanking is geëis nadat hy in die parlement gesê het Ouko se moord was 'n politieke sluipmoord.

Brookins In Richmond Times-Dispatch

Toring verkoop goed

Drie stukke van die oorspronklike trappe by die Eiffeltoring het elk meer as 100 000 Amerikaanse dollar op 'n veiling in Tokio behaal. Die afslaer het Bravo Parys geskree toe die laaste van die oorspronklike 20 stukke deur 'n casino-eienaar van Las Vegas opgeraap is.

Pelshandelaars tereggestel

Twee mans wat weens die handel in Pandabeer-pelse beskuldig is, is in Wuping, China tot die dood veroordeel en onmiddellik tereggestel.

'n Dagblad in Beijing berig dat die mans in hegtenis geneem is toe hulle vyf pelse teen sowat R100 000 probeer verkoop het. Pandas is 'n beskermde spesie en mense wat hulle doodmaak kry dikwels die doodstraf, maar handelaars word gewoonlik tronkstraf opgelê.

'Besnoeiing kan met vrug toegepas word'

Hambidge, Hambidge en nogmaals Hambidge

DONKER LABIRINT
Deur Joan Hambidge
Tafelberg: R24,99

ANDRIES W OLIPHANT

DIE verskyning van Joan Hambidge se jongste digbundel, "Donker labirint" - die soveelste binne enkele jare - sal waarskynlik gemengde reaksies ontketen. Vir sommige lesers sal dit 'n verdere bevestiging van Hambidge se hoë produktiwiteit wees. Vir ander sal dit 'n verdere manifestasie van die kwalitatiewe wanverhouding in haar werk wees. By die lees van die bundel sal diegene, vertroud met haar werk, onder die indruk kom van hoe hard Hambidge probeer om vernuwing, variasie en uitbreiding in haar poësie teweeg te bring en hoe dit, teen wil en dank, onveranderd bly.

Vergeleke met sommige van haar vorige bundels is "Donker Labirint" wat benaming betref minder eksplisiet in die oorname van die titels van ander tekste. Met byvoorbeeld Anatomie van Melankolie en Gesteelde Appels is daar sonder blik of bloos titels van ander werke oorgeneem. In die eerste geval, 'n sewentiende eeuse psigologiese werk "The Anatomy of Melancholy" deur Robert Burns. In die tweede, 'n versameling gedigte "Stolen Apples" deur die Sowjet-digter, Yevgeny Yevtushenko. Om die skryfpraktyk te verdedig is die handige teorieë van post-modernisme nadergesleep.

Die oënskynlike verfyning rakende die titel beteken egter nie dat Hambidge se werkswyse enigsins verander het nie. Inteendeel, die konseptuele raamwerk en die titel van die bundel is ontleen aan Dante se "Heilige Komedie". Hambidge sluit aan by Dante se temas van eksistensiële onvergenoegdheid en die drang na geestelike vervulling. Dante vorder in sy gang deur die sirkels van die hel na die hemel, aangedryf deur sy liefde vir en begeerte na Beatrice, die ideale Ander. Begelei deur Vergilius word sy tog gemarkeer deur lyding, suiwering en uiteindelike geestelike konsumasie. So word die volkome integrasie van sy wil, begeerte en liefde met die absolute volbring. In "Donker labirint", soos benadruk in die titel, en verklap in die sleutelgedig, "Inferno", (hier volledig afgedruk) is die vervulling afwesig:

Jy wat ek wou bereik met die vers
-met die gedig verval die voorafgaande-
glo nie aan die mag van woorde;
berym hoegenaamd nie jou beleg.

Dante had Vergilius om hom te lei
deur sirkels van die hel alleen;
ek het haar om my van jou te verlos,
dolend deur die komplekse labirint.

Op ons liefde klink en breek ek 'n glas:
vir al die woorde wat dit bied;
veral die verse so ontbied.

Hier word die teleologiese Danteske patroon gewysig tot 'n nimmereindigende soektog sonder uitweg of vervulling. Die religieuse paradigma en die geïntegreerde universele visie waartoe Dante kom, word deur Hambidge as 'n ontoeganklike illusie geïroniseer. Desnieteenstaande, en in teenstryd met die ontgogelde beskouing, vreet die begeerte na selfintegrasie, na eenheid met die Ander, hetsy geliefdes, medemense, die natuur en die kosmos aan die digter se bewussyn. Hierdie teendrang behels ook 'n begeerte na 'n versoening in die taal tussen teken en saak.

Die tekstuele inskripsies genereer dus 'n bewus opgesette kontradiksie. Die beeld en middel van die paradoks is die taal as poësie in die verdeelde gedaante van mito-magiese medium en klugtige self-verwysende tekenstelsel. Onvergenoegdheid en 'n hunkering na volmaaktheid, soos dit spreek uit die motto deur Ted Burford, "I am weary of urban landscapes/ and of imperfect poetic landscapes", onderlê die

Joan Hambidge

grammatika van die bundel.

In poëties-historiese terme wentel die paradoks om 'n dubbele aksis. Aan die een kant behels dit die droom van primitiwiste, mistici, klassici, metafisici, romantici en surrealiste na 'n magiese taal wat kan uitreik na die heelal. Gedigte soos "Voedoe", "ESP", en "Asteekse Ritueel" is hier relevant. Aan die anderkant word Hambidge se poësie gerig deur 'n besef dat taal 'n onstabiele en problematiese gegewe sonder 'n vaste sentrum is. In "Moonlove" word die liefdespoësie van Pablo Neruda só geparodieer: "Dis die digter, veragtelike towenaar,/ wat maanskyn-en-rose optower/ (ek-het-nog-nooit-so-oor-iemand-gevoel-nie)/ en pas voor sonopkoms verdwyn".

Soos te verwagte, lei sodanige ontluistering oor die "mag van taal" en die "waarheid van poësie" tot 'n ervaring van futiliteit: "Vanaand is ek moedeloos/ (ja, geen hoeveelheid poësie kan my meer red nie)" lui dit in "Brief aan Erica Jong". So 'n bekentenis impliseer natuurlik swye en die einde van poësie vir die digter. Tog nie. Vir Hambidge is futiliteit rede tot kompulsiewe reïterasie. As poësie, die gewaande medium na die absolute, strand in die frustrasie van onoorbrugbare grense, word dit opnuut aangedryf deur dieselfde hindernisse.

Die inherente steriliteit hiervan wys vanselfsprekend heen na die dood en, wonder bo wonder, ook na die lewe. Want om te skryf, beweer Hambidge namens Foucault, is om die lewe af te sweer vir die ewige: "Ten spyte van Foucault/ se dictum (om te skryf/ is gelyk aan die dood) vermoed ek nog 'n lewe" lui dit in "Black Widow". Vandaar die figurasie van gestorwe digters soos Ingrid Jonker, Sylvia Plath en Anne Saxton wat voortleef as kultusfigure in gedigte soos "Dark Ventures" en "Brief aan Erica Jong": "Ons weet waarom Sylvia en Anne die donker labirint/ moes verlaat/ Eating, eating death". En ook, die prominensie van die vismotief waarin dood en lewe, gebondenheid en transendensie, kruisiging en opstanding geteleskopeer word.

Binne hierdie raamwerk word die tradisionele opvatting wat die lewe as primêre bron vir die poësie en kuns sien, omgekeer: "Lewe - anders as wat jy glo - / boots kuns noukeurig na/ met 'n begin/ middel/ einde/ - soms in omgekeerde orde", verklaar "Ellips". En weer in "Brief and Erica Jong" lui dit: "want jy begryp hoe gedigte/ 'n lewe dikteer en beheer/ ('n vers skryf 'n lewe)." Die spanningsveld onderliggend aan die bundel behels dus 'n onoplosbare kontradiksie waarin teenpole in 'n nimmereindigende makabere dans sonder die vooruitsig van 'n sintese of versoening vasgevang is.

Die afbeelding van die Taoistiese 'Yin-Yang' op die titelblad, waarin teenstrydighede as 'n universele gegewe vergestalt word, is hier belangrik. Die aanvaarding van kontradiksie kom voor in "In Versekerde Pos" waar 'n versoeningsboodskap ongelees deur die bedoelde ontvanger, 'n vervreemde geliefde, na die sender teruggestuur word: "Van teenstrydighede is niemand/ nog dood nie, jy spot ... Maar jy, aan wie hierdie gedig/ eenmalig (6 September 1988 12:06) gerig/ word, jy het elke boodskap terug geadresseer".

Dit alles doen uiters verwikkeld aan. Tog is daar, met betrekking tot Hambidge se oeuvre, niks nuuts hier nie. In die analogiese en paradoksale wêreld staan die poësie in vir alles en vir niks: dit is lewe en dood; toorkuns en skadelose spel; 'n noodtoestand en vryheid; 'n katastrofiese terreurdaad en vissies in 'n bak. Elke vers is tegelyk splinternuut en stokoud. Alles is reeds deur ander gesê, maar moet deur ander herhaal word.

Die ambivalensie is dalk een van die redes vir die teenstrydige resepsie van Hambidge se poësie. Herhaling is dalk die rede vir haar indrukwekkende produktiwiteit.

Dis tog nodig om kortliks te wys hoe reïterasie deur die bundel ontaard in ondeurdagte slordighede en hinderlike toutologie. In die titel staan daar nie net "labirint" of "donker" nie maar albei. In verskeie gedigte, soos "Inferno" en "Half-lives" word "donker" vervang deur "kompleks" en naas "labirint" of "doolhof" geplaas. Dit is, vermoed ek, om te verseker dat die leser snap hoe ongeneeslik die krankheid, melankolie en uitsigloosheid van digterskap eintlik is. In "Malaise" lees ons "die dynserige berge van eens/ lê vol voetpaaie, doolhowe,/ en veral hoë kranse". Waarom nie eenvoudig net: "lê vol voetpaaie en kranse" of 'n variasie hiervan sonder toutologie? Besnoeiing kon met vrug op verskeie verse, op die bundel as geheel en selfs op Hambidge se ganse oeuvre toegepas word.

Ten slotte, as poësie, soos Hambidge dit wil hê, tot herhaling gedoem is, beteken dit nie dat die gaping tussen die intertekste deur stilistiese en tematiese infraksies vergroot behoort te word nie. Sodanige tematies-vormlike ingryping deur digters op ou stof is wat vir besondersheid van geslaagde poësie sorg. Die uitdaging staar Hambidge reeds lank in die gesig. Dus, afgesien van die kruisverwysings en herdigting van uiteenlopende diskoerse is daar ongelukkig nie veel in die bundel wat werklik beïndruk nie.

Andries W Oliphant is een van die mede-redakteurs van Staffrider.

Onder redaksie van KOOS PRINSLOO

DIE JONGSTE AFRIKAANSE MUSIEK

van SHIFTY RECORDS

DRAADLOOS
- Dans, Kerk en Werk

... DANS KERK + WERK ...

DRAADLOOS

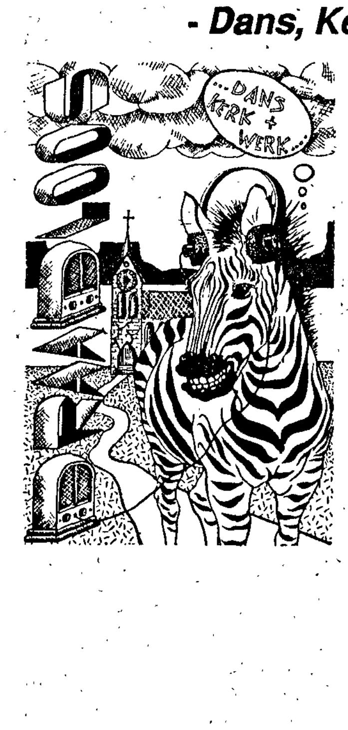

en

RANDY RAMBO EN DIE ROUGHRIDERS
- Die Saal Lewe

Verkrygbaar op Shifty se Lobudgie Label

Teen R16

LOW BUDGIE Cassettes

Bestel deur die pos van:

SHIFTY RECORDS

P.O. BOX 27513
BERTSHAM
2013
JOHANNESBURG

Hussein onthul nuwe chemiese wapentuig

'Ek sal nie aarsel om dit te gebruik nie'

JEAN-PIERRE PERRIN

MANAMA - Pres Saddam Hussein van Irak het sy twis met die Weste verder aangevuur met die stelling dat Irak met genoeg chemiese wapens bewapen is om die helfte van Israel in vlamme te laat opgaan.

Hussein het vroeër dié week in 'n radiotoespraak onthul dat sy land tweeledige chemiese wapentuig het en dat hy nie sal aarsel om sy mag teen Israel te gebruik indien Israel hom sou aanval nie.

"Ons sal seker maak dat die helfte van Israel aan die brand sal wees indien hy enigiets teen Irak probeer", waarsku Hussein.

"Diegene wat ons met die atoombom dreig, sal met chemiese wapens vernietig word." Hy het bygevoeg dat Irak sedert die laaste jaar van die oorlog tussen Iran en Irak, wat in Augustus 1988 tot 'n einde gekom het, reeds tweeledige chemiese wapentuig besit.

Israel het gereageer op die uitlatings van Hussein en gesê hulle neem nie sy dreigemente ligtelik op nie.

Die eerste minister Yitzhak Shamir het egter gesê dat Israel nie deur die soort dreigemente "skrikgemaak" kan word nie, en hy het die internasionale gemeenskap veroordeel omdat hulle nie sterk genoeg teen Hussein se uitlatings gereageer het nie.

Hussein se gehoor, wat hoofsaaklik uit ministers bestaan het, het in applous uitgebars na dié dreigement dat die helfte van Israel aan die brand sal wees.

Honderd-duisende mense het in verskeie Irakese stede saamgedrom om pres Hussein te steun. Plakkate met slagspreuke soos "Lafhartige komplotte teen Irak" en "Leer die vyand 'n les" is omhoog gehou. Tweeledige chemiese wapens is 'n nuwe soort wapen wat bestaan uit die samevoeging van twee matig giftige bestanddele wat tydens dié vlug van 'n missiel kombineer om dan 'n dodelik giftige gas af te gee. Die enigste ander lande wat sulke wapentuig besit - volgens Hussein - is die Sowjet-Unie en Amerika.

'n Irakese diplomaat het onlangs verklaar dat Irak, danksy sy reeks missiele, die vermoë het om sekere teikens in die middel van Tel Aviv te tref. Indien dit waar is, kan die strategiese ewewig in die Midde-Ooste só duidelik versteur word.

Irak moes verlede week bontstaan nadat Britse en Amerikaanse owerhede bekend gemaak het dat hulle 'n smokkeloperasie van kern- slagdop-komponente na Bagdad ontbloot het.

Die Irak-owerhede het dié aantygings geïgnoreer en gesê die beweerde slagdoppe was in der waarheid elektriese kondenseerders vir industriële gebruik.

Die inhegtenisneming van vyf mense in Londen wat daarvan verdink word dat hulle geprobeer het om die goedere aan boord te neem van 'n vliegtuig wat van Heathrow-lughawe na Bagdad sou vertrek, het Irak laat vrees dat nog 'n Israeliese aanval beplan word.

Hussein het in sy waarskuwing aan Israel gesinspeel op die Israeliese lugaanval in Junie 1981 waarin 'n kernreaktor noord van Bagdad vernietig is.

'n Amptelike Irakese koerant het in 'n poging om openbare mening voor te berei op Hussein se toespraak, gesê "die Irak van 1990 is nie die Irak van 1981 nie".

Hussein het beloof dat sy land vir niemand bang is nie. Streeksontleders sê Hussein het nog nie die belediging vergeet wat hom toegedien is toe Israelse oorlogsvliegtuie Irak se soewereiniteit geskend het nie.

Sy opmerkings was ook klaarblyklik gemik op ander Arabiese lande en sy eie mense. Die Arabiese wêreld het gou tot Irak se verdediging gekom ná die inhegtenisnemings in Londen, en gesê dat Irak die reg het om Westerse tegnologie aan te skaf.

Hussein het nie in sy toespraak doekies omgedraai nie. Hy het na Margaret Thatcher verwys as "ou Thatcher van die wit hare". Hy was net so reguit in opmerkings oor Amerika waarin hy gespot het met Washington se bewering dat kondensators gebruik kan word in die vervaardiging van kernwapens.

Hussein het in 'n laaste opmerking nuwe aantygings teen Londen en Washington gemaak dat hulle "agente" vir die laaste vyf jaar geprobeer het om verrykte uraan aan Irak te verkoop sodat hulle later kan aankondig dat Irak probeer om 'n atoombom te vervaardig. - AFP

Ná gister se dreigement van pres Saddam Hussein van Irak dat hy nie sal huiwer om chemiese wapens teen Israel te gebruik nie, het Michael Dekel, 'n raadgewer van eerste minister Yitzhak Shamir, gevra dat elke Israeli 'n gasmasker moet ontvang. Hier is Israeliese soldate besig om te oefen in geval van 'n chemiese aanval.

(Foto: AP)

Oos-Duitsers met lang vingers treiter die Weste

BONN - Oos-Duitsers steek in groeiende getalle die grens tussen dié land en Wes-Duitsland oor om winkels te besteel. Om dié rede is Wes-Duitsers besig om hul geduld te verloor ná hulle aanvanklike toegeeflike houding jeens oortreders.

Dietmar Hagedorn, 'n polisieman van Helmstedt, 'n dorpie aan die Wes-Duitse kant van die grens, sê die getal mense wat vir winkeldiefstal aangekeer is sedert die opstel van die grens in November verlede jaar, het aansienlik gestyg.

Oos-Duitsers, ongeag ouderdom of status, gee toe aan die versoeking. Hulle vind dit moeilik om hul karige koopkrag te vereenselwig met die verstommende reeks verbruiksgoedere wat aangebied word en tot onlangs nog vir hulle verbode was. Die skuldiges wissel van kinders onder tien jaar tot pensioentrekkers.

'n Drie-en-sewentig-jarige man is onlangs op heter daad betrap toe hy 'n wit katoen onderbroek en 'n pakkie lekkers in 'n winkel in Bayreuth in sy sak gesteek het. Dié goedere was minder as vier dollar werd.

Die stelery het begin net ná die grens tussen die twee Duitslande oopgestel is. Te midde van die aanvanklike blydskap het winkeleienaars en groot kettingwinkels hulle blind gehou vir die diefstal. Die wegdraery het egter sulke afmetings begin aanneem dat Westerse gevoelens nou teen hul volksgenote aan die ander kant van die grens begin draai.

Polisie-amptenare glo slegs een monetêre eenheid tussen die twee Duitslande sal die probleem oplos.

Die vlaag van kleiner misdade het Wes-Duitsers egter nou in 'n dilemma geplaas. Daar is geen gergtelike presedent wat landdroste kan volg nie en hofonkoste maak dit nie finansieël die moeite werd om oortreders te vervolg nie.

Die beste afskrikmiddel onder omstandighede bleik te wees 'n skrobbering in die openbaar, verkieslik met heelwat Oos-Duitse toeskouers.

Michael Herath, assistent-direkteur van 'n afdelingswinkel in Hamburg, sê só 'n voorval ontmoedig ten minste die oortreder om weer te steel. "Aan die begin is die mense maar uit jammerte laat gaan, maar dit is nou genoeg."

'n Ander winkel in Hamburg huur mense om te maak of hulle goedere steel wat dan deur speurders betrap word. "Dit maak sterk indruk op Oos-Duitse klante en die nuus versprei gou dat die winkel streng optree teen mense wat winkeldiefstel pleeg," sê een winkelbestuurder.

In een so 'n voorval, het 'n Wes-Duitse sekuriteitswag self aan die verkeerde kant van die wet beland nadat hy 'n Oos-Duitse winkeldief vir die nag in die winkel se hyser opgesluit het.

Die epidemie van winkeldiefstal het op sy beurt weer sake laat opvlam vir Wes-Duitse sekuritietsfirmas. Hulle vind dit moeilik om genoeg mense in diens te neem om in die vraag na sekuriteitsamptenare te voorsien. Firmas wat wagte, nagwagte en private speurders voorsien, het almal 'n groot toename in sake beleef sedert die oopstelling van die grens. Bestelboeke is propvol en personeel werk oortyd om klante tevrede te hou.

In Wes-Berlyn het die getal oortredings wat sedert die begin van die jaar by die polisie aangemeld is met meer as sestig persent gestyg teenoor die eerste drie maande verlede jaar. Winkels in Wes-Berlyn het egter dié troos: hulle omset het met ten minste sestig persent toegeneem sedert die Berlynse Muur begin krummel het. - AFP

Koalisie-samesprekings begin

Oos-Duitsland se linkse Sosiaal Demokratiese Party (SPD) het dié week met samesprekings begin om 'n koalisie met hul konserwatiewe en sentristiese opponente te vorm. Hier is Richard Schroeder (links), die onderleier van die Sosiaal Demokrate, en Markus Meckel, dié party se tussentydse voorsitter, tydens 'n perskonferensie waar die beoogde koalisie aangekondig is.

(Foto - AP)

Oos-Duitse geheime polisie spook voort

BERLYN - Duisende Oos-Duitsers het dié week optogte in Dresden en Magdeburg gehou en geëis dat ondersoek gedoen word na die loopbane van mense wat tot die parlement verkies is.

Dit is om seker te maak dat hulle geen bande het met die gevreesde geheime polisie, die Stasi, van die voormalige kommunistiese regime nie.

Die amptelike Oos-Duitse nuusagentskap, ADN, het oor die gebeure verslag gedoen. Die optogte het plaasgevind nadat die leier van die Oos-Duitse tak van die Sosiaal Demokratiese Party bedank het ná aantygings dat hy vir die geheime polisie of Stasi gewerk het.

'n Verklaring van die party het ontken dat Ibrahim Boehme geprobeer het om selfmoord te pleeg as gevolg van die beskuldigings. Boehme het dié week as leier van die Sosiaal Demokratiese Party bedank ná beskuldigings dat hy 'n informant van die Stasi was.

Duisende mense het in Dresden na die voormalige Stasi-kantoor in die stad opgemars. Hulle sê hoewel die geheime polisie amptelik ontbind is, is die mag steeds "alomteenwoordig".

'n Inwonerskomitee van Dresden sif tans deur ou leërs by die voormalige Stasi hoofkwartiere in die stad om uit te vind wie by die Stasi betrokke was, en om die leërs vir die nageslag te bewaar.

'n Paar honderd mense het in Magdeburg opgemars waar sprekers geëis het dat alle kandidate vir Mei se verkiesing tot die plaaslike regering uitgevra word oor hulle verlede.

Die nuwe parlement wat op 18 Maart verkies is, sal na verwagting ook met sy eerste sitting ondersoek na die Stasi instel. - AFP

Geen verskoning vir Mugabe se obsessie nie

PETA THORNYCROFT, 'n joernalis van Zimbabwe, het die Ian Smith-era nie vergeet nie. Volgens haar is die grondslag vir Robert Mugabe se obsessie met 'n eenparty-staat toe reeds gelê. Hier skets sy haar persoonlike ervaring van die pas afgelope verkiesing in Zimbabwe

Robert Mugabe en sy vrou, Sally, by 'n ondersteuner ná afloop van die verkiesing in Zimbabwe (Foto: AP)

HARARE - Ná tien jaar se demokrasie, lyk dit of Zimbabwe vasbeslote is om die grens na 'n eenparty-staat oor te steek.

'n Wettige eenparty-staat gaan waarskynlik uitgeroep word. En daar is geen verskoning vir dié dom stap nie.

Daar is 'n kollektiewe neerslagtigheid by demokrate in Zimbabwe te bespeur. Nie omdat een van hulle 'n oorwinning by die stembus van die alliansie tussen die gewese Rhodesiese eerste minister, Ian Smith, se party en Edgar Tekere se Zimbabwe Unity Movement (Zum) wou sien nie.

Niemand met wie ek gepraat het, sou omgegee het as Zanu-PF al die setels gewen het, of as Robert Mugabe elke enkele presidensiële stem ingepalm het nie.

Dit is nie die vraag nie. Wat wel ter sprake is, is dat 'n eenparty-staat selde aanspreeklik gehou kan word, en dit is ook moeilik om na die demokrasie terug te keer - met die uitsondering van 'n staatsgreep, natuurlik.

In Zimbabwe kan net mag die motief vir dié obsessie vir 'n eenparty-staat wees.

Mugabe het reeds voldoende steun om streeksgeskille op te los. 'n Eenparty-staat sal net dié neerslagtigheid van 'n reeds neerslagtige samelewing vererger.

Nog 'n persoon wat dié mening sou huldig, is Willie Musarurwa wat Dinsdag, net toe ek gaan sit het om dié stuk te skryf, dood is.

Nou sal ons sy stem mis. Hy was een van Afrika se mees etiese joernaliste. Hy is vir tien jaar deur Smith aangehou, uit sy pos as onafhanklike redakteur van die Sunday Mail geskop, terwyl Zanu-PF besig was om Zapu te vernietig. Hy het oorleef en het steeds die ongeregtighede uitgewys.

Hy het gehelp om 'n voorbeeld te stel aan 'n klein groepie joernaliste wat volgehou het om in binnelandse publikasies te publiseer. Hulle het geen tradisie gehad om op te steun nie.

Ian smith se koerante en televisie het nie meer sensors nodig gehad twee jaar na UDI nie - die joernaliste het soos Wilgers in die wind gebuig.

Die buitelandse verslaggewers wat te veel vrae gevra het, is uitgeskop (meer as 90 van hulle).

In Suid-Afrika sit julle nou met die grootste meerderheid van dié ruggraatloses. Hulle is op julle televisieskerms en in julle nuuskantore en in uitvoerende poste. Een van hulle het onlangs na Ian Smith as: "an elder statesman" verwys.

Mag julle dié vorm van staatsmanskap gespaar bly. Hy het 40 000 mense na hul dood gestuur en in 'n post-onafhanklike Zimbabwe was hy 'n verraaier. Nie van die regering nie, maar van sy land. Dié land wat hom vergewe het vir sy misdade wat tydens 'n oorlog, 'n onnodige een, gepleeg is.

Dit is omdat ek rou oor Willie se dood en omdat ek kwaad is omdat hy op dié belangrike stadium weg is, dat dit so moeilik is om ordentlik te reageer op die wit vrese in Zimbabwe.

Die meeste van hullle het onder 'n eenparty-stelsel gewoon, 'n rassistiese een boonop, vanaf 1965 tot en met onafhanklikheid.

Kritici is as verraaiers bestempel en was dus baie min.

Die witmense wat Smith en sy oorlog teengestaan het, het almal verlede week gestem. Judy Todd het. Haar gewese Zapu-kollegas het haar gespot en gevra of sy vir die alliansie met die man wat haar in die tronk gestop het, gestem het.

Mike Auret het ook gestem. Hy was 'n skerp regsdoring in Smith se vlees. En was tevrede daarmee om vir die eerste keer sedert 1961 aan 'n demokratiese proses deel te neem. Andere wat ook weerstand gebied het, of gedeporteer is, het ook gestem. Demokrasie loop diep in hul are. Dit is waarvoor hulle geveg het.

Dit is die blankes wat getel het tydens Smith se oorlog, en wat nog steeds tel. Miskien is dit nie regverdig om van die res van die witmense as "Rhodies" te praat nie. Miskien het versoening en die leerprose van demokrasie nuwe insigte gebring wat deur die oorlogtyd se propaganda van hulle ontneem is.

Dit sal lekker wees om dit te glo.

Dit is heeltemal waar dat die witmense uitgesonder is en deur Zanu-PF gedreig is indien hulle sou verkies om vir Zum te stem wat die naaste is aan hul ou party se wortels.

Niemand wat vir die demokrasie geveg het, sou daarvan droom om die ou tiranne te ondersteun nie.

As daar iets is wat ek geleer het in my tydjie in Zimbabwe, dan is dit: Hoe minder demokratiese tradisies bestaan, hoe moeiliker is dit as die klerke die kieserslys saamgestel h...

In Zimbabwe het werkers nie di.. reg om te staak nie. Die vakbonde in Rhodesië was inskiklik.

Zimbabwe se semi-amptelike staatsbeheerde pers is ten beste kragteloos en was, indien moontlik, erger in Rhodesië. Maar, vandag ten minste, floreer 'n onafhanklike pers.

Daar is nou 'n onaanvaarbare gevryery tussen staat en party. Met al die gepaardgaande beskuldigings wat daaruit spruit.

Zanu-PF se interne geskiedenis van stryd is nie net vol lyke nie, maar het 'n tradisie van 'n diktatoriale, chauvinistiese styl.

Smith het nooit voorgegee om die staat van die Rhodesiese Front te skei nie. Dié twee was onafskeidbaar.

Ek werk vir 'n maandblad, Parade. My redakteur het middagete saam met Willie geëet toe hy dood is. Ek weet dat in sommige Zanu-PF-kringe word Parade en die Financial Gazette as afvallige publikasies beskou. Dit is jammer, maar ons is verantwoordbaar aan ons lesers - twee miljoen van hulle.

'Dit is nie 'n geheim dat ons 'n eenparty-staat teenstaan nie. Ons ondersteun ook die reg - hoe veragtelik Zum ook mag wees, vir dié verflenterde party om te bly voortbestaan.

Kyk na Oos-Europa, sê Amerika

WASHINGTON - Amerika het president Robert Mugabe van Zimbabwe gevra om planne vir die totstandkoming van 'n eenparty-staat te heroorweeg. Dít volg op Mugabe se oorwinning in verlede week se verkiesing.

"Ons hoop hy sal sy beleid hersien in die lig van verwikkelinge in Oos-Europa en elders," sê Margaret Tutweiler, regeringswoordvoerder van Amerika.

"Ondervinding het geleer dat 'n eenparty-staat nie die mense se probleme met modernisering in enige land ter wêreld kan aanspreek nie", sê sy.

"'n Veelparty-demokrasie hou duidelik die hoop vir die toekoms in."

Tutweiler het egter ook daarop gewys dat Mugabe aangedui het dat hy nie voornemens is om onmiddellik na 'n eenparty-staat oor te skakel nie.

Sy sê in die geheel gesien, lyk dit of die stemmery en tel van stemme in die algemene verkiesing wel vry en regverdig was, ondanks voorvalle van intimidasie en geweld gedurende die verkiesingsveldtogte. - AFP

België in beroering na koning se vreemde stap

BRUSSELS - Koning Badouin I van België het dié week in 'n ongekende stap vir 48 uur van sy magte afstand gedoen sodat hy nie 'n pro-aborsiewet kon bekragtig nie. Badouin wou nie die wet onderteken nie omdat dit teen sy gewete indruis.

Dié stap deur die langs-regerende monargie van Europa het die Belgiese koalisie-regering in staat gestel om buitengewone magte uit te oefen en die omstrede wetgewing te bekragtig.

Dié stap het egter weer krete laat opvlam dat die land moet terugkeer na 'n republiek en dit het ook vrese van wrywing tussen die land se Frans- en Vlaamssprekende groepe vererger.

Die wetgewing wat aborsie wettig is uiteindelik aanvaar na 'n lang en vurige debat waarin die Vlaamse Christen-demokrate sterk daarteen beswaar gemaak het.

Van die 12 Europese Ekonomiese Gemeenskapslande, het net Ierland en België aborsie verbied. Beide lande is oorwegend Rooms-Katoliek.

Badouin se verklaring het tot 'n noodvergadering van die regering gelei waartydens die 59-jarige monarg as "in die onmoontlikheid om te regeer" verklaar is.

Sy magte om te regeer is só aan die regering oorgedra waarna die aborsie-wetgewing aanvaar en bekragtig is.

Die Belgiese parlement moet nou vergader om te besluit of die koning se magte as staatshoof weer aan hom terugbesorg moet word.

Oproepe dat die koning moet abdikeer het kort op die hakke van dié verwikkelinge gevolg. Linkse- en pro-republikeinse groepe het Badouin daarvan beskuldig dat hy die grondwet misbruik om sy eie gewete te sus.

'n Voormalige parlementslid en regter, Francois Perrin, het daarop gewys dat die koning net van sy magte mag afstand doen as hy siek of versteurd is of gevange geneem word.

"Dit is tyd dat België 'n republiek word," sê Raymonde Dury, leier van die Belgiese Frans-sprekende sosialiste in die Europese parlement.

'n Lid van die Europese parlement vir Antwerpen, Marijke van Hemelhonck, 'n Vlaamse sosialis, het bygevoeg: "Die koning van België moet nie vergeet nie dat hy aan bewind is ter wille van die mense, nie ten spyte van hulle nie. Sy verstommende dwarsboming-tegniek ten opsigte van die aborsiewet beteken maar net nog 'n spyker in die kis van die Europese monargië. - AFP

WITS

Senate House, Jorissen Street, Braamfontein

open lectures for scholars and members of the public

February 20	A History of Medicine Through Art	Prof C Rosendorff
February 27	The Death Penalty	Prof C J R Dugard
March 6	Imaging the Earths Interior: The Science of Geophysics	Prof B Corner
March 13	The Okavango Delta	Prof T S McCarthy
March 20	Marine Biology: A Botanists View	Prof R N Pienaar
March 27	The Games Parasites Play	Dr A Wadee
May 8	To Read Or Not To Read	Dr J Sherman
June 5	The Coal Processing Road Show	Prof D Horsfall
June 12	Chemistry Through Observation	Dr K Naik
June 19	Law As An Instrument For Change	Prof M Brassey
June 26	The Geological History of Johannesburg: 3500 Million Years of Earth History	Prof T S McCarthy

VENUE: SII 6 TIME: 19:30

Booking at Computicket from 10 February—no charge

Enquiries—Schools Liaison Office 716 3597 or Information Desk 716 3162

Appèlhof kry 'n gewete

Individuele vryheid begin nou kop uitsteek

CHRISTELLE TERREBLANCHE

DIE beslissing dié week deur die Appèlhof in Bloemfontein dat straf vir mense met gewetensbeswaar teen militêre diensplig nie verpligtend is nie, word allerweë deur regsgeleerdes as 'n oorwinning vir individuele vryheid gesien.

"Soos ons dit sien," het Brian Currin, nasionale direkteur van Regslui vir Menseregte, gesê, "lyk dit asof ons howe en in die besonder die Appèlseksie meer aktivisties-georiënteerd raak."

Sowel Currin as Chris de Villiers, voorsitter van die End Conscription Campaign (ECC), sê die uitspraak is duidelik 'n begunstiging van individuele regte pleks van staatsbelang soos die afgelope 30 jaar die geval was.

Die Appèlhof het Vrydag bevind dat Artikel 126 A(1) van die Verdedigingswet nie voorskriftelik is vir verpligte vonnisoplegging van mense wat weier om diensplig te doen nie.

Regter JW Smalberger het in oorleg met regter T Nicholas, waarnemende Appèlregter, die appèl teen vonnis van dr Ivan Toms van Kaapstad en David Bruce van Johannesburg toegestaan.

Toms is in November 1988 'n vonnis van 18 maande in die Kaapse Hooggeregshof opgelê vir weiering om militêre kampe te doen. Die straf is deur die Appèlhof tersyde gestel en deur tronkstraf van nege maande vervang. Sy vonnis is gevolglik reeds uitgedien. Regter Smalberger het oor Toms gesê getuienis het aangedui dat hy 'n man van hoë beginsels en indrukwekkende kwaliteite is, waarvan nie die minste nie sy sensitiwiteit vir die lyding van sy naaste "in wie se diens hy so onverskrokke en met medelye staan".

Ten opsigte van Bruce is die vonnis van ses jaar tronkstraf wat in Maart verlede jaar aan hom opgelê is, ook tersyde gestel en na die landdroshof wat hom verhoor het, terugverwys wat opnuut oor 'n vonnis moet besluit.

Bruce was saam met Charles Bester die eerste politieke gewetensbeswaardes wat die maksimum vonnis van ses jaar gevangenisstraf kragtens die Verdedigingswet opgelê is.

Artikel 126 is in 1983 gepromulgeer om mense met politieke besware teen diensplig van weiering af te skrik. Dit het gevolg nadat mense soos Anton Eberhardt en Peter Moll in die laat sewentigerjare die eerste was om met politieke gewetensbesware teen diensplig in die Suid-Afrikaanse Weermag na vore te tree.

Die nuwe wetgewing het voorsiening daarvoor gemaak dat mense met geloofsbesware soos Jehovah-getuies nie vervolg word nie. Hulle kon ses jaar gemeenskapsdiens vir weiering opgelê word.

Maar artikel 126 A(1) het met mag en mening op mense met politiesverwante gewetensbesware toegeslaan. Dit maak voorsiening vir 'n minimum straf van 18 maande vir mense wat 'n kamp weier, terwyl die straf vir algehele weiering om diensplig te doen vasgestel is op een-en-'n-half maal die tydperk van dienslewering. Die tydperk behels twee jaar diensplig en kampe gelykstaande aan twee jaar.

Bruce en Toms het vroeër in die hooggeregshof appèl teen die maksimum vonnis aangeteken, maar ook dié hof het soos landdroshowe beslis dat die wet dié vonnis verpligtend maak.

"Die wetgewing het beslis mense afgeskrik", sê De Villiers.

Die ECC het 'n jaar na die promulgering van die wetgewing tot stand

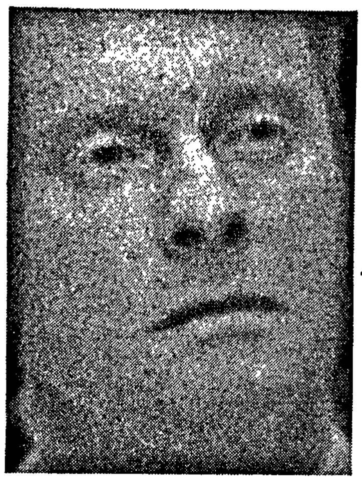

Dr Ivan Toms
(Foto: Cedric Nunn - Afrapix)

gekom en hom sedertdien beywer vir die wysiging daarvan, die totstandkoming van ware nasionale diensplig en die terugkeer van mense wat die land verlaat het weens hul besware.

De Villiers was in 1988 lid van 'n ECC-afvaardiging wat die SAW daaroor gaan sien het. "Die generaals was redelik ontvanklik vir ons voorstelle van alternatiewe diensplig," sê hy.

"Maar kort daarna het 134 mense in die openbaar verklaar dat hulle in beginsel gekant is teen diensplig. Die minister van Verdediging, genl Magnus Malan, het die ECC vir die verklaring verantwoordelik gehou en ons ingeperk. Ons was nie daarvoor verantwoordelik nie."

Artikel 125(C) van die Verdedigingswet het dit 'n ernstige oortreding gemaak om mense tot weiering van diensplig aan te spoor. Die veldtog moes tot Februarie vanjaar, toe dit ontperk is, ondergronds opereer.

Die getal gewetensbeswaardes het desnieteenstaande aangegroei. 'n Jaar later, in September verlede jaar, het 771 name op 'n nasionale register van gewetensbeswaardes verskyn. "Vandag is daar naby of meer as 1 000 name", sê De Villiers. Die eerste groep van 27 het in 1987 in Kaapstad in die openbaar geweier om diensplig te doen.

Bruce was soos Bester nooit 'n ECC-lid nie. Maar die ECC het sy vrylating Maandag asook die Appèlhofbeslissing verwelkom. "Nou is ons hoopvol," het sowel De Villiers as Mandy Taylor van die Conscientious Objectors Support Group, COSG, in Johannesburg gesê.

Die Appèlregters het met drie stemme teen twee besluit dat die bepaling nie voorskriftelik is nie. Hoofregter Corbett het in 'n aparte beslissing dié van regter Smalberger onderskryf.

Maar regter Botha, wat teen die meerderheid gestem het, het in sy uitspraak gesê daar is by hom geen twyfel nie dat die wetgewing daarop gemik is om diskresie deur howe uit te sluit nie.

Regter Botha het egter bygesê dat hy met groot spyt tot dié gevolgtrekking gekom het.

Volgens hom stem hy ten volle saam met Smalberger se uitspraak ten opsigte van die "belangrike beginsel dat die diskresie van die howe in die oplegging van vonnisse nie verminder mag word nie en dat die individualisering van oplegging nie uitgesluit mag word nie".

Botha het verder gesê dat sy interpretasie van die artikel "noodwendig altyd moet lei tot onbuigbare en onregverdige uitsprake". Volgens hom is hy nie gekwalifiseer om oor die beleid van wetgewing kommentaar te lewer nie, maar is hy geregtig daarop om sy mening oor die uitwerking van die beleid op die administrasie van gereg in die land se howe uit te spreek.

"Op daardie vlak vind ek 'n maatreël soos seksie 126 A(1), wat die strafhof tot 'n blote rubberstempel verlaag, uiters afstootlik," het regter Botha gesê.

In 'n hoofuitspraak van 66 bladsye

> *"Dit lyk asof ons howe en in die besonder die Appèlseksie meer aktivisties-georiënteerd raak."*

het regter Smalberger aangevoer dat die doeltreffendheid van die maksimumvonnis nie afhanklik is daarvan of die werklike vonnis deur voorskrif of diskresie bepaal word nie.

Hy is van mening dat die moontlikheid van tronkstraf van tot ses jaar 'n genoegsame afskrikmiddel is. "Dit maak nie saak hoe onaangenaam die vooruitsig van diensplig is nie, die vooruitsig van tronkstraf is in die meeste gevalle erger," het hy gesê. Volgens hom is dit nie nodig dat elke individu die swaarste straf kragtens die "drakoniese maatreël" hoef te kry nie en dat die stelsel van verpligte diensplig nie ondermyn sal word as 'n vonnis opgelê word wat die tydperk van diensplig nie oorskrei nie.

Tans is daar sewe gewetensbeswaardes wat hofsake in die gesig staar.

Die Appèlhofbeslissing hou vir hulle heelwat hoop in.

Currin meen dié beslissing, asook regter Botha se minderheidsuitspraak, is "'n baie belangrike ommeswaai, veral ten opsigte van ons appèlhof".

"Dit lyk nou asof ons appèlregters meer geneig is om die pas aan te gee en in die guns van die individu uitspraak te gee," sê Currin. "Ons regstelsel is veronderstel om die individuele vryheid sover moontlik te bevoordeel. Maar meestal laat wetgewing baie min ruimte daarvoor. Boonop was daar van die sestiger- tot die tagtigerjare 'n al hoe minder geneigdheid tot pogings om individuele vryheid te begunstig. Howe het rubberstempels geword."

De Villiers meen die howe het voorheen "die beste van slegte wetgewing probeer maak".

"Die verdedigingswetgewing is ingestel om te intimideer, maar dit was duidelik nie goed genoeg geskryf nie," sê hy.

Hy vrees nou dat die regering bloot nuwe en beter geskrewe wetgewing gaan promulgeer. "Ons sal dit as 'n daad van vyandigheid beskou," sê hy.

Currin meen dat die gees van sosiale en politieke hervorming in die land nou ook tot die regsbank deurgesyfer het. "Dit lyk asof hulle 'n nuwe kultuur probeer ontwikkel waarin die regte van die individu beklemtoon word," sê hy. Hy het in die verband ook na ander onlangse uitsprake verwys. Currin betreur dit dat 'n stelsel van "regverdigheid" of "billikheid" nie in ons regstelsel bestaan nie. "My gevoel is dat die Bruce-uitspraak amper beskou kan word as 'n poging om die deur vir so 'n stelsel oop te maak."

Hy meen die hof het gevoel die vonnis was uiters onregverdig in verhouding tot die vermeende misdaad en dat die appèlhof die wetgewing tot sy maksimum gestrek het om 'n regverdige uitspraak te lewer.

Currin is ook beïndruk met Botha se minderheids-uitspraak. "Menseregte-aktiviste het 30 jaar gelede al gevra dat indien regters nie tussenbeide kan tree nie, hulle wel die wetgewing kritiseer. Jare lank is niks oor onregverdige wetgewing gesê nie. Botha se uitspraak is baie belangrik. As regters dit vroeër gedoen het, kon politici lankal beïnvloed gewees het."

De Villiers sê die ECC gaan in die lig van die nuwe gees weer met die weermag samesprekings voer oor die moontlikheid van alternatiewe diensplig. Feitlik alle lande, ook die Sowjet-Unie, het 'n alternatief op verpligte militêre diensplig vir gewetensbeswaardes.

"Ons hoop die regering sal nou 'n bietjie aandag skenk aan dit wat ons al die jare gesê het", sê hy.

"Diensplig is in die lig van die politieke veranderinge in die land duidelik nie meer 'n heilige koei nie en hopelik sal mense nou daaroor kan praat."

De Villiers meen die aanwending van die weermag in townships en onlus-gebiede soos nou in Natal hoef nie noodwendig veroordeel te word nie. "In dié geval is die polisie duidelik nie bevoeg nie en lok hulle buitengewone vyandigheid uit. Solank die weermag net nie gebruik word om opposisie te vernietig en die townships onder beleg te plaas soos in 1985 en 1986 nie, dra die optrede ons goedkeuring weg. Maar weer eens moet gewetensbeswaardes verskoon word van optrede teen landsburgers." Volgens die ECC sou die ideaal wees dat onafhanklike liggame die SAW se optrede monitor en dat die maksimum selfbeheersing te alle tye toegepas word.

'Heeltemal onverwags,' sê Bruce

CHRISTELLE TERREBLANCHE

DAVID BRUCE, 26, die eerste gewetensbeswaarde in Suid-Afrika wat tot die maksimum straf van ses jaar gevonnis is vir weiering om diensplig te doen, is Maandag op borgtog vrygelaat nadat hy net 20 maande daarvan uitgedien het.

Die vrylating volg na die appèlhofbeslissing verlede Vrydag dat artikel 126 (A)1 van die Verdedigingswet nie die oplegging van die maksimum straf voorskryf nie, maar die vonnis aan die diskresie van die hof oorlaat.

Bruce is Maandag vrygelaat nadat sy borgaansoek geslaag het. Hoewel die eerste vonnis van ses jaar deur die appèlhof tersyde gestel is, moet die saak weer op 27 April voor die Johannesburgse landdroshof dien wat die vonnis moet heroorweeg.

Bruce kan nou die res van die ses jaar opgeskort kry, 'n addisionele tronkstraf naas die 20 maande opgelê word of vir 'n verdere tydperk van gemeenskapsdiens in aanmerking kom.

Hy het Dinsdag in sy ouerhuis in Johannesburg met Vrye Weekblad gesels en gesê die vrylating was "heeltemal onverwags", hoewel hy bewus was dat sy en dr Ivan Toms van Kaapstad se gesamentlike regspan 'n baie goeie saak gehad het.Hy hoop veral dat die appèluitspraak die kriminele beeld van mense met gewetensbeswaar uit die weg sal ruim. Bruce se beswaar teen diensplig spruit uit sy algehele teenkanting teen rassisme.

Sy ma was as kind 'n slagoffer van die Nazi-bewind in Duitsland en het haar afkeer van rassisme by haar kinders ingeprent. "Ek het dit in my oorspronklike betoog duidelik gemaak

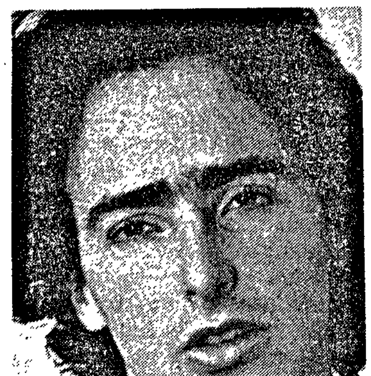

David Bruce

dat ek bereid is om in 'n weermag te dien waardeur alle Suid-Afrikaners gedien word," vertel hy.

"Maar ek het op die ouderdom van 16 al aan myself belowe dat ek nooit in 'n weermag sal dien waardeur apartheid gesteun word nie."

Bruce het na skool sy studies onbepaald by die Universiteit van die Witwatersrand voortgesit tot dat hy 'n finale oproep vir diensplig geweier het.

Die saak het in 1988 heelwat aandag geniet omdat niemand voorheen vir 'n maksimum vonnis van ses jaar kragtens die Verdedigingswet in aanmerking gekom het nie.

"Die politieke klimaat in die land het baie verander sedert my verhoor," sê Bruce.

"My besluit om te weier is gemotiveer deur my behoefte om in 'n sekere stadium standpunt in te neem deur die rigting waarin die regering toe beweeg het. Dit was nog nooit my bedoeling om ander mense tot weiering aan te spoor nie. Gewetensbeswaar is 'n individuele besluit en moet so bly. Maar ek sal altyd mense probeer oortuig om standpunt teen rassisme in te neem."

Woordspeletjies en apartheid

Só kan die onderhandelingstrein ontspoor

Tuynhuys Monitor

SAMPIE TERREBLANCHE

OP 5 Februarie - net ná pres FW de Klerk se Groot Toespraak - het ek onder meer die volgende in The Cape Times geskryf:

"The NP Government has at long last succeeded in getting the negotiation train on the rails ... (A) long and laborious journey lies ahead ... The negotiation train unfortunately will have to cross high - and seemingly unsurmountable - apartheid mountains still laying on its track ... Given the conflicting and perhaps irreconcilable expectations and demands of the negotiation passengers ... the train will in all probability get derailed at several occasions along the steep and slippery slopes of the said mountains."

Dit is jammer dat die gesprek wat op 11 April tussen die regering en 'n ANC-afvaardiging sou plaasvind, deur die ANC gekanselleer is. Wat die redes vir die kansellasie ook al mag wees, is dit nodig om te besef dat die onderhandelingstrein waarskynlik nog telkemale gaan ontspoor as belangrike apartheidswetgewing (soos byvoorbeeld die Wet op Groepsgebiede) op die wetboek gaan bly.

Die gevare vir sodanige ontsporings gaan groter wees as pres De Klerk (en sy ondersteunende pers) sou voortgaan met hulle nuwe woordspel dat apartheid kwansuis nie meer bestaan nie, of reeds afgeskaf is en reeds vir 'n lang tyd nie meer deur pres De Klerk en NP-parlementslede verdedig word nie - wat impliseer dat die NP geen skuld meer vir apartheid hoef te aanvaar nie!

Pres De Klerk het op 27 Maart in die Parlement gesê in die 17 jaar wat hy in die Parlement is, het hy nooit apartheid verdedig nie en beweer dat "apartheid ... 'n politieke konsep (is) wat nie in wetgewing gedefinieer is nie". Met dié uitsprake het pres De Klerk se woordspeletjies 'n nuwe vlak van absurditeit bereik wat 'n mens nie ongestraf kan laat verbygaan nie - veral nie as 'n mens dit teen die agtergrond van sy ander woordspeletjies beoordeel nie.

Kom ons neem sommige van pres De Klerk se woordspeletjies sedert 2 Februarie in chronologiese volgorde:

Sy geskiedkundige aankondigings op 2 Februarie was merkwaardig. Daarmee het hy 'n groter sprong vir hervorming as enige van sy voorgangers gemaak. Daarvoor verdien hy groter lof en dank. Ons sou egter baie dankbaarder gewees het - en ook meer gemoedsrus gehad het - as hy tydens sy Groot Toespraak die redes verskaf het vir die beleidbollemakiesie wat die NP op 2 Februarie gemaak het.

Ja, dit was 'n yslike beleidsbollemakiesie as dit vergelyk word met wat die NP vóór die verkiesing gesê het. Ek kla nie oor die bollemakiesie nie. Ek verwelkom dit ten seerste. Ek kla omdat daar nie redes daarvoor gegee is nie en daar met woordspeletjies gepoog word om die bollemakiesie te ontken.

Só werk dit nie in die politiek nie. Enige party en sy leier is in 'n sogenaamde demokratiese bestel geregtig op hul standpunte. Enige party en sy leier is ook daarop geregtig om 'n ingrypende beleidsverandering te maak. Maar dan moet redes verskaf word. Dan moet daar 'n belydenis gemaak word oor die misvattings van die verlede. Dan moet daar darem 'n bietjie bloed gelaat word.

As die leier van 'n regerende party 'n beleidsbollemakiesie maak soos op 2 Februarie sonder opgaaf van redes, sonder 'n belydenis en sonder bloedlating, kom sy geloofwaardigheid noodwendig in die gedrang. Solank pres De Klerk nie redes vir sy ommeswaai verstrek nie, gaan hy nie daarin slaag om die breë (blanke) kieserspubliek - óók nie die regses nie - met hom saam te neem nie.

Dit wil voorkom asof die De Klerk-regering wil probeer om perestroika te bewerkstellig sonder glasnost. Dit is onhaalbaar - én gevaarlik! Terwyl dit allerweë bekend is dat pres De Klerk baie gesteld is daarop dat hy bekend sal staan as 'n man van integriteit, sal hy moet ag slaan op dié soort kritiek en groter "openheid" aan die dag moet lê.

Tydens 'n wantroue-debat in die Volksraad op 9 Februarie het die KP die regering daarvan beskuldig dat die beleidsaankondiginge van 2 Februarie nie in ooreenstemming met die mandaat is wat die regering op 6 September gevra en verkry het nie. Pres De Klerk se verweer was onoortuigend en het op weinig anders as ontwykende woordspeletjies neergekom. Oor die "mandaat"-aangeleentheid het die KP hom in die hoek. Net 'n bekentenis sal hom daaruit kry.

Vóór die verkiesing is volbladadvertensies geplaas waarin persone wat met die ANC en SAKP gepraat het as "nuttige idiote" wat Marxiste omhels, bestempel is. In dieselfde advertensie is geïnsinueer dat geen kieser sy en sy gesin se toekoms en veiligheid kan toevertrou aan mense wat met die ANC en die SAKP praat nie! En op 2 Februarie word dié organisasies gewettig! Vóór die verkiesing is Peter Gastrow gekruisig omdat hy gesprek met die breë demokratiese beweging in 'n brief voorgestaan het. Nou word getreur as 'n gesprek met lede van die breë demokratiese beweging gekanselleer word.

Is die kiesers opsetlik mislei toe die gevaar van 'n "hung" Parlement soos 'n swaard oor die vreesbevange NP se kop gehang het, of het die NP eers ná 6 September die "lig" gesien oor gesprek met die ANC? Pres De Klerk skuld ons 'n verduideliking.

Vir wie probeer hy bluf met sy bewering dat hy nog nooit "apartheid" verdedig het nie? Of die woord apartheid in 'n wetboek staan al dan nie, is van geen belang nie. Daar bestaan wêreldwye instemming oor wat met apartheid bedoel word, wat die struktuur en wat die beleid van apartheid is. A rose - even if it is a bad-smelling rose - is a rose by any other name.

As pres De Klerk nie weet wat apartheid is nie, moet hy homself afvra wat die stand van sake sal wees as iemand Suid-Afrika vandag met 'n towerstaf aanraak en al 28 miljoen swartmense môre blanke Afrikaanssprekendes is. Sal hy hom daarmee kan vereenselwig dat daar só teen blanke Afrikaanssprekendes (wat "swart" identiteitsboeke dra) gediskrimineer word deur wette wat die NP-regering op die wetboek geplaas het? Sal hy hom daarmee kan vereenselwig dat blanke Afrikaanssprekendes in sulke armoede en ellende moet voortploeter net omdat hulle nie op die blanke kieserslys is nie?

Ek hoop dié voorbeeld sal pres De Klerk oortuig dat apartheid met politieke en ekonomiese magsmisbruik oor swartmense te make het.

Ja, dit is 'n fiktiewe voorbeeld. Maar mense is mense, is MENSE ongeag hulle ras of kleur of taal. Miljoene mense in Suid-Afrika ly vanweë apartheidswetgewing en -struktuur wat deur die NP oor die afgelope 42 jaar op die wetboek geplaas en instand gehou word, en pres De Klerk het daarin 'n groot aandeel gehad.

Pres De Klerk het al male sonder tal toesprake in die parlement gehou waarin hy hartroerend pleidooie vir die beskerming van blanke groepsregte gelewer het. Almal weet tog dat woorde soos "blanke groepsregte" en "minderheidsregte" 'n NP-eufemisme vir blanke mag en bevoorregting is! Elke keer wat pres De Klerk oor die afgelope 17 jaar vir die begrotingswet gestem het, het hy vir uiters diskriminerende bestedingspatrone tussen rassisties gedefinieerde groepe gestem.

Ek staan inderdaad verstom as die Staatspresident van my land so met woorde speel oor 'n saak wat vir miljoene Suid-Afrikaners 'n saak van soveel lyding en verontregting is.

Indien pres De Klerk 'n atmosfeer vir die hervatting van onderhandelings wil skep, sal hy die NP se aandeel - nee, sy skuld - in apartheid moet erken. Hy sal ook die *strukturele* ellende en selfs die strukturele geweld wat apartheid veroorsaak het, en nog steeds veroorsaak, rondborstig moet erken.

Pres De Klerk sê die regering "streef" na die afskaffing van statutêre diskriminasie. Dit is nie goed genoeg nie. Die regering moet hom openlik en uitdruklik verbind tot die spoedige afskaffing van alle vorme van apartheid en hom ook bereid verklaar om oor kompensasie vir die diskriminerende en uitbuitende effek daarvan te onderhandel. (Ek vra nie 'n volledige kompensasie vir die nadele van apartheid nie want dit is só groot dat daar waarskynlik nie volledig voor gekompenseer kan word nie.)

Op 28 Maart skryf 'n Kaapse oggendkoerant die volgende in 'n hoofartikel oor wat pres De Klerk oor "apartheid" te sê het:

"Trouens, 'apartheid' het in al die dekades van NP-bewind nooit in die wetboek opgeteken gestaan as beleid (sic) nie. Daar was wel verskillende definisies van wat statutêre 'apartheid' sou beteken wat vroeër op NP-beleid van toepassing gemaak kon word, maar dié party is nie skaam om te sê dat hy daarvan wegbeweeg het nie." Let op die verlede tyd. Waarvan het die NP wegbeweeg - van "apartheid" of van 'n bepaalde "definisie" van statutêre diskriminasie? Indien eersgenoemde, is dit onwaar. Indien laasgenoemde, het die NP beslis rede om skaam te wees.

Dié hoofartikel word met die volgende paragraaf afgesluit: "Baie van dié maatreëls (statutêre diskriminasie) is ongetwyfeld met goeie bedoelings (sic) ingestel, maar dit het ook tot hartseer en bitterheid gelei - dermate dat 'apartheid' internasionaal 'n skelwoord geword het." (Let wel, die skuld word nie aan die apartheidstelsel gegee nie, maar aan die internasionale misbruik van die woord!)

"Dit sal toenemend onbillik wees om die land steeds daarmee te gésel terwyl daar na 'n nuwe Suid-Afrika beweeg word. Immers, die Duitsland van vandag word in redelike kringe nie meer met Nazisme gelyk gestel nie." Wat 'n verregaande gelykstelling! Hoe op aarde kan Suid-Afrika vergelyk word met Duitsland waar Nazisme al 45 jaar gelede volledig en finaal beëindig is?

Dit, helaas, is die soort "logika" waartoe pres De Klerk sy slaafse pers beweeg met die soort woordspeletjies waaraan hy hom skuldig maak.

(Sampie Terreblanche is 'n professor in Ekonomie aan die Universiteit van Stellenbosch)

Dis nie 'n lekker plek vir 'n teeparty nie

TEEPARTYTJIES klink mos asof dit altyd iets gselligs moet wees, waarvan die enigste werklike nadelige uitvloeisel miskien 'n kwaaivriendskap kan wees wat spruit uit 'n bietjie onverskillige skindery. En dalk 'n titseltjie sooibrand ook waar 'n mens onversigtig geëet het.

Terwyl ek soos Peter Blum by Tante sit en tee drink en wonder wat geword het van die Theron-verslag en die De Lange-verslag en Distrik Ses, kom staan my skoolgeskiedenisopskrif voor my en sê: "Boston Tea Party".

'n Anderse soort teeparty, 'n soort verbruikersboikot, wat uitgeloop het op die Amerikaanse Vryheidsoorlog. Nou nie heeltemal nie, maar darem.

Die teepartytjie-kloutjie en die lospraatjie-oor kom bymekaar met die begin van 'n twee maande lange verbruikersboikot op die onskuldige Noord-Transvaalse dorp Louis Trichardt. Só onder die Soutpansberg waar 'n baas nog 'n baas is, en die biblioteek "net vir die belastingbetalers".

Suid-Afrika het die laaste jaar of wat deeglik kennis gemaak met die mag (en die ellende) van verbruikersboikotte. Die bekendste hiervan was seker die een in Boksburg en een van die bitterstes waarskynlik die sage van Stutterheim, in die Oos-Kaap.

'n Mens kan jou natuurlik maklik vaspraat in lospraatjies van dié aard. Want wat Maandag of Dinsdag nog evangelie is, kan teen Vrydag se leestyd dwaallig of fiksie wees. En niks is minder lekker as tee wat koud geword het nie, of harde room saam met die botterbroodjies. Maar iewers het ek 'n gevoelentheid dat dié boikot nog heelwat ander dimensies gaan aanneem voordat die koppies opgeruim gaan word. Want die mense wat boikot (of gesê word om te boikot) is die mense van Venda, en wie ore het om te luister, hoor gedurig stories oor die ontwrigtingsagenda vir daardie swart "state" wat nog ingeval het by die program van die UDF/BDB/ANC/WOA nie. (WOA, vir diegene wat onkundig is, staan vir Wie Ook Al....)

Die verbruikersboikot van Louis Trichardt is in die eerste plek gerig op die rassistiese opset in die bestuur van die dorp. 'n Oortuigde KP-stadsraad probeer ou koeie aankeer om te melk. Die dorp moet wit bly, sy sakekern soos die Groepsgebiede dit wil hê. Swartmense se geld mag gesien word, maar niks anders gehoor word nie - soek in die bo-dorp na 'n toilet waar die koopkrag gaan kuier, 'n plek waar 'n swart professor, of 'n ryk sakeman kan gaan sit om tee te drink.

In die lig van dié dinge is daar besluit om Louis Trichardt vir twee maande van sy koopkrag af te sny. In sekere opsigte is dit nie so onhaalbaar nie, want die grootste toevloei van swart kopers kom met busse en taxi's en motors uit Venda-proper Louis Trichardt toe. Naweke, middel van die maand, einde van die maand.

Die meeste van die mense sal waarskynlik geholpe kan raak in Thohoyandou, waar 'n groot winkelkompleks in al die behoeftes voorsien. Miskien sal hulle vir 'n maand of twee minder klere koop, of groot dinge soos meubels, maar om aan die lewe te bly, sal nie besonder swaar wees nie.

(Dis 'n ander storie vir die mense van Sinthamule, die stuk van Venda wat wes van Louis Trichardt lê, en die inwoners van Buysdorp wat eintlik nie sonder die besoeke aan die dorp lekker kan klaarkom nie.)

Soos alle verbruikersboikotte by ons, is die sanksies vir die verbreking daarvan swaar, en selfs gevaarlik, lewensgevaarlik. Die eerste greep is uiteraard op die huurmotorbedryf: wee die man wat betrap word dat hy kopers vervoer het! En lê jy die vervoerbedryf lam, pootjie jy die koopkrag, want Venda het géén werklike openbare infra-struktuur nie.

Die tweede stap om die sukses van die boikotaksie te verseker, is intimidasie van die kopers. Ons ken dit van vroeëre optrede: inkopiesakke wat gekonfiskeer word en die inhoud van die aankope wat op die grond uitgestrooi word. Of erger nog: "verraaiers" wat gedwing word om die inhoud van hulle aankope op te eet. Alles, of dit eetbaar is of nie......

(Daar is ander hartsere ook: mense wat nie die winkels kan bereik om hulle huurkooppaaiemente te betaal nie, en wat weet dat die hardvogtige winkelbase die meubels en stowe sal kom konfiskeer - en wat geen kennis het van of toegang tot die regsmiddele wat hulle beskerm nie.)

Maar, soos mens kan verwag, gaan die wittes "nie met hulle laat speel nie". As hulle wil boikot, sal ons hulle soos vasgekeerde muise laat vrek, verseker 'n boer - met wie 'n mens nie stry nie - vir my onder die groot koelteboom by die buiteverkope.

Reeds word daar gepraat van padblokkades om die vragmotors wat Thohoyandou toe ry om die winkels daar te voorsien, te verhinder om dit te doen. Spykers op die pad is moeilik om deur polisie-optrede te verhoed. So 'n bietjie hardhandigheid oor 'n koppie koffie saam met die vragmotorbestuurder kan ook die gewenste uitwerking hê.

Dis 'n lang, kronkelende, op en af pad tussen Louis Trichardt en Thohoyandou, en by tye is hy donker en eensaam. Dis nie 'n lekker plek vir 'n teepartytjie nie, veral nie as dit twee maande lank gaan duur nie.

Vrye **Weekblad**

Die regering en die ANC

'n Mens het skielik dié week besef hoe wankelrig Suid-Afrika se toekoms regtig is.

Ná die amperse euforie van die tydperk sedert Staatspresident FW de Klerk se aankondigings van 2 Februarie, het die laaste weke se bloedvergieting, regse gekonkel en rassehaat, spanning en onbuigsame houdings soos koue water oor 'n mens gestort.

Wyse filosowe en politieke kenners het al geslagte gelede gesê enige vinnige verandering in die politiek lei byna noodwendig tot 'n mate van onstabiliteit. 'n Mens kon dit dus te wagte wees, en moet nie te swartgallig wees oor van die geweldpleging wat uitgebreek het nie.

Maar saam met die potensiaal om 'n vreedsame, vooruitstrewende modelstaat op die kontinent te word, het Suid-Afrika ook die potensiaal om verskriklik verskeur te raak en in 'n toestand van voortspelende burgeroorlog te verval - wit op swart en swart op swart.

En dit is dié potensiaal wat in die laaste tyd sterker na vore begin tree het.

Die uitstel van die eerste ronde samesprekinge tussen die regering en die ANC en die ontmoeting tussen die ANC en Inkatha het die hele situasie nog verder in die gevaarsone ingestoot.

Wat is dit wat verkeerd loop?

Ons het al heelwat geskryf oor die euwels van apartheid; oor die kwaad wat die Nasionale Party-regering oor die jare aangerig het en steeds aanrig.

Miskien is dit gepas dat ons vandag kyk na die ander politieke groepering wat 'n sentrale rol in onderhandelinge en in ons toekoms gaan speel: die ANC.

Ons moet miskien dadelik byvoeg dat ons meer verantwoordelikheid en staatsmanskap van die ANC verwag as van die NP-regering. Dít is tog die beweging met die wydste nasionale steun en boonop die enigste wat 'n vrye, regverdige, nie-rassige veelparty-demokrasie voorstaan.

Die ANC het die ontmoeting van 11 April afgelas weens die polisie se skietery in Sebokeng.

Ons stem saam dat getuienis daarop dui dat dié optrede bloeddorstig en oordadig was omdat die polisiemanne nie in onmiddellike gevaar was nie en boonop geen behoorlike waarskuwing gegee het voor hulle losgebrand het nie.

Ons stem ook heelhartig saam dat die polisie heeltemal anders sou opgetree het as die betogers wit was. Ook dat dit beteken dat swart lewens minder werd is as wit lewens. Dit, stem ons saam, mag nooit weer gebeur nie.

Maar ons dink dit was onvanpas en kortsigtig om onderhandelinge weens dié voorval uit te stel. Is dié soort optrede nie juis nog meer rede waarom onderhandelinge bespoedig behoort te word nie?

Ons vind dit bitter jammer dat die ANC nie volgende week in Kaapstad gaan wees nie.

Dit begin vir ons lyk asof die ANC die oorskakeling van banneling-politiek na werklike binnelandse politiek baie moeilik hanteer.

Dit begin vir ons ook lyk asof daar 'n ernstige verlamming in die leierskap van die organisasie is. Lusaka hou vir Nelson Mandela fyn dop en gee hom nie 'n vrye hand om te lei nie, maar omdat hy so onbetwisbaar die leier is, kan hulle ook nie self die leiding gee nie. Boonop lyk dit asof niemand in Lusaka sy nek wil uitsteek nie uit vrees dat 'n fout gemaak sal word en dat dit dié persoon se kanse op leierskap kan benadeel.

Ons vind dit jammer dat Mandela se potensiaal as die Moses wat ons almal uit die woestyn kon lei, so ondermyn is deurdat hy nie ruimte gegee is om sy leierskapsrol volledig te speel nie.

Ons hoop van harte die ANC-president, Oliver Tambo, gaan binnekort sy uittrede weens gesondheidsredes aankondig sodat die leierskapskrisis in die ANC gou opgelos kan word.

Ons wil 'n ernstige, dringende beroep doen op die ANC om so gou as moontlik huis toe te kom.

Hier is mense wat gelei moet word; en hier is onderhandelinge wat op dreef moet kom.

Die tyd is nie aan die kant van die ANC nie. Hoe langer gewag word om die prosesse aan die gang te kry, hoe meer tyd is daar vir mense wat nie die ideaal van 'n nie-rassige demokrasie steun nie, om te organiseer en te konkel.

Die tyd vir speletjies speel, is finaal verby.

So sê hulle . . .

"Maar die agbare leier van die Amptelike Opposisie in die Volksraad het soos 'n bytjie ingezoem, vir 'n rukkie op 'n blommmetjie kom sit en bzzz en toe het hy dit goed gevind om die Raad te verlaat net nadat hy sy bzzz ge-bzzz het." - Barend du Plessis, die minister van Finansies, oor dr Treumicht se afwesigheid by die repliek op sy begrotingsdebat.

"The South African Public Service is not the bloated bureaucracy it is so often made out to be. Such views are often based on ignorance, distorted facts and the application of double standards." - Dr PJ van der Merwe, voorsitter van die Kommissie vir Administrasie.

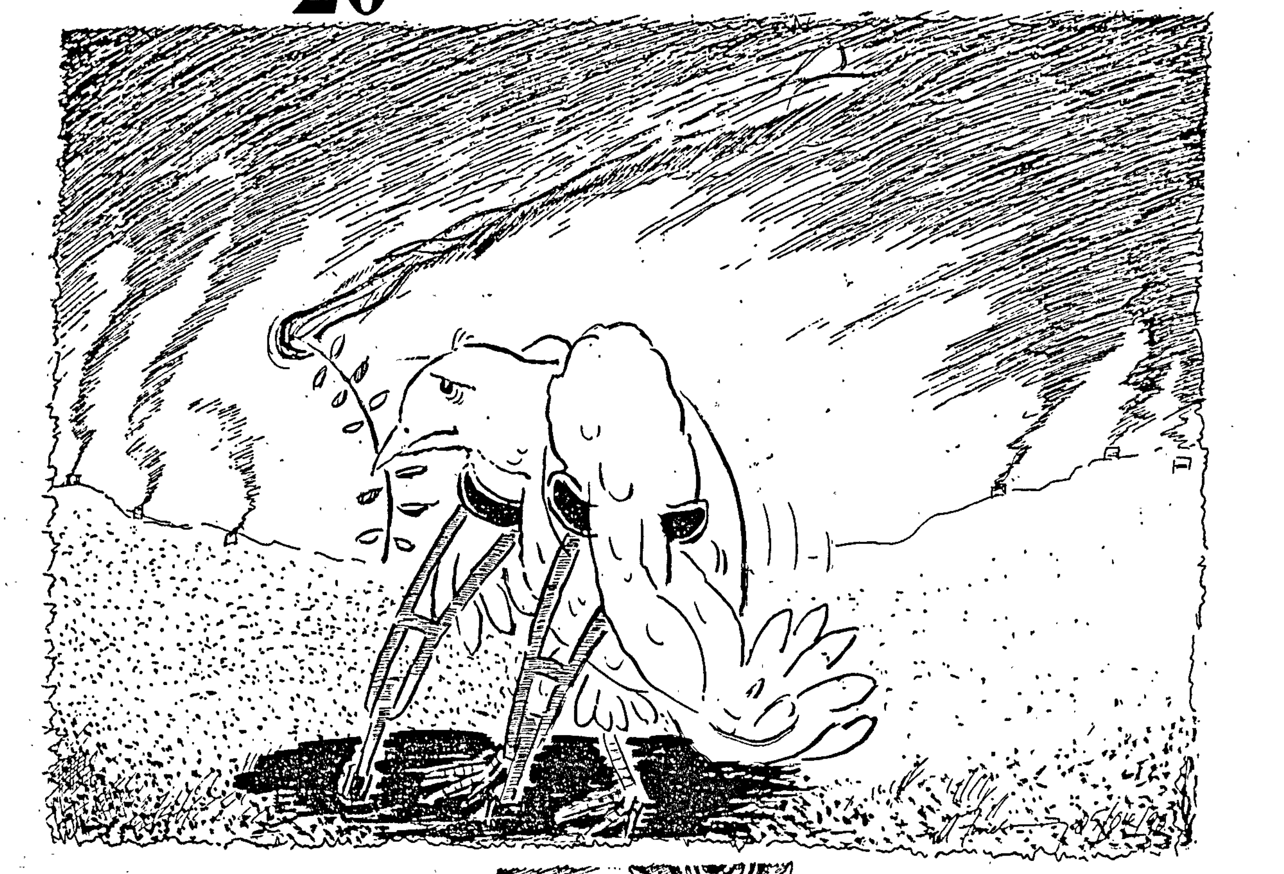

BRIEWE

Waarom die Mangope-regime staande hou?

Madeleine du Toit van Muckleneuk skryf:

Ek wil die Regering beleefd en in alle erns vra: wat probeer u bereik deur die gehate Mangope-regime staande te hou, deur selfs Derdepoort aan hulle te probeer oorhandig?

Besef u hóé gehaat hulle is? Verstaan u dat die mense in die Verwoerd-tuislande (en al die ander ghetto's) eenvoudig nie kan wag om volwaardige Suid-Afrikaners te word nie? Dat dit die dryfkrag is agter meeste van die opstand en geweld, hoe betreurenswaardig ook al?

Ek is bevrees, en swartmense is bevrees, dat u al dié dinge maar te goed verstaan. Dat pres. Lucas Mangope een van die weinige swart "leiers" is op wie gereken kan word om aan u kant van die onderhandelingstafel te sit. Dat u selfs van sulke veragtelike bondgenote gebruik sal maak om u doelwitte te bereik. En dit maak ons bang.

Verwag u die steun van denkende mense, hier en oorsee (en ek wil byvoeg, verwag u die seën van die Allerhoogste) waneer u sukses van sulke bondgenote afhang?

Ek is 'n Afrikaner, ek was verheug en hoopvol oor pres De Klerk se vertoning in Windhoek verlede week. Hoe dink u voel ek nou?

So duur die spiraal van geweld voort. En al die welmenende mense met hul oogklappe is o, so verbaas en afkeurend.

Hol gevoel tref

Johan Labuschagne van Pretoria skryf:

Dit was met 'n gevoel van ongeloof dat ek Charles Malan se resensie in Vrye Weekblad oor RR Ryger se boek, "Die hol gevoel", gelees het.

Wat, het ek myself afgevra, kan 'n resensent laat skryf: "Dié skrywer se moerrr" én "maar hy skryf 'n hond uit 'n bos uit"?

Ek het die boek in 'n boekwinkel gaan deurblaai en toe gekoop. Ek het dit binne 'n uur deurgelees en was oorbluf deur die briljantheid daarvan. Maar ek het vir myself gesê dat dit tog nie so goed kan wees nie want die voorsitter van die skrywersgilde sê dan "die skrywer se moerrr".

Daarom het ek dit weer gelees. Dié keer het ek my tyd gevat en was weer daardeur getref.

Ek is allermins heeltemal op hoogte van wat presies in die Afrikaanse letterkunde aan die gang is, maar wil net sê dié boek was darem vir 'n verandering nie net politiek-politiek-politiek nie.

Ek wil ook sê: Charles se moer.

Ek dink sy resensie was kinderagtig en lasterlik. Hoe kan hy sê die skrywer is 'n "malle"? Het hy hom ondersoek? Klaar op, asseblief.

Sy resensie was ook irriterend in dié opsig dat hy 'n paar sogenaamde clichés aanhaal. Dit kan 'n mens tog met enige boek doen. Miskien het Charles 'n persoonlike vendetta teen die skrywer, of is dit net die skuilnaam? van die skrywer wat hom nie aanstaan nie? Klaar op, asseblief.

Voortaan sal ek nie boekresensies in die Vrye Weekblad ernstig opneem nie. Dan wil ek ook net sê dat ek dink Charles Malan het met dié resensie van hom gewys dat hy nou in dieselfde asem as Joan Hambidge genoem kan word wanneer dit by omstrede resensente kom.

Bevry dié mense 1

Personeel en studente van Giyani-opvoedingskollege skryf:

In terms of the state of emergency, the SADF, SAP and Security Police are harassing and detaining people in Gazankulu. Many teachers and two of our lecturers have been detained without any trial or proper charges being laid. We the students and staff of the Giyani College of Education, note that the situation is not conducive to normal education, and therefore demand that:

1. the state of emergency be lifted;

2. all detainees detained in Gazankulu under the state of emergency be released with immediate effect;

3. the South African security forces be withdrawn from Gazankulu so that the unjustified restriction of meetings for democratic decision-making ends, people can regain their right to freedom of movement, and education can continue.

Sielkunde en moordbendes

David Lipsitz van die Burgerlike Kommissie oor Menseregte skryf:

The Commisssion of Inquiry into the politically motivated murders of the Civil Corporation Bureau (CCB) is making headlines and centre page spreads in every newspaper.

While this scandal has been looked at from many different angles, it is interesting that only one newspaper has made mention of the "psychological" link to these killings - the Weekly Mail of December 1989, which stated that a document entitled "Constitution and Functions of the Special Forces" was intercepted on its way to a shredder in the Department of Military Intelligence Psychology Unit.

Amongst other things this document outlined that hit squad candidates were subjected to stringent testing in state-run psychological units. What instantly comes to mind is the experimenting done in the early 1950's by the CIA on this specific subject, where shock treatment, psychiatric drugs and hypnosis were being used in an effort to find the ultimate controllable political killing machine. The book, "Operation Mind Control", by Walter Bowart covers the CIA's involvement in mind control experiments extensively.

For those interested to look, recent political assassinations have been occurring with a common denominator to all of them, psychological experimentation/treatment before the time of the crime.

John Hinckley was taking the psychiatric drug, Valium, at the time he attempted to assassinate Pres Ronald Reagan in 1981. This drug may have brought about Hinckley's murderous political assault.

At the end of 1967 James Earl Ray underwent hypnosis by a psychologist located in Beverley Hills. Ray also claimed to have undergone hypnosis with as many as eight others. Martin Luther King was killed on April 4, 1968 after which Ray was convicted to 99 years in prison.

Lee Harvey Oswald was treated as a child by psychiatrist, Renatus Hatogs. Later Oswald was institutionalized in Russia for attempted suicide. On 22 November, 1963 Oswald assassinated John F Kennedy in Elm Street, Houston, Texas.

On 5 June, 1968 Robert Kennedy was killed by Sirhan B Sirhan. Sirhan received psychiatric treatment from a dr William Joseph Bryan Jr, known at the time as a hypnotist who reportedly worked as a consultant for the CIA in its mind control and behaviour modification programmes.

In South Africa, psychology was first used in the military to test air force pilots in the Second World War. After the war, those involved in the testing formed an institute which today is known as the National Institute for Personnel Research (NIPR).

The NIPR has, over the years, been involved in numerous types of psychological testing, including LSD experiments which were conducted on human guinea pigs in the 1950's. Few details of these experiments were ever made known to the public.

That psychological experimentation occurs is a matter of documented fact. The question is, to what extent was such experimentation used on those "hit squad" candidates who later carried out "political assassinations" for the Civil Co-operation Bureau? This is an unexplored avenue which would well behove the Harms Commission to look into.

Vervolg op bl 22

Vrye Weekblad plaas alle briewe wat nie die wet oortree of lasterlik is nie, mits die korrespondent se naam en volledige adres bygevoeg word as 'n skuilnaam gebruik word. Die redakteur behou die reg voor om briewe te verkort. Skryf aan: Die Redakteur, Vrye Weekblad, Posbus 177, Newtown 2113.

Ingemaakte perskes en staatsgrepe

BROLLOKS EN BITTERGAL

DIE regses praat deesdae, so hoor Brolloks, meer oor staatsgrepe en oornames as oor rugby. Doktor Andries praat glo lustig saam.

Maar Andries is 'n ou jakkals. Van die dae dat hy regse hoofartikels in Hoofstad en Die Kerkbode geskryf het. 'n Mens het altyd presies geweet wat hy wil sê, maar agterna as iemand jou vra, kan jy nooit sy presiese woorde aanhaal nie.

'n Kollega van Brolloks was laasweek by 'n vergadering van Andries. Andries het weer soos in die verlede gesuggereer en gesinspeel sonder om regtig die woorde te gebruik. Toe iemand byvoorbeeld uit die gehoor skreeu: "Staatsgreep!", het Andries net geglimlag en iets gesê van perde wat 'n bietjie ingehou moet word en die tyd wat nog nie daar is nie.

Die heethoofde by die vergadering was gelukkig. Hulle het huis toe gegaan met die wete hul leier het die gedagte van 'n staatsgreep nie verwerp nie.

Op die Desember-gekonkel van regses in Pretoria, waaronder die leiding van Andries gepraat is oor 'n protesberaad van 'n halfmiljoen mense en oor lydelike verset, het 'n verdwaalde proffie van Bloemfontein, ene Lombard, ook oor staatsgrepe gepraat - en ons wag nog vir die Leier van die Opposisie in die Volksraad se repudiëring.

* Maar dit het Brolloks laat dink aan 'n vergadering laat verlede jaar van een van die regse splintergroepe wat ook plek het vir rassistiese Italianers en Portugese. "What we need is a coup," het die een Portugees van die verhoog af gesê. Waarop 'n dom Boertjie in die voorste ry vererg opgestaan het: "Kan julle bleddie Portugaanse aan niks anders as ingemaakte perskes dink nie? Ons is hier om die volk te red en jy praat van Koo!"

Jou spelling, kameraad

Tekens van die tye, seker. Maar dié week lyk dit of ons net oor die regses skryf. Dit beteken noodwendig dit kan nie 'n vreeslike intelligente rubriek wees nie.

Vat nou maar die brief hieronder wat dié week by Vrye Weekblad aankom. Ook nou nie die eerste dreigbrief uit dié oord wat by ons aankom nie.

As die regses nie eens meer die woord "kaffer" reg kan spel nie, dan wonder 'n mens wat anders hulle kan reg doen. Die woord is immers hul gunsteling.

Intussen bewe ons van vrees. Die arme swape dink net regse Afrikaners het durf, en dis ook maar net omdat hulle gewere het.

Hulle het 'n duur les om te leer. Daar is 'n nuwe soort Afrikaner wat oneindig meer murg in sy (en haar) pype het as die rassiste met hul kakieklere, groot pistole, groot pense en sidewhiskers. Dis nou die Afrikaner wat apartheid die rug toegekeer het, wat genoeg selfvertroue het en sterk genoeg glo in sy eie etniese identiteit om deel te wil word van die groter Suid-Afrikaanse nasie.

** Soos Bittergal se oupa altyd gesê het: Skiet hom in die hol, Jackson, pa wil die vel heel hê!*

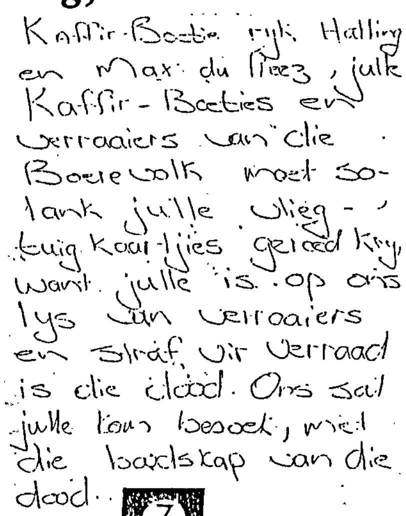
Kaffir-Bootie nyk Halling en Max du Preez, julk Kaffir-Boeties en verraaiers van die Boerevolk moet solank julle vlieg-tuig kaartjies gereed kry, want julle is op ons lys van verraaiers en straf vir verraad is die dood. Ons sal julle kom besoek, met die baadskap van die dood.

Is dit nie bra kalerig nie?

'n Paar wynproewers by die veiling in die Paarl laasweek het glo sommer 'n paar kurkproppe ingesluk toe dié model se rokkie 'n effe laer afgeskuif het as wat bedoel was. Agterna is alle wyne deur die kenners as "vol en rond" beskryf.

Pasop, Engelsman!

As Bittergal die redakteur van die geel Britse poniekoerant Sun was, het hy nooit dit gewaag om sy voete in Suid-Afrika te sit nie. Dié koerant skryf naamlik onlangs 'n storie oor 'n stamhoof uit Afrika, hoofman Zeze Ogoun, wat 365 vroue en 1 800 kinders het en al honderde mense self doodgemaak het. En dan plaas hulle hoofman Mangosuthu Buthelezi se foto daarby!

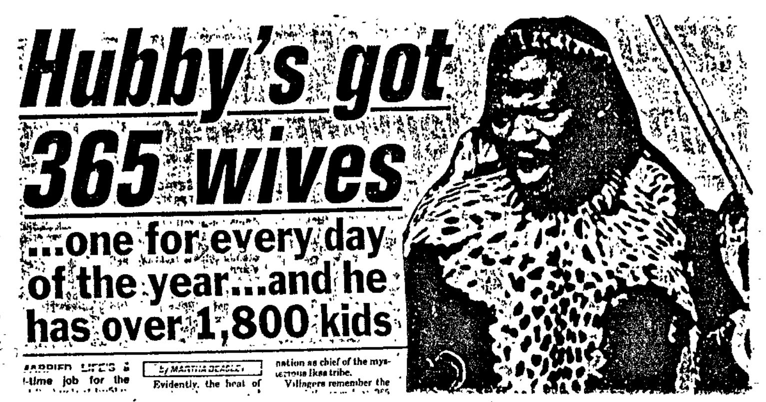
Hubby's got 365 wives

...one for every day of the year...and he has over 1,800 kids

By MARTHA BEASLEY

Evidently, the heat of

nation as chief of the mysterious Ikea tribe.

Villagers remember the

Stork is uit, nou's dit terug na tweedehandse vet

VRINDE, die Nuwe Zuid-Afrika bekruip ons van 'n kant af, en Miesies Klaagvoort dring daarop aan dat onse karige geriewe ingekort word as 'n soort kondisioneringsproses vir die Real McToyi-toyi. Dit gaan broekskeur, en 'n noodkreet gaan van Egbertus uit: doen jou deel vir die Nuwe ZA: adopt a Klaagvoort.

Intussen is alles in rep en roer in die Klaagvoort-residensie oor Madam de Klerk se man se aankondiging van die tydelike amnestie. Miesies Klaagvoort meen dat die Koeksistergilde nou gevrywaar is teen alle sondes wat moontlik in die naam van die Afrikanerkultuur gepleeg mag gewees het, en dit is natuurlik vele. Met groot opgewondenheid word daar nou verkondig dat die volgende baksel koeksisters nie meer met regte Stork gebak hoef te word nie, dis terug na tweedehandse vet.

Seg Moeder nou kan die koeksistergilde ook deelneem aan die vredesbesprekings, daar gaan juis 'n stoel of twee leeg staan aanstaande week. Sou dit beteken dat Madam se man met homself sal onderhandel? So 'n gedoente kan uiters vrugbaar wees, indien nie hilarious nie.

Swierige vow

Verstommend hoe die nuus van kontinentale eskapades oorwaai na onse droewe land. Skaars was Oos-Europa bevry of die vredespype borrel lustig in ons kontrei, soos 'n smeulende kan traangas. Toe hoor ons van die spul nonne wat besluit het hulle het al die jare die vows en dinge verkeerd vertolk. Nou ja, geliefdes, julle vra nog.

Moeder het vir haar 'n ambulans gaan koop met die geldjies wat sy en Anton Lubowski so goedgunstiglik deur hul tussenganger van Magnus PI ontvang het. So 'n pragtige blink ambulans, kon maklik aan 'n minister behoort het, en het sommige van hulle nie juis daardie vorm van vervoer nodig nie?

Iedergeval, Moeder is met 'n swierige vow of silence weg na Zuid-Afrika se weergawe van die Franse Riviera: wat is meer gesofistikeerd as 'n ambulans in die woonwapark op die walle van die Vaaldam? Moeder moes verskriklik wik en weeg tussen daardie idilliese plekkie en die Fonteine, toe besluit sy daar's meer kans op 'n vakansie-romanse by die Vaaldam. Sy gaan natuurlik soontoe in die grys baard, regter Harms het haar nog nie toestemming gegee om daarsonder te verskyn nie, en Moeder leef in vrees vir minagting van die Kommissie.

Seg sy die regter doen dinge dan so pragtig, die ganse BSB is opgewonde daaroor dat die kommissie se verwysingsraamwerk nie die buiteland insluit nie en dat die regter so getrou daarby hou. Asof moord in die buiteland dan minder laakbaar sou wees. Seg Oswald, wat 'n studie van die regsaspekte van die kommissie se gedoentes maak: die argumente wat aangebied is deur die horde advokate oor waarom die ondersoek ook Lubowski se dood moet insluit, het 'n eenvoudige punt misgekyk of onderbeklemtoon. Of as hulle dit nie misgekyk of onderbeklemtoon het nie, het die regter nie genoeg aandag daaraan gegee nie.

Seg Oswald dis hoe daar gepraat word in die regswêreld, julle moet maar vir Egbertus verskoon, ek is 'n mere scribe in hierdie dinge. Oswald sien die affêre so: Magnus PI het gesê sy manne het nie vir Lubowski vermoor nie, want dit was 'n Magnus-agent. Of hy 'n agent was, mag nou ondersoek word. Nou ja, dus moet die moord ook ondersoek word, want as jy weet wie die moord gepleeg het, kan jy 'n antwoord vind vir die vraag of die man 'n agent was of nie.

Stands to reason, sien: as hy deur BSB vermoor is, beteken dit volgens Magnus PI se eie stelling dat hy nie 'n agent was nie. Dus moet vasgestel word of die BSB hom vermoor het. Dit alles beredeneer Oswald in die skadu van 'n reuse pampoenblaar. Groente stimuleer inderdaad die brein.

EGBERTUS KLAAGVOORT

HOE RYM DIT DAN?

Vreeslose SAUK

Dit was 'n wonderlike week vir die SAUK, daardie vreeslose verskaffer van nuus. Eers was dit die minister van SAUK-wese, die Al Debbo look-alike, wat sê dat die SAUK nog altyd staan vir regverdige en gebalanseerde kommentaar.

Vrinde, het julle dit gesien? Die vent het nie eens probeer snaaks wees nie, toe is dit sommer snaaks. Dié fantastiese uitspraak word toe gevolg deur die banale Artes-toekennings. Is daar 'n enkele rede waarom dié goed nie in 'n kantoor iewers afgehandel kan word nie, miskien deur middel van 'n verhoging of 'n vrindelike inskrywing in die verdienstelikes se kwartaalverslae? Om 'n ganse volk, of is dit nasie, of is dit 'n ganse spektrum van diverse groepe aan so iets te onderwerp, is tog seker ongebalanseerd en ondemokraties.

Maar toe span die ou lady van Aucklandpark die kroon op sy finest hour deur so gebalanseerd die kritiese opmerkings van koerante oor die ANC se onttrekking aan die vredesgeselsies op te dis. A, dit is darem te pragtig, om van sappig nie te praat nie, om te sien hoe die dissipels van big business reageer telkens wanneer hulle of hulle belangegroepies nie hul sin kry nie.

Die liberaal-verspotte Ken Owen, feitlik woordeliks nagepraat deur die minder-liberale maar ewe verspotte Cape Times, meen dat daar geen rede is om te onttrek net omdat vreedsame optoggangers deur die polieste doodgeskiet word nie. Haai dierbares, dis darem nie so vreeslik nie, nè, as jy aan die kant van wit mag sit en lees dat onder al die hordes daar maar elf of wat swartmense deur die polieste afgemaai is. Afterall, daar is soveel geweld dat ons dit maar kan miskyk. Sou Madam de Klerk se man so geneë gewees het om die vredespraatjies by te woon enkele dae nadat elf of wat witmense deur 'n ANC-bom in 'n middestad iewers vergruis is? Sauce for the gander, sou ek sê.

Die eerste mense

En môre, vrinde, vier ons almal die grote dag toe comrade Jan van Riebeeck die eerste mens was om sy voete op die bodem van Zuid-Afrika te sit. Daar was swartmense, ja, maar hulle was nie die eerste mense nie, die geskiedenisboeke sê self so, en hulle kan mos nie lieg nie.

Haai, wat onse kinders in die laerskole leer onder die dekmantel van geskiedenis is om jou na jou asem te laat snak. Moeder is terug van die riviere, ambulans en al. Sy en Miesies Klaagvoort is besig om die landsvlag by 'n populierboom op te hys, tot Oswald se ontsteltenis. Hy het pas die boom met swart en groen en geel geverf, en nou bots die kleure. Egbertus voorsien 'n bittere stryd wanneer die Klaagvoorts om die vlag dans en Oswald moet tee aandra. Such is democracy.

Afrikanerskollies

Vrydenkende van Kaapstad skryf: Die vandalistiese en varkagtige gedrag van sogenaamde Afrikaners (soos op die foto in Vrye Weekblad van 16 Maart 1990), is ongelukkig 'n onuitwisbare skandvlek op die integriteit van die Afrikanervolk.

Dit is tragies dat daar ondanks 40 jaar se Wit baasskap so baie dom en onnosele Wit Afrikanerskollies ongesertifiseerd rondddwaal.

Wanneer gaan hierdie wit Afrikaners besluit om hulle Afrikaanse Bybels in die openbaar te vertrap en te verbrand? Wanneer die AWB hulle mede-Suid-Afrikaners en dié se godsdienstige waardes met soveel haat en disrespek gehandel, spreek dit vanself in watter soort Afrikaner-ouerhuise en kerke hulle opgevoed is.

David Wolffsohn, gebore in 1856 in Litaue, het die Israeli-vlag in 1897 ontwerp.

Hy het gesê: "The tallit in which we wrap ourselves when we pray... is our symbol. Let us take this tallit from its bag and unroll it before the eyes of Israel and the eyes of all nations. So I ordered a blue and white flag with the Shield of David painted on it."

Die embleem op die skild van Koning Dawid, die grootste en beroemdste van al die konings in die geskiedenis van Israel, 1 000 jaar voor Christus, was dié bekende "ster van Dawid".

Koning Dawid was ook die uitverkorene van God, die God van Abraham, Isak en Jakob.

In die Nuwe Testament word daar deur Matheus en Lukas, in beide Evangelies, die stamregister van Jesus Christus beskrywe tot by koning Dawid, 1 000 jaar voor Christus.

Die Ster van Dawid word dus tradisioneel as 'n godsdienstige embleem gerespekteer, die Semiete, ofte wel Jode, waaronder Abraham, Isak, Jakob, koning Dawid en Jesus Christus het almal dieselfde Semitiese (Joodse) God aanbid.

KLEINADVERTENSIES

Om 'n advertensie in hierdie kolomme te plaas, bel vir Clara of Laetitia (011) 836-2151, fax (011) 838-5901, of skryf aan Posbus 177, Fordsburg 2113. Die spertyd vir kleinadvertensies is 5 nm op die Dinsdag voor publikasie.

PERSOONLIK

Die Takhare vir Vrede verwerp alle leiers wat nie wil praat nie

Die Bleskoppe teen Apartheid sê die breë middeweg is net so onsmaaklik soos 'n breë middelpaadjie

WERK

Alle meisies en vroue, insluitende klein seuntjies en dogtertjies, om op sekere Saterdae as modelle vir ons modes in ons modeteater in Johannesburg op te tree. Geen ondervinding nodig nie. Vir meer inligting skakel (011) 834-4738 of (011) 836-9171 X 15 slegs in die aande. Of kom sien ons by The Star Spangled-promosies, 1st Vloer Connaught Mansions, Breëstraat 215, Johannesburg

Experienced committed tutor needed for a Saturday Education programme in Pretoria. Subjects: English, Afrikaans, Maths, Science, History, Biology & Geography. Teaching through the medium of English. Please phone Jenny (011) 339-2392

PARALAW
A (non profit making) legal association requires an Attorney. Preferably newly admitted, for more information phone (011) 838 4740

WOONPLEK

Twee progessiewe vroue soek ruim "granny flat" in die universiteitsgebied van Walmer - lang termyn vanaf Mei of Junie, bel (021) 462 2358

Progressiewe vrou, hond en twee katte soek kothuis dringend, verkieslik in grys gebied vanaf 1 April. R600 maksimum. Bel (021) 88 8781 na ure

GARDEN ROUTE: Riverside House, Great Brak River R50 per person per day B & B. Lunch/ Dinner extra. River frontage. Splendid beach nearby. Phone (04442) 3387.

Nagraadse student of professionele persoon om aangename woonstel in Kenilworth, Kaap te deel, skakel (021) 619233 na 6nm

Bekwame, betroubare huishulp benodig akkomodasie in Brixton. Beskikbaar vir huiswerk drie dae per week. Werk reeds twee dae. Vergoeding onderhandelbaar. Vir getuigskrif en navrae skakel 782-471/ 6 kantoorure of 837-1358 na ure

DIENSTE

Tik- en vertaalwerk, bel Louise by (012) 46-6577

Set builder anytime period. Specialises in far away places. Good CV. For more information phone 788-4501

Yoga Class - A garland posture. Ashtanga, Iyengar, Hatha, Tantra, Kundalini. Private tuition available. Special classes for pregnant women. Please call Ushke at (011) 614-5398

TAROT readings
Uncovering what you really are, of letting yourself be yourself, of letting everything that is not yourself, fall away. R30. Please phone Ushke at (011) 614-5398

Dienspilg Adviesdiens. Vir gratis en onafhanklike advies op enige navrae oor dienspilg. Skakel Durban (031) 301 5663 Richard (w), Pietermaritzburg (0331) 944079 Mark (h), Kaapstad (021) 689 1194 (5.30 nm tot 7.30 nm), Grahamstad (0461) 26067 Rudi (h), Oos-Londen (0431) 27713, Port Elizabeth (041) 56 1483, Pretoria (012) 320 2230 Alice (w), Johannesburg (011) 614 8106 Neil (h) of gaan na die Metodiste Kerk, Pritchardstraat 79 op Dinsdae van 4.30 nm tot 7.00 nm

POWA (People Opposing Women Abuse) is 'n ondersteunings- en inligtingsdiens vir mishandelde en verkragte vroue. Ons bied ook werkswinkels en opleidingsprogramme aan oor geweld teen vroue. Vir verdere inligting skakel (011) 642 4345

Visual art courses
Learning to see. Eye training to look at shape, form, colour dimension translated into drawing, painting, sculpture and crafts. Classes available day and evening for children and adults. Phone Maggie van Wezel at 614-7297 after 5pm.

Vertaalwerk/ proefleeswerk:
Engels/Afrikaans, Afrikaans/Engels, alle tekste (ook tegnies). Billike tariewe. Faksdiens ook beskikbaar. Skakel Julia (021) 797-3412.

African Language:
An introductory Zulu language and culture course will start early April. Twelve sessions will be held in evenings in Parktown for more information phone Viv at (011) 483 1572

CRAFTS
Have you got some unusual knick-knacks to sell at the Flea Markert? Tel Manfred at (011) 788 3994

GEBEURE

Die Johannesburgse Kindertehuis bied die volgende program aan: STEP-TEEN, program vir ouerpare - sistematiese onderrig vir doeltreffende ouerskap van TIENERS. Vanaf 25 April tot 20 Junie 1990. Die program word oor nege weke op Woensdagaande aangebied. Alle belangstellende ouers moet Joan Rubinstein of Cheryl Lyons skakel by 648-1120

Operasie Honger se tradisionele dag. Saterdag 7 April om 9vm - 5 nm by St David's College (Marist Brothers, Inanda) Rivoniastraat 36, Sandton. Afrika-kuns en -handwerk en 'n kermis. Musiek, kos - pret vir die hele gesin

Operasie honger "'n besonderse ondervinding". Uitstalling en verkoping van oorspronklike Afrikakuns en -handwerk gemaak deur selfhelpgroepe. Dunwell House, Jorissenstraat 35, Braamfontein. Metodistesentrum langs die Johannesburg Sun, Sewende straat
Vir verdere inligting skakel 403-6750

Woensdag 11 April - U word uitgenooi om u wegneemete om 1nm na die USIS-ouditorium, 3e vloer African Life-gebou, Commissionerstraat 111, Jhb te bring vir 'n reeks middaguurvideo's getiteld "Champions Of Wild life". Almal welkom

The USIS Library at the Ipelegeng Community Centre, 1283 Phora Cnr Dlamini Street, White City, Jabavu, will be presenting a video series of videos.
The videos will be shown every Tuesdays at 3pm. The title of this week's video is "Champions Of Wildlife".
Everybody is welcome

MARK

For sale: Country Community - 6,25 acres R500 000 neg.
Accommodation 4 families and shared area and bachelor pad, and storerooms and workshop (needs attention) covered parking for nine cars, tractor and six implements, 3 phase power.
Nine types of fruit trees, free range eggs and chickens - majestic trees! Breathtaking views! Rich birdlife, sweet bounteous borehole.
Tranquil, revitalising surroundings in Halfway house. Excellent investment. East freeway access - 25 minutes to Braamfontein.
Phone Denise or Joan (evenings) 805-1865

Illustrations, comics, logos and graphics designed and executed. Good, quick and cheap. Contact M Krouse and A Lord at (011) 339 6880 day and night

Kashgar
Handgeweefde dhurries (gestreepte katoensakke) en silwer juweliersware van Nepal, Indië en Thailand te koop. Winkel 68, The Firs, Rosebank. Tel: (011) 880-3566

Tarief: R10 vir 25 woorde of 'n gedeelte daarvan

JACOB RegoP
HELP OM VERLORE ENERGIE TERUG TE PLAAS DEUR DIE VOEDINGS-VITAMINES WAT VIR NORMALE LIGGAAMLIKE FUNKSIES VEREIS WORD, TE VERVANG
Stuur R20 (AVB ingesluit) vir 30 kapsules, saam met die koepon hieronder, aan: EMCOR, Posbus 582, Milnerton 7435. Tel (021) 551-4360
Naam: ....
Adres: ....
.... Poskode: ....
Telefoon: ....
OOK VERKRYGBAAR BY JOU NAASTE APTEEK

OP in selfde klas as 'Mean Machine'

Nie eens die mislukte toer deur Mike Gatting se Engelse rebelle kon 'n demper plaas op die opwindende krieketseisoen wat verlede week ten einde geloop het nie. Die twee eendagreekse het skitterkrieket opgelewer en vergoed vir die flou einde aan die reeks om die Curriebeker. TINUS HORN gee sy indrukke.

Mark Rushmere

SELFS as die krieketspan van die Oostelike Provinsie nie verlede Vrydagaand die Benson & Hedges-trofee gewen het nie, sou 'n mens nog kon sê die seisoen het geheel en al aan hom behoort.

Sy briljante oorwinning oor Natal was egter 'n gepaste hoogtepunt; daarmee het hy bewys hy kan in dieselfde asem genoem word as die magtige span - die "Mean Machine" waarmee Transvaal ons krieket-toneel in die jare tagtig oorheers het.

Dié span het alles: 'n allemintige kolflys, 'n stewige snelaanval en goeie draaiboulers met die Springbok Tim Shaw aan die spits.

Die OP het sy beste vertonings in die reeks om die Nissanskild gelewer.

In die kwarteindronde het hy 'n beslissende derde wedstryd nodig gehad om met die Vrystaat af te reken, maar daarna het hy werklik op dreef gekom en alle teenstand uit die pad gevee.

Veral die Westelike Provinsie, wat Transvaal in die kwarteindronde uitgeskakel het, het lelik deurgeloop.

In die eerste wedstryd in die halfeindronde, wat nogal op Nuweland beslis is, is die WP met tien paaltjies vermorsel. Dit was die grootste nederlaag wat enige span nog in dié reeks gely het - en dit was maar die begin van die smarte.

'n Week later vryf die OP die WP se neus wéér in die grond - dié keer met 113 lopies.

Noord-Transvaal, wat Natal in die halfeindronde uitgeskakel het, het veel beter teenstand in die eerste ronde van die eindstryd op St Georgepark gebied. Die uitslag was tot die laaste bal in die weegskaal, met die OP wat uiteindelik met 'n skrale twee lopies wen.

In die tweede wedstryd maak die Noorde die onvergeeflike fout om 'n blitsvinnige, groen baanblad voor te berei, met die hoop dat sy snelboulers, Sylvester Clarke en Tertius Bosch, die OP flenters boul.

Op 'n mak baanblad kan 'n swak span met 'n bietjie geluk 'n goeie een in wedstryde met beperkte boulbeurte klop deur meer aanvallend te speel en so 'n hoër lopietempo te handhaaf.

Op die "groen monster" wat die Noorde op Centurionpark voorberei het, het hy nooit 'n kans gestaan nie. (Anton Ferreira, Noord-Transvaal se mees ervare speler, het die blad die oggend voor die wedstryd één kyk gegee en voorspel dat honderd 'n redelike totaal sou wees).

Die Noorde het eerste gekolf en darem 130 gehaal op 'n blad met baie swaai én wip van die blad af.

Op dié blad het Bosch en Clarke in die OP se kolfbeurt een van die mees aggressiewe boulvertonings gelewer wat nog op Centurionpark gesien is.

Toe Bosch gou van Wessels en Philip Amm ontslae raak, wou dit lyk asof daar 'n ding aan die kom was, maar Mark Rushmere, wat in die eerste wedstryd sy honderdtal net-net misgeloop het, het die tuisspan gou terug aarde toe gebring.

Hy was in beheer van sake van die oomblik wat hy voor die penne stelling ingeneem het en saam met Bryan Lones het hy in die volgende vyf beurte die telling met 40 lopies laat aangroei. Veral Gerbrand Grobler is kwaai gestraf.

Toe Rushmere vir 35 uit is, het Vlam Michau oorgeneem. Die wenlopies in dié eensydige wedstryd is geslaan met sewe paaltjies staande.

In die Curriebeker-reeks was die OP effens gelukkig. Die WP was beslis sy meerdere, soos wat hy die week voor die eindstryd gewys het deur Kepler-hulle maklik te klop.

In die eindstryd het die WP-kaptein, Lawrence Seeff, sy span hopeloos te lank laat kolf en nadat die OP in sy beurt aan vanklik in die knyp was, het Kenny McEwan met 'n foutlose honderdtal verseker dat sy span die beker met die WP deel.

'n Mens kan ook nie anders as om jammer te voel vir Natal nie.

Hy het in die aandreeks al nege sy wedstryde in die liga-afdeling gewen en was beslis die gunsteling in die eindstryd op Kingsmead.

Die tuisspan se 200 lopies was geen watwonderse totaal nie, maar die OP het vroeg vir Amm, Rushmere en McEwan verloor.

Toe Wessels en Dave Richardson ook kort daarna uit is en die OP boonop só ver agter die verlangde kolftempo was dat hulle meer as agt lopies per beurt moes aanteken, wou dit lyk asof alles oor was.

Dave Callaghan en veral Carl Bauermeister het egter gewys hoe goeie, beheersde slaanwerk 'n wedstryd soos 'n handomkeer kan verander en nie eers die feit dat twee kolwers in die laaste beurt uitgeloop is, kon verhinder dat Kepler-hulle hul trofee-driekuns dramaties met 'n vier van die laaste bal voltooi nie.

· Die slegte nuus vir die OP se teenstanders, is dat dié span vorentoe nóg beter kan vaar.

Amm en Rushmere het albei vanjaar by tye briljant gekolf ('n mens onthou veral Amm se 136 in die aandreeks teen die WP en Rushmere se twee onoorwonne 150-talle teen Gatting-hulle), en alles dui daarop dat hulle binne die volgende jaar of twee in spelers van wêreldgehalte gaan ontwikkel.

As Adrian Kuiper, die onbetwiste Speler van die Jaar, wel volgende seisoen vir die OP speel soos wat vandeesweek berig is, gaan niemand, maar niemand die manne van die Baai kan stuit nie.

Die WP kan tereg as die onderpresteerders van die jaar bestempel word. Met die nuwe slaankrag wat Meyrick Pringle aan sy boulaanval verleen het, was daar geen rede waarom hy nie in die eendagreekse ook kon presteer nie. Veral sy kolwers het in dié reekse ver onder hul vermoë gespeel.

Seeff se manne gaan egter beslis volgende seisoen die OP se vernaamste teenstander wees. En hou Daryll Cullinan maar dop. Hy is steeds te wisselvallig, maar wanneer hy die dag wel op dreef is, is geen boulaanval teen sy groot verskeidenheid aanvallende houe bestand nie.

Transvaal bou nog span en sy jong spelers het beter vertoon as wat die meeste mense verwag het. Die hoogtepunt van die seisoen vir Transvaal was sy skokoorwinning oor die OP in sy eerste Curriebeker-wedstryd - en dit boonop sonder Clive Rice.

Die Vrystaat se gebrek aan kolfdiepte het verhinder dat hy enige noemenswaardige welslae behaal. Dit geld ook vir Noord-Transvaal, wat 'n goeie seisoen beleef het maar sy wenkanse by verskeie geleenthede weggesmyt het. Sy middelorde het soos klokslag ineengestort.

· Ongelukkig bevoordeel die Curriebeker-stelsel spanne wat veilig speel, en Kim Hughes se aanvallende benadering het sy span niks in die sak gebring nie.

Mike Gatting se rebellespan kon onder moeilike omstandighede nie hul beste in die eendagreeks of die vyfdaagse "toets" teen die Bokke lewer nie, en is heeltemal oorskadu. Hulle het darem as troosprys die laaste eendagwedstryd gewen, danksy 'n puik kolfvertoning deur Kim Barnett.

Kuiper het die besoekers by 'n paar geleenthede aan flarde geslaan, en sy onoorwonne 117 in een van die eendagtoetse was stellig die groot hoogtepunt van die seisoen.

Jimmy Cook het goed as kaptein vertoon, maar dit maak geen verskil aan die feit dat die keurders 'n groot flater begaan het deur Rice as kaptein én speler te pos nie.

Jammer, Carl!

(Carl Bauermeister, wat al 'n slag op die Wanderers 'n bal oor die Castle-paviljoen gelig het, knyp oë toe en hoop vir die beste. Om hom 'n kolwer te wil noem, is om dié woord se betekenis tot op sy uiterste te strek).

Dit is wat ons verlede week in ons voorskou van die aandreeks-eindstryd oor Carl Bauermeister se vermoëns met die kolf geskryf het. Ná sy briljante 49 (met vier viere en drie sesse) wat die Oostelike Provinsie uit 'n hopelose posisie op die wenpad geplaas het, kan ons maar net sê: Jammer, Carl!

Sportbeserings (4)

Pas jou knieë op!

HAZEL WOODWARD

Van al die skarniere in die menslike liggaam, doen die knie verreweg die meeste beserings op. Onwetenskaplike, ongebalanseerde oefeninge veroorsaak gewoonlik knieprobleme. Die struktuur van die knie kan ook probleme tot gevolg hê, waarvan sommige met die regte skoene reggestel kan word.

Swelsel van die knie kan óf skropknieë (van kanovaart of skietoefeninge) óf Hoffar SE sindroom óf dyspier-bursa óf artritis wees. Al dié kwale, behalwe artritis, kan vir eers met ys en aspirien gedokter word. Gebruik liewers warm water vir artritis.

Die enigste behandeling wat werklik effektief is, is kortisoon-inspuitings. As die knie ná 'n besering skielik swel (tussen twee of vier uur later) moet hy ondersoek word vir ernstige beskadiging.

Indien daar pyn bo of langs die kante van die knieskyf gevoel word, mag dit inflammasie van agter die knieskyf wees. Die inflammasie word veroorsaak deurdat te veel druk op die bobeenspiere geplaas word, byvoorbeeld in die beoefening van sportsoorte soos pluimbal.

Dit kan ook veroorsaak word deur 'n knieskyf wat skeef sit. Probeer om veeleisende oefening te vermy totdat 'n dokter die knie ondersoek het.

Partykeer kry mens ook laer-knieskyfpyn, wat algemeen voorkom onder atlete wat op een been wegspring of land.

Vir pyn bo en onder die knieskyf help diep wrywingsmassering soms. Vir pyn aan albei kante van die knieskyf kan 'n mens 'n ligte gewig aan die enkel vasbind, 'n kussing onder die knie sit, en die knie met sowat 20 grade buig.

WAARSKUWING: Moet nooit 'n kniebesering self probeer diagnoseer nie. Dit is 'n taak vir 'n dokter - verkieslik een met ervaring in die behandeling van sportbeserings.

Blikore waarsku grotes

... en Transvaal stel maar weer teleur

Helgard Muller

TINUS HORN

DIE rugbyspan van die Vrystaat het Dinsdagaand met sy prag-oorwinning oor Transvaal in die eindstryd van Yardley se aandreeks gewys hy kan Noord-Transvaal en die Westelike Provinsie vanjaar nog lelik skrikmaak.

Dit is egter nog veels te vroeg om te voorspel of hy werklik 'n faktor in die reeks om die Curriebeker gaan wees. Die grootste vraagteken hang oor sy vaste voorspelers se vermoë om hul man teen sterker teenstand te staan.

Wat wel uit Dinsdagaand se wedstryd geblyk het, is dat die oorgawe waarmee die Blikore speel, vergoed vir hul gebrek aan krag en gewig tussen die voorhoede. Die Vrystaat is Dinsdag ook in die stryd om die losbal geklop, maar sy agterspelers het die goeie besit wat wel na hul kant toe gekom het, skitterend benut.

Henry Honiball is 'n losskakel wat beslis nog vir die Springbokke kan speel. Sy vlymskerp breekslae was regstreeks verantwoordelik vir sy span se eerste twee drieë.

Langs só 'n losskakel kom die Springbok Helgard Muller ook tot sy reg. Sy swak vorm van verlede seisoen is nou vergete en veral sy verdediging was puik teen Transvaal. Hy en Eben Scheepers kan vanjaar een van die land se voorste senterkombinasies vorm.

Chris Badenhorst het ook baie goed gespeel. Dis jammer dat dié buksie nie 'n raps groter is nie. Sy klein postuur is al wat kan verhinder dat hy die hoogste sport bereik.

Transvaal se grootste probleem was voorlangs, en veral in die lynstane het hy veel swakker vertoon as verlede week teen Natal. Die nuwe haker, Wittes Buitendag, sal beslis aan sy ingooiwerk moet skaaf as hy sy plek wil behou.

(Dit is jammer dat 'n goeie speler soos John Mitchell in Wits se tweede span weggesteek word. As Steve McFarland werklik beter as Mitchell is, moet hy beslis deur Transvaal se keurders nader geroep word).

Transvaal het die vaskopstryd gewen, maar nie werklik in die skrums oortuig nie.

Die enigste ligpunt voorlangs was die goeie spel deur die Rooibontes se jong lostrio. Ian McDonald, Judex Burnett en Francois Pienaar was Cheese van Tonder, Johannes Pretorius en die gesoute Pote Human heeltemal oor. Ongelukkig kon die tuisspan se agterlyn glad nie hieruit munt slaan nie.

Die skrumskakel, Garth Wright, het weer 'n goeie wedstryd beleef, maar sy skakelmaat Cameron Oliver se verdediging was nie na wense nie. (Dit is seker nie so ernstig nie. Ander losskakels kom al jare daarmee weg).

Die senters se gebrek aan slaankrag is ook blootgelê. Muller en Scheepers het Lourens Oberholzer en Philip Bronkhorst mak geduik.

In die uitspeelwedstryd om die derde plek het Natal die Oostelike Provinsie so maklik geklop, dat 'n mens maklik op loop kan raak en hom as 'n potensiële Curriebeker-kampioen sien.

Sonder om afbreuk te doen aan die Piesangboere se puik vertoning, moet 'n mens byvoeg dat die OP bra vrot gespeel het.

Wat het Adri Geldenhuys tog besiel om die Ligbloues vir die OP te verruil? Vir 'n voorspeler om sy staal in dié middelmatige geselskap te toon, is geen maklike taak nie.

Rudie Visagie het in sy eerste wedstryd vir Natal vanjaar weer pure Springbok gelyk, maar dit was ná rustyd duidelik dat hy nog glad nie fiks is nie.

Sy slotmaak, Steve Atherton, was ook goed op dreef en die Nieu-Seelander Murray Pierce gaan hom nie maklik lig nie.

Andrew Aitken het ook 'n groot verskil aan die Piesangboere se vertoning in die losspel gemaak en Wahl Bartmann het 'n paar goeie stormlopies ingekry. Of laasgenoemde steeds Springbok-materiaal is, sal ons maar moet sien wanneer hy eers deeglik met sy nuwe span se patroon vertroud is.

Die OP-agterlyn (sonder Michael du Plessis en Danie Gerber) het in die eerste helfte lekker met die bal genael, maar sy losskakel, Gary Parker-Nance, was later onder soveel druk dat daar geen sprake van aanval was nie.

Die Natalse senter Jeremy Thomson is 'n Springbok in wording. Hy het verlede jaar al die oog gevang met sy goeie breekslae, en Dinsdagaand het hy gewys daar skort niks met sy verdediging nie.

Natal se losskakel, Joel Stransky, is ook uiteindelik besig om sy vroeëre belofte gestand te doen. Dit gaan baie interessant wees om te sien hoe hy, Honiball en Oliver oor die volgende jaar of twee ontwikkel.

Naas tree uit en Krish handhaaf trotse rekord

Wynand Claassen was reg oor ons rugby. Daar gaan veel meer agter die skerms aan as op die veld. Aan die hand van verlede jaar se stormagtige gebeure, waag TINUS HORN en TIM SANDHAM 'n paar voorspellings.

DANIE CRAVEN gaan dit vanjaar duidelik stel dat hy nie sal toelaat dat enigiemand hom intimideer nie. Daarna gaan hy toelaat dat Krish Naidoo-hulle hom intimideer, en die beoogde toer deur 'n wêreldspan kanselleer.

Naidoo, wat nog nooit traangas geruik het nie, gaan dié trotse rekord handhaaf deur verskeie protesoptogte te reël, maar dit nooit self naby die aksie te waag nie.

Hoewel daar geen toetse gaan wees nie, gaan almal darem 'n kans kry om in die Curriebeker-reeks teen Natal te speel. Elke rugby-spelende land in die wêreld (en 'n paar ander) het vanjaar 'n verteenwoordiger in die Piesangboere se span.

Naas Botha gaan vanjaar eers in Oktober vir Noord-Transvaal beskikbaar wees. Hy is verlede jaar kwaai gekritiseer toe hy in Meimaand rugby-voos van Italië teruggekeer het. Vanjaar wil hy eers behoorlik uitrus.

Aan die einde van die seisoen gaan Naas (weer) sy uittrede aankondig, maar besluit om aan te hou speel wanneer hy besef hy het niks oor om op te veil nie.

Frans Erasmus gaan Zandberg Jansen se kontrak as sy hoof-publisiteitsbeampte verleng.

Zandberg Jansen gaan Frans Erasmus aanwys as sy Speler van die Jaar.

Warren McCann gaan rugby voorlopig los om hom op die 100-meter toe te spits. Wahl Bartmann gaan nié.

James Small gaan geskiedenis maak deur meer spiere te beseer as wat aan die mediese wetenskap bekend is.

In die OP gaan Michael du Plessis, helaas, nooit die geleentheid kry om voor 'n eindstryd aerobiese oefeninge op maat van Die Stem te doen nie.

Louis Luyt, Steve Strydom en Koos Vermaak gaan 'n nuwe nasionale rugbyunie stig, waaraan net Transvaal, die Vrystaat en die OP behoort. Die goeie nuus is dat al drie spanne se posisie verskans sal wees.

As Transvaal steeds nie 'n beker kan wen nie, gaan Luyt maar 'n nuwe politieke party saam met Jomo Sono stig.

Peter Hain was reg, sê Dakin

THABO DANIELS

GEOFF DAKIN, voorsitter van die Suid-Afrikaanse Krieketunie (SAKU) was gekant teen die toer deur Mike Gatting se Engelse rebelle. Daar is egter ten gunste van die toer gestem en hy het hom by die meerderheidsbesluit berus.

Dakin het dié onthulling verlede naweek op 'n sportkongres van die Instuut vir 'n Demokratiese Alternatief vir Suid-Afrika (Idasa) gemaak.

Volgens Dakin het hy vanuit die staanspoor probleme voorsien. Die krieketunie het egter voortgegaan met planne vir die toer, omdat sy eerste oogmerk immers is om krieket te bevorder.

Die toer is egter verkort - en 'n tweede toer afgelas - omdat krieket opsy moes staan vir belangriker oorwegings.

"Ons het nie boedel oorgegee nie, ons het konfrontasie verhinder. Ons moes die belange van die land eerste stel omdat die toer 'n nadelige invloed op die verhouding tussen die verskillende rassegroepe gehad het.

Dakin het ontken dat hy en dr Ali Bacher teenstrydige menings oor die toer gehuldig het.

"Koerante het my verkeerd aangehaal. Die hele aangeleentheid is uit verband geruk. In begin het ek en dr Bacher saamgestem."

Volgens Dakin is Peter Hain se pogings om sportkontak met Suid-Afrika te beëindig, heeltemal geregverdig.

"Hy was reg. Hy het ons laat verstaan waaroor alles werklik gaan."

Dakin stel dit egter duidelik dat hy meen krieket in Suid-Afrika verdien meer krediet vir die rol wat hy gespeel het om apartheid teen te werk.

Vrydag!

onder redaksie van
ANDREA VINASSA

Onderhandelinge tussen die Mark-Teater en Cosatu se Living Wage Group om die lot van "Township Fever" te bepaal is nog aan die gang. Die toneelstuk wat vandag op bladsy 3 van Vrydag! geresenseer word, is dieselfde toneelstuk wat Mbongeni Ngema (bo) geskryf het.

Die Theatre Voltaire - wanneer sal ons bietjie oorspronklikheid aan die dag lê? - gee nuwe betekenis aan die konsep van die verskeidenheidskonsert: Ian Fraser is die seremoniemeester - hy gaan dankvader nie dans nie - van 'n program van danse, liedjies, dramas en musiekstukke waarin Christine Weir, Ida Walt, Gerard Bester, Marius Meyer, Martin Smit en Neal Riddel deelneem. Die Theatre Voltaire tree elke Sondagaand vanaf 7nm by die Junction-klub in die middestad op. Titels soos "Dead Girls Can't Watch TV" en "tom, Dick & harry" word genoem. Die Famous International Gallery se kunsuitstalling is ook nou te sien.

Henrik Ibsen kry 'n moderne gedaante in die Mark-Teater se produksie van "A Doll's House" met Ron Smerczak en Grethe Fox (bo) in die rolle van Nora en Torvald. Clare Stopford behartig die regie van die stuk wat vanaf 28 April in die Laager by die Mark-Teater op die planke gebring word. Die dilemma van die post-feministiese vrou word in dié revolusionêre stuk, wat in 'n eietydse konteks geplaas word, aangespreek, sê die perverklaring. "A Doll's House" is in 1879 geskryf en is destyds beskou as 'n mylpaal vir die feministiese beweging. Die stuk handel oor egpare wat nie 'n vaste grondslag vir hul kommunikasie kan vind nie. Nora besef haar man sal haar nooit verstaan nie. (Torvald verteenwoordig die yuppie wat sy vrou op 'n subtiele vlak uitbuit en manipuleer.) Nora moet padgee.

Gee Marilyn 'n kans!

Marilyn Martin, die nuwe direkteur van Suid-Afrika se Nasionale Kunsmuseum in Kaapstad, het verlede week lede van die pers vir die eerste keer onthaal sedert sy haar opwagting gemaak het in die nuwe pos. ROBIN HAWKINS was daar vir die versnaperinge. Hy het ook gaan inloer by nog 'n kunsinstelling, Dal Josafat

KUNS en kunsmis: Die afgelope tyd was die Kaap daarvan vol. Op die visuele front was daar 'n informele ontmoeting met die direkteur van die SA Nasionale Kunsmuseum (Sank), saam met 'n hele klomp regte joernaliste. (Hoe sê 'n mens nou eintlik op nie-seksistiese wyse "direkteur" - seksisme floreer mos in die burokratiese sektor.)

Ek het eintlik effens ontuis gevoel hier tussen mense wat die korrekte terme vir die kunsgoed ken, wat bronne korrek uit die kop kan aanhaal ensovoorts, maar die vrou is die verpersoonliking van sjarme en kon selfs vir my redelik op my gemak stel.

Daar was geen speeches nie, maar mikpunte is op skrif gestel. Die praatjie wat Me Martin by die jaarvergadering van die Vriende van die Sank gelewer het, is by dié pers-onthaal uitgedeel. Daar is gepraat van moontlike "interessante verskuiwings" in die aankoopbeleid, van konsentreer op "eietydse Suid-Afrikaanse kuns", van die "skreiende leemtes" wat betref die versameling van Afrika-kuns en van die "saambindende potensiaal van taal". ('n Deeltydse Xhosa-sprekende opvoedkundige beampte is aangestel en personeel word aangemoedig om Xhosa te praat om die museum 'n drietalige een te maak.)

Buiten 'n paar annekse is die museum tot September 1991 vir restourasie-werk gesluit. Martin lê haar en haar werknemers drie take op: restourasie, navorsing vir publikasiedoeleindes en voorraadopname. "Dié instelling het geen tradisie van publisering van katalogusse, boekies en artikels wat ons versamelings bekend stel en verduidelik nie." Klem word gelê op die publisering van artikels om die subsidie aan te vul.

Wat aankope betref: "Werke moet natuurlik vir die versameling aangekoop word. Histories gesien is die versamelings van vroeë 20e eeuse Britse, Europese en Suid-Afrikaanse kuns oor die jare uitgebrei. As gevolg van gebrek aan fondse, die lae waarde van die rand en die hoë pryse van kunswerke op die internasionale mark, is sulke werke deesdae feitlik onbekombaar. Dié situasie, asook persepsies van 'n veranderde kulturele klimaat en die besondere vitaliteit en belangwekkendheid van die eietydse Suid-Afrikaanse kuns, het interessante verskuiwings in ons aankoopbeleid teweeggebring. Ons konsentreer nou op eietydse Suid-Afrikaanse kuns en vul ons versameling aan deur middel van aankope en opdragte aan kunstenaars.

"Daar is skreiende leemtes in ons versameling. Die Nasionale Kunsmuseum van Suid-Afrika het geen noemenswaardige versameling van tradisionele Afrikakuns nie. Dit moet so snel moontlik reggestel word, sodat ons, wanneer ons deure weer oopgaan, 'n saal sal hê waarin die tradisionele kuns van Suider-Afrika uitgestal word. Dan sal besoekers weet waar hulle en waar ons is. In dié rigting lê daar baie dringende werk."

Oor die redes vir die leemtes hoef 'n mens nie veel te sê nie. Ons het almal al gehoor van "suiwer" kultuur, en ons ken die belang van oogklappe.

Daar is ook verwys na 'n herwaardering van die opvoedkundige rol van museums en die spanning tussen wat beskryf is as "connoisseurship and contextualism which are current in art criticism and art history, are also emerging in art museums." Martin wil sorg dat die Sank meer "lewenskragtig en gewild" word.

Die hele "nuwe Suid-Afrika"-kwessie het nou 'n moerse knuppel in die hoenderhok gegooi. Al wat progressiewe denker is, val rond en verdedig of verklaar sy posisie vir 'n vale. Eintlik is motief al wat tel, en dit kan eers na 'n rukkie bespeur word. 'n Mens moet maar net wag en kyk. Hoe dit ookal sy, is Martin se posisie uiters moeilik. Aan die een kant die staat/borg, en aan die ander kant verskuiwende beskouings van "estetika" en die rol daarvan.

Dal Josafat

En oor die naweek, die opening van 'n groot tentoonstelling op Dal Josafat, die nuiste van moderne SA "cool", waar ons woordvoerders vir Suid-Afrikaanse kuns op eksotiese plekke soos Dakar gekweek word.

Ek het gepraat van "motiewe", en dis weer eens vir my die spil waarom alles draai, maar ek wil nog langer oor die saak tob, en met nog 'n paar mense gesels. Dus, die kunswerke...

My uitgangspunt stel ek eers duidelik. Van die akademiese sy van kuns weet ek bra min. (Ek slaan oor na die soort taalgebruik wat ek daar onder die liberale, "liberated" Afrikaanse akademici gehoor het.) "Paintings" moet hulle soort van op my af "force", jy weet. Die "kind of notions" waarmee die "artists" werk, moet "in a way obvious" wees. 'n Mens moet aanvaar dat die gewone kyker se "demands" net so slapgat soos sy taalgebruik is. Die "smugness" van sy lewensbeskouing het kras vertoon in die feit dat die openingspreker herhaaldelik uit Salman Rushdie se "Satanic Verses" aangehaal het, al was minstens een van die kunstenaars 'n Moslem. Ai.

Uit dié oogpunt gesien, was daar net twee kunstenaars se werk wat my geïmponeer het: Randolph Hartzenberg en Kirsten Stanton, albei oud-Michaelis-studente. Van Hartzenberg het ek al voorheen gepraat, dus net iets oor Stanton.

"Dasquiat", op 'n onvoorbereide doek, met die minimale beeld van 'n vliegtuig rof met verf geteken, en met 'n speelgoed-geweertjie vasgeplak, oorheers die vertoonruimte heeltemal. Die verwysing na Andy Warhol se tydgenoot is in die titel en in die skilderstyl duidelik. Haar beheptheid met speelgoed, wat in al haar skilderye verskyn, is interessant. Dis speelgoed-gewere, handgranate, vliegtuie... wat my laat dink aan 'n reël uit "Marat/Sade" van Peter Weiss: "Who are these children that play with these toys so... efficiently." Kommentaar op 'n gemeenskap waarin gewere en granate so deel is van die alledaagse bestaan, dat die gevaarlike speelgoed word. Die res het beskilderde doeke op mure, met niks soos die krag van Stanton se eenvoudige "paintings" nie.

'n Heerlike middag onder die eike met verdwaalde Afrikaners wat die hippie-era misgeloop het en nou wanhopig probeer bewys dat hulle ook van "cool" en kuns weet. Enkeles het die wel, moontlik, die regte motiewe gehad. Al weer "motiewe". Maar daar was 'n nare reuk van verderf en mode in die lug. Laat ons egter nie "idee" met "verwesenliking" verwar nie. Die idee agter instelling soos die Dal Josafat-kunsstigting is prysenswaardig.

Net jammer dat die praktisyne miskien te maklik in hulle gerieflike kokon vergaan - dat hulle hier, so ver van die moderne samelewing, voeling verloor met die wêreld waarin hulle kuns bestaan.

In die openingstoespraak is gepraat van die "hel" waarin kunstenaars in Suid-Afrika hulle bevind, en na die vervreemding wat dikwels daaruit volg. As dit die hel is, gee my baie sonde en 'n vinnige dood.

Uiteindelik 'sex, lies and videotape' begin vandag in Nu Metro se nuwe Hyde Park-kompleks draai. Andie MacDowell (links) speel 'n ongelukkige huisvrou en James Sapder speel 'n soort hippie met seksuele probleme. Steven Soderbergh, 'n 26-jarige van Baton Rouge in Amerika, het met hierdie prent 'n Palm D'Or by die Cannes-Filmfees ingepalm (!) Wees gewaarsku, die Franse het ook van 'Camille Claudelle' gehou.

Fynproe

Grou groente *en 'n tradisie wat kwyn*

NETTIE PIKEUR

JY sukkel selde met toeriste, want hulle eet alles. Gee vir hulle kreef, soos Johannes sê, en die spul is tevrede.

Dis vriende wat jou opkeil.

Ek eet saam met 'n vriend uit Londen, hy is blinkoog opgewonde oor sy eerste besoek aan die Kaap in meer as tien jaar. Hy vergryp hom nou aan vars kreef (wat 'n tiekie kos as jy in sterling pond betaal), spreek 'n lesing oor die heerlikheid, en wil niks verder hê nie, dankie.

Net 'n slaai, asseblief, gewoon met vinaigrette, dan 'n paar vars vrugte.

My keel trek toe, want ek weet hoekom vrind Brian so vitamiene soek: Hy is op pad na Namibia se vierings, en raai heeltemal korrek dat "hacked meat, lava gravy and mash" sy voorland is vir drie dae.

My verwagtings oor díe slaai en vrugte aan ons tafel die aand was vervul: yskoue ysbergblare (hoekom weier die meeste restaurante om Bibb-slaai of andyvieblare of enige ander soort aan te hou?) gepak in 'n einaklein bakkie met skyfies tamatie, uieringe en 'n sogenaamde vinaigrette. Die had daai spikkels in wat 'n dead giveaway is van bottelsous, nog voor jy daaraan proe. Te veel sout, en verder niks behalwe 'n suur asynsmaak.

(Sal BJ die wynman seblief eenkeer iemand opspoor wat weet van goeie asyn, wat after all 'n tak van die wynbedryf is?)

Vriend Brian se finale bestelling van 'n bordjie vars vrugte was embarasserend verby. Vrugte? Vars vrugte in 'n restaurant? Nog nooit gehoor nie, sorry sir. Vrugteslaai, ja, met roomys miskien? Sy lus vir 'n trossie wit druiwe en 'n nektarien of twee blijft onversadig tot ek hom laataand twee perskes uit die bak op my sitkamertafel gevoer het.

Lamlendig probeer ek verduidelik ons is bederf met vrugte, dis niks spesiaals, jy koop die alles rand-a-bag op straat en eet dit so in die loop... En toe word ek verdomp kwaad oor die ongeskiktheid. Wat het ons teen vars vrugte in 'n restaurant?

Brian se ervaring gee gestalte aan 'n ou-ou grief wat ek al jare koester. Dit behels die voorbereiding en bediening van ons beste kos: vrugte en groente.

Waar is ons heerlike eiervrug, bros gebraai met 'n vars tamatiesous? Is ek al een wat altyd net slymerige eiervrug in 'n restaurant kry?

Kool is hoeka goedkoop, maar dit ruik sleg as jy dit opkook in water. Braai die gekerfde blare in 'n lepelvol olie, gooi 'n skoot witwyn oor, maak toe die pan, en geur net voor opdis met komynsaad. Is dit nou moeilik? Wollerige wortels, glasig van gesmelte witsuiker, smaak agteruit. 'n Druppel heuning en 'n lepelvol vermoet maak 'n hemelse verskil.

'n Sjef in 'n restaurant is kapabel en bied jou met trots sy geurigste, varsste stukkie geroosterde koningklip aan, eenvoudig met suurlemoenbottersous, en dan kom die arme bliksem van 'n kelner en skep blik-ertjies daarby.

G'n ontsag vir groente, het die ou mense gesê. Die Ingelse kry die skuld vir al daardie opgekookte aartapels en brusselspruite wat 40 minute in water geborrel het.

Hulle kook-erfenis hier klou aan ons soos stront aan 'n wolkombers. In 'n slegte restaurant voel ek soms die kok het laas gewerk vir die vorige Britse ambassadeur in die Soedan.

****

EEN eenvoudige, lieflike boek oor groente is "Leaves from our Tuscan Kitchen", eers gepubliseer in 1899, deur Janet Ross. Sy was 'n Engelse vrou wat meer as 50 jaar in Toskane gewoon het en haar kok, Giuseppi Volti, se resepte vir die plaaslike groente getrou neergeskryf het.

Dié kookboekie (dis baie dun) is nou nog te koop, en is die moeite werd: die eenvoudige en eiesoortige benadering tot die bereiding van groente spreek van 'n waardering van egte streekskos.

Een resep wat ons net so by die Toskane kan oorneem, is hul manier om preie te kook:

Sny al die groen uit ses groterige preie en was deeglik sodat nie 'n korreltjie sand oorbly nie. Dompel in kookwater vir sowat tien minute. Haal uit en dreineer.

Sny elke prei in vier lang stukke en rangskik in 'n gesmeerde plat oondbak.

Strooi grofgemaalde peper, sout en 'n koppievol room bo-oor. (Dis min room vir ses mense!)

Bak vir sowat 25 minute. Sprinkel gekapte pietersielie oor. En moenie probeer slim wees en 'n paar teelepels Parma-kaas bo-oor strooi nie. Onthou wat die Franse sê: Faites simple. Hou dit eenvoudig.

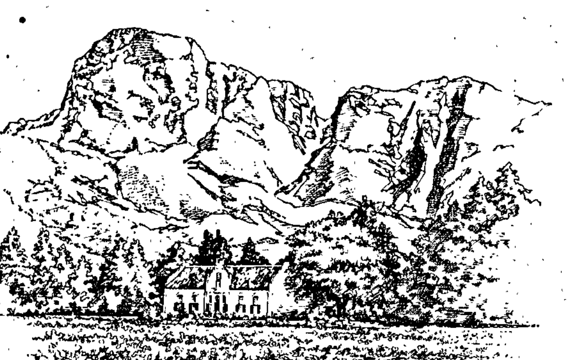

DIE NATUUR HET REEDS AL MILJOENE JARE GELEDE AL GEWEET WATTER SOORTE WYNE ONS SOU VERBOU.

WIE IS ONS OM TE STRY?

'n Mens sien Boschendal en besef dis pragtig. Maar eers as jy Boschendal se wyne proe, voel jy aan hoe hierdie kontrei se hart klop. Want dis die natuur wat die beste wyn maak — nie die mens nie. Dis ons taak om die volle potensiaal van alles wat Boschendal bied, te verwesenlik. Die klein wingerde. Elkeen met 'n ander grondsoort. En elkeen lewer 'n ander wyn op. Die landgoed teen die agtergrond van die berge. Sy lang, koel namiddae. Volmaak vir die ontwikkeling van subtiele, elegante wyn. En die koue winterdae wat die wingerde laat rus, en karakter ontwikkel. Hier het ons Franse Hugenootvoorvaders hulle gevestig. Met die wete dat goeie wyn verbou word en nie in die kelders gemaak word nie.

BOSCHENDAL

WAAR DIE FRANSE HUGENOTE DIE WYNKULTUUR GEVESTIG HET.

01/A

Die Nederburg-veiling

Handel bra sku vir die hoë pryse

BJ LANKWAARDEN

DIE sestiende Nederburg-wynveiling was weer eens een van die belangrikste gebeurtenisse op die Suid-Afrikaanse wynkalender.

Verlede Saterdag is die mense met mistige weer begroet en vir 'n oomblik het dit gelyk of die veiling in die reën gaan plaasvind. Dit het nie gebeur nie, soos gewoonlik, en die lisensiehouers kon met die ernstige wynkopery begin.

Die wynveiling was nog altyd die toonaangewer op die plaaslike wynfront, en dié jaar was geen uitsondering nie.

Hoewel pryse dié jaar in die algemeen hoër was, was die gevoel ook dat daar werklike winskopies was.

Verlede jaar was die gemiddeld R127,83 per kissie wit wyn en R323,52 per kissie rooi wyn, terwyl dit dié jaar R157,79 (wit) en R339,31 (rooi) was. Die kleinhandel het baie verantwoordelik opgetree en sekere deelnemers wat hul pryse te hoog gestel het, kon nie hulle wyn verkoop kry nie. Dit was opmerklik die geval met 1981 Bellingham Shiraz - die prys is op R456 per kissie gestel en nie een is verkoop nie.

Simonsig Koöperasie het hul pryse vir 'n ses-bottel-kissie van hul 1982 Cabernet Sauvignon op R213 vasgestel en 26 kissies is nie verkoop nie. Verbeel jou, R33,50 vir 'n bottel koöp-wyn!!

Wyne soos Groot Constantia Cabernet Sauvignon 1973, wat 'n paar jaar gelede groot pryse sou behaal het, het gesukkel om te verkoop.

Die handel was sku vir die hoë pryse, omdat hul steeds van die ouer wyne in voorraad het en die aanvraag daarvoor nie so groot is nie. Selfs van die ouer Zonnebloem-wyne het nie so maklik verkoop nie, en dit moes vir die afslaer, Patrick Grubb, gevoel het asof hy tande trek.

Tog het hy sy vaardigeheid bewys en 'n totaal van R1 850 636 ingewin.

Die totaal is grootliks aangehelp deur Hans Schreiber van die Neethlingshof-landgoed, wat eiehandig die Westelike Provinsie se aandeel in die totale aankope van 18 tot 35 persent opgestoot het. As dit skaars was, het Schreiber dit gekoop.

Só het hy 'n kissie 1965 Lanzerac Pinotage teen R5 200 gekoop, 'n kissie 1973 Kanonkop Cabernet teen R3 600, ook 'n kissie 1965 Lanzerac Cabernet teen R1·100, en 'n enkele kissie 1974 Rustenburg Droë Rooi teen R7 100.

Hy kon ook daarin slaag om 'n kissie 1967 Lanzerac Pinotage teen R5 200 te koop en het daarna R10 500 vir vier bottels 1970 Johann Graue Cabernet en R11 000 vir 'n enkele bottel 1966 Chateau Margaux, wat deur Paul Pontallier geskenk is, betaal. Pontallier het ook die veiling geopen.

Hoewel die laaste twee items vir liefdadigheid opgeveil is, bly dit 'n klomp geld.

Die ses items wat aan die einde van die dag vir liefdadigheid - die Hospice-assosiasie van Suidelike Afrika - opgeveil is, het altesame R28 000 gehaal.

Daar was verskillende nuwighede by dié jaar se veiling. Paul Pontellier in sy toespraak waarin hy die voor- en nadele van die plaaslike wynbedryf aangespreek het, was raak in sy gevolgtrekkings.

Hy het die hoë vlak van tegnologie in die bedryf verwelkom en gekla oor die ingewikkelde wynwette. 'n Ander groot voordeel is die lae pryse, en hy het opgemerk dat Suid-Afrika en Chile vandag die beste waarde vir wyne van gehalte lewer.

Van die nadele wat hy uitgewys het, is die feit dat soveel wynboere druiwe onder ongunstige toestande kweek. Dié wynstokke bly dan dikwels daar vir geslagte lank. Gelukkig is dié toedrag van sake aan die verander omdat al hoe meer mense die kweek van druiwe onder ideale toestande begryp.

Hy het dit so gestel: "Om die regte druiwestok op die regte plek te plant, behoort die heel eerste oorweging te wees."

Nog 'n hoogtepunt was die middagete. Southern Sun het ses van die land se beste sjefs daar gehad en die kos, aan meer as 1 400 mense bedien, was 'n fantasie vir beide die oog en die smaakkliere.

Tydens die middagete het Nederburg 'n nuwe wyn, Nederburg Prelude, bekend gestel.

Dié wyn gaan die belangstelling gaande hê - dit is 'n mengsel van Chardonnay en Sauvignon Blanc, waarvan die helfte houtverouder is. Dit is so 'n lekker wyn, ek moes omtrent twee bottels tydens die ete gedrink het, en ek het 'n kissie bespreek.

Die wyn is nie duur nie, maar dit proe duur. Die bottelvorm en kleur is ongewoon en Nederburg voorsien sekerlik 'n groot toekoms vir die wyn.

Die hoogste prys vir 'n bottel wit wyn dié jaar was R880 vir 'n bottel 1987 Hamilton Russell Vineyards Chardonnay. Dit is interessant omdat dit nou 'n paar jaar reeds gebeur dat droë wit wyne hoër pryse as die baie soetes behaal. Die Nederburg-veiling was weer eens 'n geleentheid wat 'n mens nie kon misloop nie.

TOWNSHIP FEVER
Deur Mbongeni Ngema
In die Mark-Teater

LEON DE KOCK

Ngema skryf vir New York, Europa, Japan...

'Township Fever' vulgêr soos 'n Easter Fun Video

TERWYL anargie en bloedvergieting in die land toeneem, pronk bushalte-advertensies met die leuse "Easter Fun Video", waaronder die fliek "Skin Deep" geadverteer word. Dit is 'n doodgewone simptoom van die siekheid van voorstedelike middelklas Suid-Afrika, waar wit kinders grootword asof niks fout is nie.

Desnieteenstaande, nadat ek Mbongeni Ngema se "Township Fever" gesien het, is ek nie heeltemal seker wat die vulgêrste is nie: "Easter Fun Video" of Ngema se kommersiële buitmaking van die bloedige Suid-Afrikaanse werkerstryd. "Skin Deep" gee ten minste nie voor om iets te wees wat dit nie is nie.

Resensente het verlede week behoorlik rond en bont gespring oor die meriete van "Township Fever", 'n uitgerekte musical-konsert-play-big-band-show wat op die simboliek van die breë Suid-Afrikaanse politieke struggle steun om eindelik (maar primêr) groot geld op Broadway en elders te maak.

Die verwarrende boodskappe wat uit die penne van resensente voortvloei, is te wagte, aangesien daar geen sistematiese kritiese raamwerk vir die beskouing van Ngema se sinkretiese werk bestaan nie. 'n Stuk soos "Township Fever" lewer besondere probleme op, wat nie op 'n maklike goedkeuring/afkeuring-grondslag opgelos kan word nie. Wat wel gedoen moet word, is om die teenstrydighede en problematiek van die werk uit te lig.

Opmerklik is dat die stuk op 'n sinkretiese manier saamgestel is. Dit kombineer elemente van 'n konsert, 'n jazz-uitvoering, 'n musiekspel en 'n drama (hoewel daar redelik min dialoog is wat suiwer tussen karakters plaasvind en wat veronderstel dat die gehoor onsigbaar is: die gehoor word regstreeks aangespreek of 'n denkbeeldige gehoor word geskep.)

In die eerste bedryf, veral, bied die spel dikwels 'n tweede denkbeeldige opvoering binne die hoofopvoering aan (byvoorbeeld 'n nuwejaarskonsert, 'n huweliksseremonie, toyi-toyi-danse, nabootsings van televisie-nuus, gewoonlik met meegaande Big Band-musiek)

Alternatiewelik word die "real-life drama" van 'n bloedige staking (Sats, 1987) in 'n reeks dramatiese vignettes uitgespeel, maar met geen pretensie tot naturalisme nie: die spel is bewustelik melodramaties.

Dié "bracketing" van diverse vlakke van ervaring binne die groter "bracket" van die elitistiese Mark-Teatergehoor, skep besonder komplekse probleme vir 'n kritiese evaluasie van die stuk se funksie en karakter. Een van die hoof-paradokse van "Township Fever" is juis die stuk se toe-eiening van die kragtige simboliek van die werkerstryd, terwyl die skrywer, die gehoor-konteks en baie van die spelers onteenseglik uit hoër klasse afkomstig is. Dié toe-eieningsaspek is veral problematies omdat die stuk nòg in terme van politieke funksie nòg wat betref ideologie 'n werkerstryd ondersteun en konsolideer (hoewel dit miskien voorgee om dit te doen).

Dit is die funksie van werkersteater, waar die spelers, die "skrywers", die gehoor en die spel binne 'n werkerskonteks bly (sien byvoorbeeld Ari Sitas se "Culture and Productions: The Contradictions of Working Class Theatre in South Africa", Africa Perspectiv vol 1 en 2, 1986.)

In Ngema se stuk word die werkerstryd op die vlak van simboliese gebaar ingespan vir konsumpsie deur 'n middelklas-gehoor en vir 'n ideologie wat moeilik is om te bespeur, maar wat lyk na 'n onproblematiese "Black Consciousness"-soort uitkyk wat klasseverskille inderdaad agter 'n algemene beroep op die struggle verskuil.

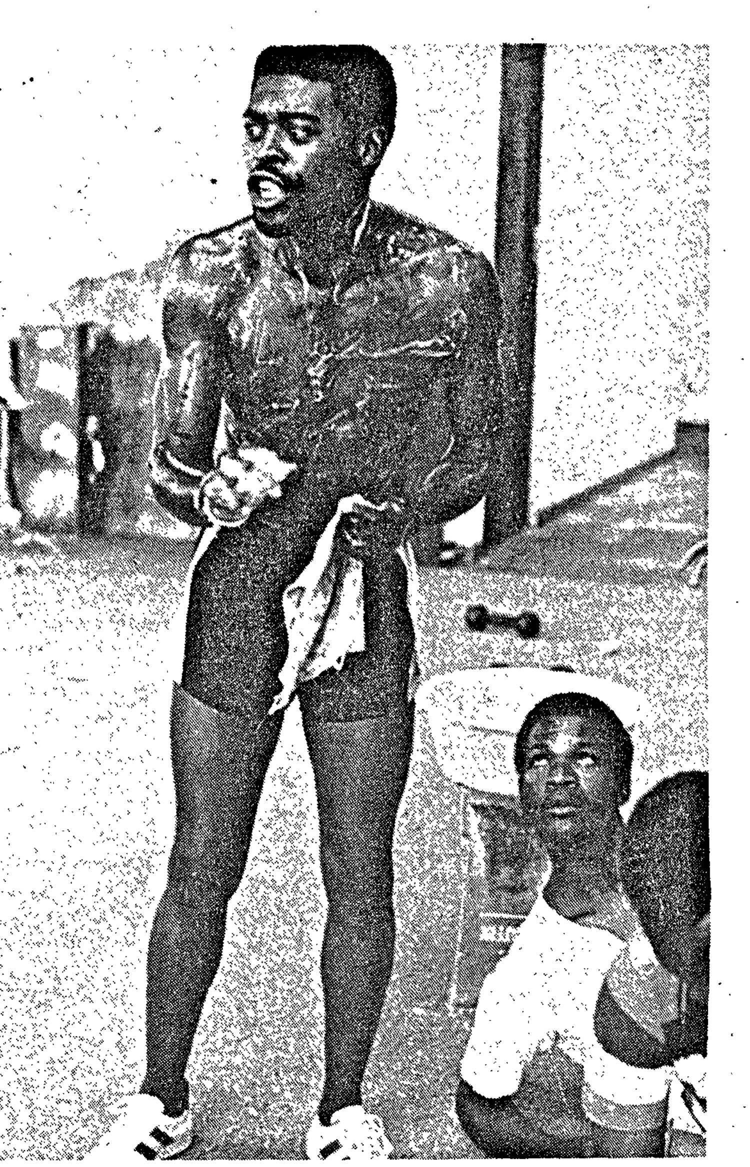

Themba Mbonani

Dié verwydering tussen die stuk se oorsprong en sy gehoor-konteks word vererger deurdat Mbongeni bewustelik skryf vir New York, Europa, Japan... 'n Mens kan skaars die ironie miskyk dat sekere skrywers nie lank gelede nie nog onder sterk kritiek gekom het omdat hulle vir Londen en New York geskryf het en dus onder "metropolitaanse" druk gebuk gegaan het.

Nadat bogaande geskryf is, het ek daarvan bewus geword dat misnoeë verlede week ook deur Cosatu uitgespreek is. Die vakbondgroep het homself by monde van sy Living Wage Group van "Township Fever" gedistansieer. In 'n verklaring in die Sowetan van 28 Maart, sê die Living Wage Group "the play and its author grossly misquote our federation" en dat "the workers union Sarhwu and some of its members have been poorly portrayed in the play". Die verklaring sê verder dat "the aims and objectives of the play are not intended to express a true reflection of the working class and its allies". Maar die verdoemendste uitspraak is dat "the sole aim of the director of this play is personal enrichment". Cosatu gaan so ver as om te sê Ngema behoort homself af te vra of hy met die produksie van die stuk behoort voort te gaan.

Cosatu verduidelik nie waar hy en sy lede verkeerd aangehaal word nie, maar 'n mens neem aan die vakbondgroep verwys na die slot-episode van die stuk, waar Cosatu en die lede van Sarhwu ter sprake is in die moord op enkele "scabs". Die stuk wys hoe die moord in die omstandighede regverdigbaar is, en verhoor-tonele word aangebied. As Ngema nagelaat het om die getuienis-rekord van die verhoor na te vors (soos die verklaring by implikasie aandui), dan is sy versuim nogal erg, aangesien die terdoodveroordeeldes, volgens inligting wat "Township Fever" self teen die einde op 'n banier verskaf, nou nog in die dodeselle sit.

Min mense sal so kleinlik wees om sukses op sigself te verdoem, maar sekere harde vrae moet gestel word, soos in hoeverre Ngema se kuns die stryd van die arme en verdrukte mense in Suid-Afrika bevorder, en in hoeverre sy werk die teenoorgestelde doen, naamlik om op die rug van die politieke stryd te floreer.

Die volgende vraag wat dan gestel moet word, is wat Ngema aan sy gehoor verkoop en wat hulle in die proses vir hulle (duur) kaartjiegeld kry. Hoe tipeer 'n mens die kulturele wisselwerking wat hier ter sprake is? Uit resensies in die dagblaaie wil dit voorkom asof gehore 'n tikkie vereenselwiging met die struggle kry, hoewel op 'n baie ongelyke voet, omdat die spel van styl geen ruimte vir vertolking of intellektuele meelewing toelaat nie. (Robert Greig sê in Business Day dat hy ekspesie neem teen verhoogstukke waarin akteurs op gehore skreeu. Dié stuk se houding jeens die gehoor is inderdaad nie baie oop nie: jy moet alles insluk net soos dit voorgedra word, en daar is min ruimte vir spekulasie, bevraagtekening - ook deur die spelers - en onsekerheid.)

In die geheel gesien, lyk dit asof wat die gehoor eintlik koop, 'n ongedifferensieerde indentifikasie is met 'n veralgemeende gedagte van politieke stryd (wat hulle nodig het om hul eie heersersklas-status te legimitiseer), terwyl Ngema en Committed Artists, aan die ander kant, die aura van "kuns vir die struggle" kan geniet en terselfdertyd ook baie geld in die sak steek.

Die kwessie van geld is natuurlik uiters sensitief, en dit word gewoonlik gerieflik geïgnoreer wanneer kritiese evaluasie ter sprake is. Maar sukses en geld lê ten grondslag van die gedaantewisseling van Ngema se werk sedert die puik "Woza Albert" en "Asinamali", wat inderdaad "poor theatre" was.

Luister na Ngema self. Hy sê in 'n onderhoud met Tribute van April 1990: "I wish I had more money. I want to start my own record company. In fact, I am in the process of doing is. It might take a year or two. And then maybe go into movies." Hy sê ook: "People should think so far ahead as owning, controlling the industry. That's very important... In a country that is predominantly black, we should kick ass, as they say in America... We should prepare artists for the future."

Wat duidelik blyk, is dat Ngema die produksie-middele binne sy professionele sfeer wil oorneem. Sy bedoelinge blyk ook nie gemeenskapsnasionalisering te wees nie. He wants to kick ass. En dié bedoeling word uitgespreek in 'n swart yuppie-tydskrif wat aan Greg Psillos behoort en wat vanuit die noordelike voorstede van Johannesburg bedryf word.

Ngema is geen Mandela nie. Sy diskoers is baie duidelik kapitalisties, en dit is ook nie baie sag of verdraagsaam nie. Kick ass.

Maar luister na sy uitsprake oor sy eie estetika. Hy sê elders in die Tribute-onderhoud: "I think I have just moved away from protest theatre to theatre of enlightenment... What I am trying to do with the theatre I am doing now is enlighten people, because even in a free country - cite any free country, such as Zimbabwe - there are still problems. So I think if we continue to do theatre that will enlighten people, we might be able to avoid things that might happen in a future South Africa." Hierdie credo strek oënskynlik in dieselfde rigting as die "nuwe estetika" wat nou geruime tyd reeds deur Njabulo Ndebele voorgestel word en wat onlangs 'n hupstoot van Albie Sachs gekry het (sien bv Ndebele se "Redefining Relevance", Pretext 1 (1), 1989, asook "Turkish Tales and Thoughts on South African Fiction", Staffrider 6 (1), 1984).

Dié nuwe estetika eis dat bevrydingskuns stereotipes moet oortref en fynere nuanses van ervaring moet begin peil, aangesien dié stereotipes deur die verdrukkers en sy inligtingsmeganismes bepaal word: om in "protes" vasgevang te wees is om 'n verdrukte subjek te bly. Ngema is dus in goeie geselskap, want Ndebele is deesdae 'n leidende figuur in kulturele estetika in Suid-Afrika. Maar die saak is glad nie so eenvoudig nie.

"Township Fever" handel hoegenaamd nie oor toekomstige of "post-apartheid"-vraagstukke nie; dit "enlighten" niemand behalwe wit en swart middelklas- en oorsese "musical extravaganza"-gehore nie, en dit wat vertoon word, is juis, en presies, dít waarteen Ndebele waarsku: 'n storie wat bepaal word deur die verdrukkende aksies van die heersende klasse, en 'n storie wat die verdruktes as nederlaag teen die stelsel uitbeeld.

Die uitbeelding hiervan word op melodramatiese eerder as analitiese wyse gedoen: sentimentele voorstelling kry voorrang bo intellektuele bevraagtekening.

Ngema se uitlating blyk dus baie onakkuraat te wees, wat 'n mens laat wonder of hy so iets sê om die werklike dryfkrag agter sy werk te verskuil. Met ander woorde, die vraag ontstaan of hy voorgee om "goeie" ideologie en "enlightened" teater aan te bied, terwyl hy in werklikheid populêre vermaak skep wat uiters kommersieël is en wat in politieke terme betreklik irrelevant is, wat sosiale funksie betref.

Nog 'n teenstrydigheid is dat Ngema, in ander uitlatings, homself distansieër van toneel wat spesifiek aan Suid-Afrika is. In dieselfde onderhoud nog, sê hy: "Doing political plays is not the answer. I can go anywhere in the world and make plays and make music about any subject and be the best." Dié stelling is nie alleen teenstrydig met sy stelling oor "enlightened" teater nie, maar ook verregaande: sy werk en sy musikale krag hang ten nouste af van die simboliek van die swart struggle in Suid-Afrika.

Kwessies binne die breë onderwerp van "resistance culture" is besonder problematies, soos baie duidelik blyk uit een van die min akademiese pogings om swart opvoering behoorlik te analiseer, Kelwyn Sole se lang artikel, "Identities and Priorities in Recent Black Literature and Performance: A Preliminary Investigation (South African Theatre Journal, 1 (1) 1987).

Sole kom tot die volgende slotsom:

"Any attempt to conceive of an oppositional 'national culture' will have to take notice of several facts. Firstly, for such culture to be truly representative it will have to include working class expression as a major constituent. Secondly, that the conception of English as a lingua franca which usually accommodates the 'national culture' idea does not address the problem that many people in this country neither speak English fluently nor are fully literate. Thirdly, that rather than pointing the way to a few artists and writers speaking on behalf of 'the people', it is perhaps more important that working class culture be given the place to develop as a major constituent of our cultural life on its own terms. (p 91-92)

Die kwessie van Engels as lingua franca word problematies wanneer jou opvoering voorgee om revolusionêr te wees, want die uitgangspunt behoort tog te wees dat jy die verdrukte werkersklas probeer bereik, en dit kan nie gedoen word in Engels of in die Mark-Teater nie. "Township Fever" se dialoog is hoofsaaklik in Engels, hoewel daar die gebruiklike neiging is om 'n sub-dialoog in ander tale te konstrueer.

Sole se eerste en derde punte is egter deurslaggewend. Daar kan miskien geredeneer word dat 'n stuk soos "Township Fever" aan die vereiste van "working class expression as a major constituent" voldoen, maar die punt is juis dat die werkersklas self vir sy eie uitdrukking verantwoordelik behoort te wees, en dat sulke uitdrukking nie op "populistiese" wyse deur enkele mense gedoen behoort te word nie, wat dan sulke uitdrukking manipuleer in ander kontekste en moontlik vir ander ideologiese doelwitte.

Ngema se werk in "Township Fever" sou nie naastenby so onaanvaarbaar gewees het as hy nooit geprobeer het om die werkerstryd in sy bourgeois-teater in te span nie. Sonder dié pretensie sou sy toneelstuk gesien kon word vir wat dit is (met apologie aan die Weekly Mail): 'n baie goeie "song and dance routine".

Haakvas

CHARLES LEONARD

Staan opsy Bolandse nooientjie - *die techno terro's is hier*

Brendan Croker & The 5 O'Clock Shadows - Brendan Croker & The 5 O'Clock Shadows (8)

BRENDAN CROKER se musikale idees is vars en skoongeskeer.

Die klank klink van blues tot folk en selfs 'n hoorseltjie cajun. Hy en Mark Knopfler is ou tjaainas - hulle is saam in die nuwe bluesy Notting Hillbillies - en laasgenoemde help so 'n bietjie uit op No Money At All. Nie dat Brendan en sy twee skaduwees, Mark Creswell en Marcus Cliffe, nie op hul eie kan skeer nie.

Tanita Tikarim en Eric Clapton gee ook hand - eerder stemband - op twee van die snitte.

Die hoë hoogtepunt op die plaat is die laaste snit "Mister". Die hoofinstrument op dié snit is 'n drywende, amper onheilspellende baskitaar wat 'n mens skoon koue rillings gee.

Dit is een van daai plate wat rêrig op jou groei. Jy kan dit gelukkig nie afskeer nie.

* Die plaat is nou na omtrent vyf/ses maande plaaslik uitgereik. Ek bitch nie, alles behalwe. 'n Mens is bly daaroor. Ek hoop dat die platemaatskappy nou ook die ander mense in die stal van Silvertone Records plaaslik gaan vrystel. Ek kan vinnig aan daai wonderkinders, The Stone Roses, dink...

Draadloos - ingeskakel op die plesiersone

(Foto: Ryk Hattingh)

Pump - Aerosmith (9)

Ook 'n bietjie laat, ek weet. Maar wat sê hulle nou weer van agteros?

Aerosmith is egter net so ver van 'n os af as wat PW Botha van 'n goue medalje in vanjaar se Comrades-marathon is.

Dié vyfstuk maak al vir amper 20 jaar lank viriele "myne-is-groter-as-joune" jolliejeuk heavy rock.

As jy na Pump luister, weet jy dit is nou nie juis onbekende terrein waarop jou oord(t)romme beweeg nie. Tog, Aerosmtih het reggekry om heavy rock te maak wat vars klink. Dalk is dit die hier en daar se Oosterse instrumente wat hulle gebruik. Deels miskien.

Die ware rede, en dis my beskeie verklaring, is dat hulle die heavy rock-cliché's gevat het, dit so effe gebuig, afgestof en opgepomp het, en dit verduiwels goed vertolk het.

Hoe dit ookal sy, dit is donderweer uit die boonste wolke dié en ek kan dit sonder huiwering aanbeveel.

Decade - Duran Duran (6)

Ek het my eerste kennismaking met Duran Duran in die Noord-Kaapse dorpie, Postmasburg, gehad.

Ek het daar naby my "patriotiese plig" verrig en Duran Duran se debuut, Duran Duran, op kasset by so 'n obskure kafee op P'burg gekoop.

Omdat dié kasset die army so 'n tikkie draagliker gemaak het, onthou ek Planet Earth en Girls on Film met genoeglikheid.

Dit is jammer dat Duran Duran se mooi gesiggies veroorsaak het dat mense hulle nooit ernstig opgeneem het nie. Hulle het so een of twee heel billike popliedjies gemaak. Skin Trade en Save A Prayer is die een of twee waaraan ek kan dink.

Dan weer het hulle so vyf of ses gemaak wat selfs hul uitstekende video's nie kon red nie.

Dié hoë punte kry hulle om pure sentimentele redes.

Dans, Kerk en Werk - Draadloos (8)

Vergeet van die Bolandse nooientjie, Bolandse berge en Bolandse hoge kultuur. Die Bolandse techno-terroriste is hier en hulle pleeg musikale sabotasie. Hulle mik op die laagland van plesier, die onderlyf, die skoensole, van dans tot jy val. Só cope hulle met die vervreemding van 'n gekke samelewing.

Draadloos is Dion du Biel, Fred du Preez en Dirk Winterbach. Draadloos het ontstaan in 'n poging om die Kaapse Skiereiland se Sondagmiddagblues te bekamp. Later het dit ontwikkel in die enigste medisyne daarvoor, sê dié onheilige drietal.

"Ons wil mense laat lag terwyl hulle dans. Snot en trane met 'n glimlag. Die groot hartseer van die lewe wat in groot blydskap verander," beskryf Draadloos hulle musiek.

Hulle wortels lê in die futuristiese elektroniese dansbeweging van die sewentigerjare. Hulle het die funk van A Certain Ratio, die intelligente lirieke van Gang of Four, die (in sommige gevalle) van This Mortal Coil en Propoganda, die lyflikheid van DAF, die dansbaarheid van Heaven 17 en die sleeze van Soft Cell.

Hulle maak hulle egter nie skuldig aan die sinnelose popperigheid waaraan sommige van dié era se groepe in verval het nie.

Aan die ander kant is dit dalk die een beswaar wat ek teen Dans, Kerk en Werk het: op snitte soos Allegations, Glossy Blonde, Rasta oppie stasie en Nee wag, dan (gelukkig red die deurlopende humor) is dit te selfkoesterend om na te luister. Dit is erg genoeg om 'n nagmerrie of 'n bad trip te hê, jy wil dit nie nog hoor ook nie.

Dié snitte klink na Kalahari Surfers se meer obskure goed en gaan nie eintlik nuwe aanhangers maak nie. Kyk, 'n mens vra nie poep in die wind popmusiek nie, maar die ander snitte op die kasset maak jou voete net lus vir nog dans.

Ander elemente is dub-ritmes, ongelooflike samples (die inleiding tot Mozart se 40e, 'n langarm-waterpomp konsertina, Bedouin-krete, die lansering van Apollo 1, ens) en klankallegaartjies, en 'n sensualiteit wat selfs die Suiderkruistannies nie sal kan ignoreer nie.

Die hoogtepunt op die kasset is ongetwyfeld Heilige Toer met sy herhalende, aansteeklike mbaqanga-ritme en die opstuur maan toe van die Boere wat oral saam agter die Amerikaners en hul kultuur wil aanneuk. Dit is bitter jammer dat dié kasset so 'n lae bemarkingsprofiel geniet. Dit verdien 'n baie groter gehoor.

dié week by die
MARK-TEATER

MARK-TEATER
Maan - Vry: 8nm. Sa: 5.45nm & 9.15nm
TOWNSHIP FEVER
- DIE MUSIEKONTPLOFFING deurMBONGENI NGEMA - vanaf 12 Maart

UPSTAIRS-TEATER
Vanessa Cooke is THE BELLE OF AMHERST- deur William Luce - Regie deur Robert Whitehead.
Ma tot Vry: 8.15nm, Sa 6.15nm & 9.15nm
"Stralend, roerend, innemend"

DIE LAAGER
THE GOOD SOLDIER SVEJK - REGIE deur NEIL MCCARTHY - Ma tot Vr: 8.15nm Sa: 6.15 en 9.15nm

WAREHOUSE BY DIE MARK
BLUES IN THE NIGHT - regie deur Cole Cameron Di tot Vr: 7nm vir 8.30nm. Saterdag: 6nm So: 7.45nm vir 8.30nm.

KIPPIES BY DIE MARK
Di tot So: 9nm
THAYIMA - 832-1646

MARKGALERYE
Groot Galery
NADIR: IMAGES OF DISPOSSESSION AND CONFLICT. Fotos deur Jo Ractliffe
Telefoon 832-1641
Bespreek by enige Computicket, tel 28-3040
Johannesburgse Vlooimark: Elke Saterdag van 9.00 vm tot 4.00 nm
Nuwe mark in Pimstraat van 9.00 vm tot 4.00 nm.
Sondae by die Mary Fitzgeraldplein van 9.00 vm tot 4.00 nm.

Kyk na die miere

VICTOR MUNNIK skryf oor TV

DAAR is baie op TV wat 'n mens kan bedruk. Maar soms kom iets heeltemal uit die bloute om jou oneindig neerslagtig te stem.

Soos die opgeblase Marlon Brando wat filosofies raak op M-Net. "Weet julle wat doen ek deesdae?" sê hy. "Ek kyk hoe die miere my wasbak se gat in en uit loop."

Ag nee. Ek slaan oor na TV2.

Maar voor ek my fout besef, bind umnumzana comrade Stoffel van der Merwe my met die twyfel in sy oë aan hom vas.

Ons kinders moet nou leer, sê hy. Twee appels plus twee appels, is nie dieselfde as twee handgranate en twee handgranate nie.

Aggenee. Terug na die betaalkanaal.

Kan nie meer nie

Maar daar is twee ouens, twee groot ouens, wat mekaar slaan. Hulle lyk half aan die slaap, en hulle slaan mekaar in 'n dieper slaap in.

Die klokkie lui. Ons kyk hoe steier die een ou weg na sy "helpers". Hulle sit in 'n nat lap op sy derde tjakra. Seker om te keer dat sy siel ontsnap en herbore word as 'n mier in baas Brando se huis.

Net toe die een weer die ander slaan dat die bloed spat, kom die kommentaar.

"Daai mond wat so oop hang, wat so bloei," sê die kenner, "Dui daarop dat die kampioen moeg is." Ja nee.

Wil nog

Ek sien die Welkomse ramp-kindertjies wil nie uit die karavane terug na die gewone lewe nie, al is die vreeslike winde verby.

Ja jong. Onse sensors wil ook nie terugklim in die kas nie. Nie nadat hulle ons van 7000 sielsgevaarlike itemme gered het nie, 'n mens kan net dink teen watter skade aan die eie siel.

Ek meen 'n man raak mos so half gewoond aan volksdiens.

Stem en sterf

So het elkeen ook sy eie talent. Ons toekenning vir direkte kommunikasie gaan byvoorbeeld hierdie week aan comrade "dis my party en dis jou begrafnis" Mugabe. Dink en bly lewe.

Mooi so

Ek en my skoonma hou mos altwee van flieke wat in 'n interessante landskap afspeel.

Soos Simon Snor en Sandra Bruinbeen se woestynswerwery in ons jongste buurland. Mooi so ouens en lekker kyk, skoonma!

Nie maklik nie

Nou ja toe, daar stel die enigmatiese Antenna 'n Springbokdames-liggaamsbouer (of is dit nou liggaamsboudster?) aan ons voor. Sy sê sy het met die besondere sportsoort begin omdat haar man so besig was daarmee, en sy dieet was 'n bietjie sleg vir sy humeur.

Dis in elk geval nie 'n maklike lewe nie. As liggaamsboudster "kyk 'n mens na elke krummel wat oor jou lippe gaan."

Ja né. Of jy kyk na die krummels, of jy kyk na die miere wat by jou wasbak in en uit marsjeer.

'Unless comix wake up, they're doomed'

Bill O'Connor is a starving lunatic who dreams of sex, fame and fortune, in that order. None of his dreams came true when his work appeared on an exhibition of Alternative Comix at the Market Theatre two years ago, but he did get free wine.

Meanwhile, he sublimated his desires through drawing cartoons and devising a computer program that would write its own poetry.

The cartoons sometimes appeared in PAX, the magazine of alternative comix; the poetry remained a figment of Bill O'Connor's imagination.

Today, he makes a living drawing "in betweeners" for cartoon animation strips, of the kind that introduce TV kiddie shows in the afternoon. Last year, he stayed out of trouble by working full-time for Laughing Stock, South Africa's first humour magazine.

Before that he worked as a parking attendant at Johannesburg Hospital and lived in a ground floor flat in Joubert Park, next door to a corner cafe which advertised "Free Ear Piercing". This is where ARTHUR GOLDSTUCK first encountered him. He took ANDREA VINASSA with him for protection and pictures.

The flat is filled with piles of books masquerading as furniture. It also boasts a TV set, a mattress and a chair. Bill O'Connor sits on the mattress under the only window, furiously puffing at a cigarette.

What is the state of the art of cartooning in South Africa? More important, what is the state of mind of an unknown cartoonist who believes he can save The Comic Strip As We Know It? ARTHUR GOLDSTUCK finds out in a braindamage-defying interview, reproduced here verbatim

ARTHUR GOLDSTUCK: Are you famous yet?
BILL O'CONNOR: Phwaugh! Famous. Phwaugh! Famous. If you think this is fame, look at all the fruits thereof.
AG: Mr O'Connor, you're a typical South African celebrity. No one has ever heard of you. How do you feel about this?
BoC: Well, that is the fate of all typical South African celebrities. If you're celebrated for anything, you're either unknown or overseas.
AG: What do you intend to do about that?
BoC: Wghuhuuugh! I must warn you I got to bed at about half-past-five this morning. I will not tell you what I was doing. It was certainly illegal. Rather ask me my opinion on the current state of South African cartooning, if such a thing can be said to exist.
AG: What is your opinion on the current state of South African cartooning, if such a thing can be said to exist?
BoC: What current state of South African cartooning?
AG: ?
BoC: There isn't one really. There appears to be... I need some sleep.
AG: Is cartooning a recognised art form in South Africa?
BoC: No, it is not, because there is no cartoon industry as such, merely a few newspaper strips.
AG: Do you hope to help change that?
BoC: I hope to help change it, definitely. My major ambition right now is to get my own comic book started. Which will follow the principles of great cartooning art. One moment while I dig out a sample of what I mean. Ah, here. Wait, these are good copies. I wouldn't want you to handle them. Ah, here's a bad copy. Here you are. That was a character called Plastic Man, created by Jack Cole. That is Woozy Winks, Plastic Man's sidekick.
AG: Do you model yourself on Jack Cole, or on Plastic Man?
BoC: I model myself on Woozy Winks. He is totally insane and ineffectual, food-obsessed and a woman-mad lunatic.
AG: That sums you up?
BoC: I merely admire him and hope one day to achieve his pre-eminence in his chosen fields.
AG: How far have you got?
BoC: I'm a failure at all of them, I'm afraid. I'm just not ugly enough, I'm not stupid enough. I'm not good enough at all.
AG: Do you feel artists should starve for their art?
BoC: No, I think artists should be well rewarded for their efforts, when they can produce their efforts. I regret to say I haven't done so, so I can't complain.
AG: Do you feel you have to follow a pure ideal?
BoC: Yes, a pure ideal of cartooning, which I find sadly lacking in South Africa. Considerable sections of those involved in cartooning seem obsessed with false role models, such as the Sixties underground in America. Of course, if you're sufficiently locked into your genius, you can take a poor role model and make something great out of it. But few of us are locked into our genius.
AG: Are you a genius?
BoC: Time alone can tell.
AG: Are you a ... part-time genius?
BoC: Definitely.
AG: Where does this genius manifest itself?
BoC: In terms of making total and complete cock-ups beyond the range of ordinary mortals. It takes a rather rare and extraordinary range of ability, I can assure you. But then again, that sort of genius is rampant in South Africa.
AG: Yes, you're not very unusual. Have you ever thought of working for the SABC?
BoC: Ughruguahg. I might if I could tolerate them but I refuse to do so. This has nothing to do with the fact that they won't tolerate me, of course.
AG: Quite. But you seem to have tolerated lesser institutions in the past.
BoC: Chiefly government institutions. Even a struggling cartoonist has to eat, I'm afraid.
AG: What about your earlier career?
BoC: I was a photographer briefly with Donald Woods at the Daily Dispatch.
AG: Taking pictures of Donald Woods mostly?
BoC: Avoiding taking pictures of him, mostly. No, merely taking pictures of whatever was happening in the town at the time. Woods himself turned out to be an A-grade fascist. Disgraceful. Absolutely disgraceful. What can you do with a man who refuses to countenance those who wear coloured shirts with their business suits? He picked on my hairstyle. Too long. He refused to live with that.
AG: Did he force you to resign because of your hair?
BoC: No, I forced myself to resign because of my desire for money. They were paying me R90 a month before deductions for working seven days a week. I thought I'd try the railways. R140 a month before deductions. This was in 1970.
AG: Is that how you got to Johannesburg, by rail?
BoC: No, that was a long and circuitous route via Durban, Cape Town, then working as a postman in my hometown of East London and in Durban. In Durban I was obliged to resign for a reason I certainly will not mention. I was unemployed in Cape Town for a period, and eventually I got to Johannesburg. Then my fortunes really started to decline. I came in the hope of joining an animation studio, which I did.
AG: They have them here?
BoC: There are rumours to this effect. This one collapsed two years after I joined. I don't know if any connection exists. I would recommend that any would-be cartoonist get some training in animation. It's very good grounding for cartooning indeed. It forces one to look where one puts lines, instead of putting them any old where.
AG: Did you start going downhill after the studio closed?
BoC: I started going downhill the moment I was born. I hope one day to reach bottom, but I haven't done so yet. I'm still on my way.
AG: What landmarks have you reached on the way down?
BoC: The chief stations of my degradation cannot be mentioned in public.
AG: What do you do for a living?
BoC: I. Am. A. Cashier at the Johannesburg General Hospital parking area. Sitting behind a cash register taking parking fees.
AG: Is this a rewarding experience?
BoC: No, I find it extremely debilitating.
AG: Have you thought of doing something else?
BoC: Jobs in the art field are mainly confined to advertising and they're not open to me because I don't do that kind of art.
AG: How do you intend achieving fame as a cartoonist?
BoC: If I could for once in my life sit down and do some work I hope to produce a comic book or two.
AG: What's in this filing system type thing?
BoC: Nude females.
AG: For purposes of what? We'll ignore self-abuse.
BoC: We'll ignore that aspect.
AG: Is it for reference purposes?
BoC: Yes, for my filthy and pornographic efforts which will obviously not achieve publication.
AG: In this country.
BoC: There's a possibility I might get publication in America, if I could just churn the stuff out. I have this idea. You've heard of Sword & Sorcery? Well, stick around for Sex & Sorcery.
AG: What influence does living next door to a cafe that advertises free ear-piercing have on your work?
BoC: Not as much influence as living on the ground floor and lunatics making ear-splitting noises outside my window, which has an affect on my work, namely it prevents it from being created in the first place. My biggest problem is sitting down and working.
AG: Do you prefer gazing into space?
BoC: Gazing into space, reading, mucking about with computers, we've already not mentioned self-abuse. Listen, I haven't said anything of significance yet.
AG: Please tell our readers something of significance.
BoC: Fine. Please publish my address, please tell people to send money. On second thoughts, they might send bombs. I have enough trouble getting harassed. By sensation seekers! Perverts! If there's a rich man reading this, who would like to offer a certain amount of money to the backing of a cartoon magazine, please get in touch. In any case, look. The whole point about the underground thing is, you can't have an underground if you don't have an overground.. But there is no overground in South Africa. So basically any underground here is parasitic on overseas productions. I consider modern American underground comics to be really too far in the direction of the excessively realistic.
AG: Would you like to create a true overground in South Africa?
BoC: I would. Take Dov Fedler, a guy who has the talent to produce overground talent art. He confines himself to editorial cartoons, advertising and the like, which seems a waste of a potentially remarkable talent. I had to say that in case he reads this.
AG: Do you regard any other South African cartoonists as remarkable talents? Besides yourself, of course.
BoC: I'm glad you mentioned that, now it's out of the way. Rodney Prynne, as a conceptualiser, is quite good. Andy Mason could achieve something if he learnt how to draw. Of course, there's Len Sak of the Sowetan, he's definitely one of the more distinguished cartoonists.
AG: Would you say some significant things while I drink my coffee?
BoC: Actually I did rehearse one or two things last night while I was zonked out of my head. Oh dear, I gave myself away. Let's see. basically it's the function of the cartoonist to reflect the absurdity of the universe. It is not the function of the cartoonist to produce photographs or other forms of quasi-TV realism. But that is the fate that has befallen modern comics. For instance, in certain quarters a comic called The Swamp Thing is highly touted. The Swamp Thing's basically an alienated monster against a realistic background. That doesn't go far enough. The cartoonist must show that the world is filled with alienated monsters, namely us.
AG: Don't you think The Swamp Thing is a good start?
BoC: No, I don't think it's a good start, it's not even a good middle and it's a lousy finish. American comics are finished if they carry on in that manner.
AG: What don't you like about realism in comics?
BoC: Look, let's take The Swamp Thing and Alan Moore, the writer, the guy whose really built it up. Alan Moore's idea is that you can produce good comics by ripping off adult concepts from the novel and similar areas. The novel is not the business of cartoonists. Cartooning is an autonomous area which has to draw on less jaded sources than the modern novel, less decadent sources. Comics should be pure insanity. But there's no one producing that kind of comic nowadays. Everyone's on the gravy train, producing crap that sells.
AG: Isn't society more culturally attuned to realism?
BoC: Unfortunately, perhaps so. I think this is a tragedy for art, especially comic art.
AG: Shouldn't art reflect cultural attitudes?
BoC: No, art should shape cultural attitudes.
AG: Give me examples of comics that achieve your ideal.
BoC: In modern times, nothing. In the Golden Age of comics — the forties and fifties — there was the work of Bill Eisner with The Spirit, and Jack Cole with Plastic Man. They were two of my major influences.
AG: Are there any literary counterparts of the comics ideal that you strive for?
BoC: Well, yes. I'd say that the best literary counterpart is Charles Dickens. He I consider a great cartoonist in words. He was regarded in some areas as an overbearing radical and of course he was also accused of being a caricaturist because of the extremity of his characterisation. He was totally surrealistic in his approach. Dostoyevsky was another. He was influenced by Dickens. I can't think of any modern writers.
AG: And the future of comics?
BoC: I would say that unless comics wake up they're doomed. They'll just be absorbed by the novel. They'll become novels with little pictures. Uninspiring little pictures. Or else they will die and everyone will be glued to their television sets watching "The A-Team"...

STOP PRESS: Since this interview, Bill O'Connor has almost failed completely as a failure. First DC Comics (one of America's big two) agreed to consider a proposal from Bill for a revamped Plastic Man. He never delivered. After this new low, he sold a monthly comic strip to a teenage magazine, which eventually dropped the strip due to its potentially corrupting effects. Bill was well on his way. Unfortunately, Laughing Stock lured him out of the parking garage with promises of double the money and as much editorial abuse as he could swallow. He moved to Berea — still on the ground floor — and promptly spent all his excess cash on building up the finest collection of Plastic Man comics in South Africa. Finally, a nine-to-five job proved too much for Bill, and he persuaded TV cartoon animator Butch Stolz to give him a job at a much lower salary, but with all the smoke breaks he could handle — since he'd be working from home. Eventually, he may even find time to draw his own comic book, and failure will have eluded him completely.

Package tours of Bill's brain are now available. Hurry up and take advantage of the offer, while shocks last.

TEATER

JOHANNESBURG

Mbongeni Ngema se TOWNSHIP FEVER is tans by die Mark Teater te sien. Elke aand om 8nm.
By die Laager, Markteater is THE GOOD SOLDIER SVEJK onder regie van Neil McCarthy te sien. Elke aand om 8.30.
A WORM IN THE BUD deur Reza de Wet is tans by die Dalro, Windybrow. Met Embeth Davidtz en Michelle Scott. Tot 31 Maart.
I CANT WAIT TO TIE YOU TO THE SOFA deur Helena Kriel is by die Trust Bank Arena, Windybrow te sien.
WE'LL MEET AGAIN is terug by die Soundstage in Midrand van 27 Maart, omdat die mense dit so wil hê, sê hulle. Met Dianne Chandler.
Vanessa Cooke kan in THE BELLE OF AMHERST by die Mark se Upstairs-teater om 8nm gesien word.
BLUES IN THE NIGHT met Mara Louw, Natalie Gamsu, Lionel Petersen en Felicia Marion is by die Warehouse, Markteater elke aand om 8.30.
TITBITS is 'n nuwe komedie wat by die Victory in Orange Grove aan die gang is. Met Clive Scott, Melody O'Brian en Jenny De Lenta. Maandae tot Vrydae om 8nm en Saterdae om 6 en 9nm.
By die Alexander teater is Richard Loring in JOSEPH AND THE AMAZING TECHNICOLOR DREAMCOAT te sien.
WHODUNNIT, 'n komedie met Tobie Cronje is by die Alhambra te sien.
ROMANCE ROMANCE met Kate Normington en Mark Richardson is by die André Huguenet-Teater te sien.
Bill Flynn en Jana Cilliers tree in THE MAINTENANCE MAN by die Alhambra-Teater op.

ROODEPOORT

TRUK se MY VROU SE MAN SE VROU met Johan Malherbe en Helene Truter is by die Stadsteater elke aand om 8nm te sien.

KAAPSTAD

Baxter-Teater, Mainstraat: Hoofteater: Pieter-Dirk Uys met A KISS ON YOUR KOEKSISTER is tot 14 April te sien.
In die Concert Hall is dit CHORIMBA AND AFRICAN JAZZ. Tot 7 April.
HAPPY JACK met Joyce Dalton and Charles Comyn is in the Studio tot 12 April. 'n Liefdesverhaal.
Nico Malan, Strandbedied; STILLE NAG in die Teater. Tot 21 April.
In die Operahuis is dit SLEEPING BEAUTY. Tot 19 Mei.

Jana Cilliers in "The Maintenance Man" by die Alhambra-Teater.

Die Truk-dansgeselskap se jongste program is nog tot môre-aand in die Staatsteater in Pretoria te sien. Só lyk Luana Nasser, Johan Viljoen en Susan Abraham in Christopher Kindo se "Patielo", een van drie danse wat saam met Izak Coetzee se "Dance for Me" en Val Steyn se "Mbombela" op die planke gebring word.

MUSIEK

JOHANNESBURG

Roxy Rhythm Bar, Mainstraat, Melville: Vanaand: BLUES CRUISE (Gewese Roots groep). Saterdag: DIAMOND DOGS. Maandag: P J POWERS. Dinsdag: LITTLE SISTER. Woensdag: VINNIE AND THE VICOUNTS. Donderdag: MICHAEL T.
Kippies, Mark-Teater, Newtown: Township-jazz se voorstedelike tuiste. (Toe op Maandae, die res van die week oop van sewe-uur - en naweke van vyf-uur - tot laat.). THAYIMA tree tans hier op.
The Junction, h/v Breë- en Claimstraat: "Ouer" rock en new wave met 'n aparte vertrek vir "live" groepe, 'n daktuin en video- en poolkamer. Welkome afleiding van die disko-twak op ander plekke. Chris Prior is soms Saterdagaande die platejoggies. Vir "denkende" jollers.
Rumours, Rockeystraat: 'n Tipiese Rockeystraatse laataand-"joint" vir mense wat soms werk en van jazz hou.
Late Nite Duke's, Melville: Laatnag-alternatief vir middel-stedelinge. Oop van vyfuur smiddags tot baie laat saans en Saterdae vir middagete. Etes word sewe dae van die week tot laataand bedien.
Club Manzattan, Moletsane, Soweto: Hoër-inkomstegroep disko. Oop van 11 nm. Maandae en Dinsdae is toegang gratis. Twee gratis biere op aande wanneer toegang gevra word. Alle soorte musiek.
Blues, Marshallstraat 165: Wesens van die noordelike voorstede (ouderdom tussen 25 en 35) se uithangplek. Disko-musiek, flitsende ligte, spieëls, mense met grimering... daai soort van ding.

KAAPSTAD

BASE: Sondagaand is Jazz Denn, Woensdagaand is dit reggae en Donderdag is dit World Music Night.

GALERYE

JOHANNESBURG

Gallery on the Market, Newtown: Uitstalling van werk deur Gael Neke, Maggie Dunbar von Wezel en Andrew Lindsay. Tot 25 April.
Crake-galery, Norwood: Uitstalling van skilderye deur Donna White. Tot 6 April.
Gertrude Posel gallery (Wits): Uitstalling getitel "Women Choose Women". Tot 14 April.
Karen McKerron Gallery, Bryanston: Uitstalling deur Mark Midgley. Tot 18 April.

Een van Gael Neke se beelde wat nou by die Gallery on the Market ten toon gestel word.

Fig gallery, Junction: "Breaking the Wall" is 'n uitstalling deur verskeie kunstenaars. Tot middel April.
Totem-Meneghelli galery, Johannesburg: Uitstalling van werke deur die Himba mense van Kaokoland, Namibië. Tot 23 April.
Goodman-galery, Sandton: Uitstalling deur Robert Hodgins. Tot 7 April.
Gallery 21, Johannesburg: Uitstalling van werke deur Rosemarie Marriot. Tot 5 April. Daarna: Nuutste skilderye en grafiese werke deur Lallitha Jawahirilal van Londen. Tot 27 April.
African Magic: Inheemse handwerk en kunsartikels. Ongewoon en outentiek. Rockeystraat 20, Bellevue, Johannesburg, en Milkwoodsentrum 9a, Plettenbergbaai.
Zona. Naïewe Afrika-kuns en -appliek; inheemse handwerk en kuns. Grantlaan 64, Norwood, Johannesburg. Uitstalling deur Samson Mudzunga.

KAAPSTAD

Baxter-Galery: Uitstalling van steenwerke by Irma Stern. Tot 7 April. Daarna is daar 'n groepuitstalling van voëls deur verskeie kunstenaars. Tot 5 Mei.
Art Scene, Seepunt: Sketswerke deur Catherine Holley handgeblaasde glas deur Liz Lacey. Tot 13 April. Daarna volg 'n uitstalling van beeldhouwerke.
Gallery 709, Adderleystraat: Uitstalling getitled Contemporary Trends II open binnekort. Intussen is daar die galeryversameling wat beeldhouwerke en skilderye deur plaaslike en internasionale kunstenaars insluit, onder andere: Robin Mann, Pieter van der Westhuizen, Naama Nothmann, Ann Linsell-Stewart, Lukas van Vuuren en Robert Slingsby en andere.
Kunskamer, Bergstraat 14: Suid-Afrikaanse kunstenaars soos Pierneef, Maud Sumner, Maggie Laubser, Irma Stern, Preller, Welz, Kibel, Caldecott en Boonzaaier.
Gallery International, St Georges-sentrum: Algemene uitstalling.

NU METRO THEATRES
NOW SHOWING 6-11 April. BOOK AT COMPUTICKET

HYDE PARK METRO 447-3091 1-6
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SEX, LIES AND VIDEOTAPE — James Spader, Andie MacDowell (2-18) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
BORN ON THE FOURTH OF JULY — Tom Cruise, Willem Dafoe (2-19) DAILY: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30
STANDARD BANK JHB INTERNATIONAL FILM FESTIVAL — See "WHAT'S ON" for details DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.00
HARLEM NIGHTS — Eddie Murphy, Richard Pryor (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
UNCLE BUCK — John Candy, Jean Kelly (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

BEDFORDVIEW METRO 616-6828 1-6
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LAMBADA — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
BORN ON THE FOURTH OF JULY — Tom Cruise, Willem Dafoe (2-19) DAILY: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30
SHIRLEY VALENTINE — Pauline Collins, Tom Conti (2-16) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SEX, LIES AND VIDEOTAPE — James Spader, Andie MacDowell (2-18) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
HARLEM NIGHTS — Eddie Murphy, Richard Pryor (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO CITY 1-8 (Formerly Ster City) Cnr. CLAIM/PLEIN ST. 337-3033/23-5871 Safe parking at Jack Mincer
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LAMBADA — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
UNCLE BUCK — John Candy, Jean Kelly (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
PARENTHOOD — Steve Martin, Dianne Wiest (2-14) DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
HARLEM NIGHTS — Eddie Murphy, Richard Pryor (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SHIRLEY VALENTINE — Pauline Collins, Tom Conti (2-16) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
WITHOUT A CLUE — Michael Caine, Ben Kingsley (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
BORN ON THE FOURTH OF JULY — Tom Cruise, Willem Dafoe (2-19) DAILY: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30

HILLBROW METRO 724-2511 1-7 (Parking in basement)
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LAMBADA — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
UNCLE BUCK — John Candy, Jean Kelly (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
BORN ON THE FOURTH OF JULY — Tom Cruise, Willem Dafoe (2-19) DAILY: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30
SEX, LIES AND VIDEOTAPE — James Spader, Andie MacDowell (2-18) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
WITHOUT A CLUE — Michael Caine, Ben Kingsley (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
HARLEM NIGHTS — Eddie Murphy, Richard Pryor (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

RANDBURG METRO 787-0340
UNCLE BUCK — John Candy, Jean Kelly (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

7 ARTS NORWOOD 483-1680
STANDARD BANK JHB INTERNATIONAL FILM FESTIVAL — See "WHAT'S ON" for details DAILY: 2.00, 5.45, 8.00, 10.00

BALFOUR PARK METRO 887-8548
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SHIRLEY VALENTINE — Pauline Collins, Tom Conti (2-16) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

SHARE THEATRES 494-1137 1-8 ALL ADMISSIONS R2,50
HARLEM NIGHTS — Eddie Murphy, Richard Pryor (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LAMBADA — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SCANDAL — Bridget Fonda, John Hurt (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
THE MIGHTY QUINN — Denzel Washington, James Fox (2-14) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
AN INNOCENT MAN — Tom Selleck (2-18) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
ACTION JACKSON — Craig T Nelson, Vanity (2-18) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
RED SCORPION — Dolph Lundgren, Al White (2-14) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

ALBERTON METRO 907-2362
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LAMBADA — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

LEBA KLERKSDORP (018) 24564
UNCLE BUCK — John Candy, Jean Kelly (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LAMBADA — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

VAAL VEREENIGING (016) 21-1339
TANGO & CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LAMBADA — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

MEGACITY METRO MMABATHO (0140) 2-3553
MON-SAT: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00 SUNDAY: 12.15, 2.45, 5.15, 7.45, 10.00
HARLEM NIGHTS — Eddie Murphy, Richard Pryor (2-19)
LAMBADA — SET THE NIGHT ON FIRE (A)
HIT LIST — Jan-Michael Vincent (2-18)
BORN ON THE FOURTH OF JULY — Tom Cruise, Willem Dafoe (2-19)

MIDRAND CONSTANTIA (011) 805-4266
400 SHIRLEY VALENTINE — Pauline Collins, Tom Conti (2-16) MON-FRI: 6.00, 8.30 SAT: 2.30, 6.00, 8.30
150 LAMBADA — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

CINE MMABATHO SUN HOTEL (0140) 2-1144 EXT. 2830
NOW SHOWING: Jean Claude Van Damme Kick Boxer Action (2-14)

NU METRO THEATRES PRETORIA
Now Showing 6-11 April

OSCAR 341-7682 Jeppe Street, Sunnyside
Born on the Fourth of July — Oscar Winner - "Best Director" - Oliver Stone (2-19) Tom Cruise, Willem Dafoe DAILY: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30

METRO 44-9867 Esselen Street, Sunnyside
Harlem Nights — Action Comedy (2-19) Eddie Murphy, Richard Pryor DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

VILLAGE 44-6096
1 Lambada — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 sex, lies and videotape — Award Winning Sex Drama (2-18) James Spader, Andie MacDowell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

MENLYNPARK 47-4568/348-8611 Atterbury Rd., Menlyn Park
1 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Lambada — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 Shirley Valentine — Oscar Nomination: Best Actress (2-16) Pauline Collins, Tom Conti DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

MIDRAND CONSTANTIA (011) 805-4266
400 Shirley Valentine — Oscar Nomination: Best Actress (2-16) Pauline Collins, Tom Conti MON-FRI: 6.00, 8.30 SAT: 2.30, 6.00, 8.30
150 Lambada — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) MON-FRI: 6.00, 8.30 SAT: 2.30, 6.00, 8.30

NELSPRUIT METRO The Promenade (01311) 25767
1 Lambada — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year! (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Lethal Weapon 2 — Action Thriller (2-18) Mel Gibson, Danny Glover DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 Let It Ride — Comedy (A) Richard Dreyfuss, Teri Garr DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

BOOK AT COMPUTICKET

NU METRO THEATRES
NOW SHOWING 6-11 April

STUTTAFORDS METRO 26-1818 TOWN SQUARE
1 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Lambada — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year (A) J. Eddie Peck, Melora Hardin DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 Harlem Nights — Action Comedy (2-19) Eddie Murphy, Richard Pryor DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

FISH HOEK METRO 82-2404 TOWN SQUARE, MAIN STREET
1 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Lambada — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year (A) J. Eddie Peck, Melora Hardin DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 Shirley Valentine — Oscar Nomination: Best Actress (2-16) Pauline Collins, Tom Conti DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

SEA POINT METRO 434-7951 MAIN ROAD
1 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Shirley Valentine — Oscar Nomination: Best Actress (2-16) Pauline Collins, Tom Conti DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 Born on the Fourth of July — Oscar Winner - "Best Director" - Oliver Stone (2-19) Tom Cruise, Willem Dafoe DAILY: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30
4 Lambada — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year (A) J. Eddie Peck, Melora Hardin DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

BRACKENFELL METRO 901-8100 CHECKERS WAREHOUSE CENTRE
1 Tango & Cash — Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
2 Harlem Nights — Action Comedy (2-19) Eddie Murphy, Richard Pryor DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
3 Lambada — SET THE NIGHT ON FIRE — The Hottest Dance Movie of the Year (A) J. Eddie Peck, Melora Hardin DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
4 Born on the Fourth of July — Oscar Winner - "Best Director" - Oliver Stone (2-19) Tom Cruise, Willem Dafoe DAILY: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30

OSCAR Adderley St. 45-2585
The Dawning — Season Ends Soon (A) Jean Simmons, Anthony Hopkins DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

MITCHELL'S PLAIN 32-2040
1 Best of the Best — Kick Boxing (2-8 PG) James Earl Jones, Eric Roberts PLUS Kick Boxer — Action (2-14) Jean Claude Van Damme MON-FRI: 9.30, 2.00, 7.30 SAT: 11.00, 3.30, 8.00
2 Lambada — SET THE NIGHT ON FIRE (A) PLUS American Ninja III — Karate Action Steve James MON-FRI: 9.30, 2.00, 7.30 SAT: 11.00, 3.30, 8.00

RONDEBOSCH METRO 685-4569
Born on the Fourth of July — Oscar Winner - "Best Director" - Oliver Stone (2-19) Tom Cruise, Willem Dafoe DAILY: 10.00, 2.15, 5.15, 7.45, 10.30

BOOK AT COMPUTICKET EXCEPT MITCHELL'S PLAIN

*****Voortreflik
****Sterk aanbeveel
***Sien gerus
**So-so
*Vermy as jy nugter is
Prente sonder sterretjies is nog nie beoordeel nie

***** CINEMA PARADISO - 'n Skreeusnaakse en ontroerende storie oor vriendskap en 'n huldeblyk aan "verbode" soene in ou flieks. Met die briljante kinderster Salvatore Cascio en die veteraan Philippe Noiret.

**** BORN ON THE 4TH OF JULY - Tom Cruise lewer glo uitmuntende spel in dié fliek oor 'n Viëtnamese oorlogsagoffer wat ná die oorlog terugkeer na Amerika wat nie meer van hom hou nie.

**** THE SANDWICH YEARS - 'n Fliek oor 'n jong Joodse seun se vriendskap met 'n Franse rykmanskind.

**** SHIRLEY VALENTINE - 'n Huisvrou los die skottelgoed vir 'n minuut of twee en vat die pad Griekeland toe waar sy verlief raak op die lewe. Met Pauline Collins.

**** MY LEFT FOOT - Met Daniel Day Lewis in die hoofrol as 'n paraplegiese skrywer en kunstenaar in die fliek wat vir verskeie toekennings benoem is.

**** SEA OF LOVE - Al Pacino en Ellen Barkin vertolk die hoofrolle in die speur/ liefdesdrama oor 'n polisieman wat op 'n pragtige verdagte verlief raak en voor 'n moeilike besluit te staan kom.

*** DRIVING MISS DAISY - 'n Fliek oor 'n ouerige dame wat noodgedwonge vir haar 'n motorbestuurder moet aanskaf.

*** CASUALTIES OF WAR - Brian de Palma se uitmergelende Viëtnamprent met Sean Penn en Michael J. Fox.

*** WHEN HARRY MET SALLY - 'n Fliek oor twee vriende wat verlief raak, en nie kan besluit wat om daaromtrent te doen nie.

*** STEEL MAGNOLIAS - 'n Fliek vol bekende gesigte oor 'n klompie 'Southern Belles' se lewens en krisisse, veral dié van 'n ma en dogter wat uitstekend deur Sally Field en Julia Roberst vertolk word.

*** DANNY, THE CHAMPION OF THE WORLD - Raold Dahl se avontuurverhaal oor Danny (Samuel Irons), sy pa (Jeremy Irons) en hulle stryd teen 'n nare boef wat hulle grond wil koop. Ook met Cyril Cusack.

*** PARENTHOOD - Beslis 'n fliek vir niemand anders as die wat kinders in hulle besit het en nog vir die volgende paar jaar gaan hê nie. Glo goed. Met Steve Martin.

** OLD GRINGO - Jane Fonda, Jimmy Smits en Gregory Peck vertolk die hoofrolle in 'n fliek oor liefde, revolusie en die kulturele verskille en botsings tussen Amerika en Mexico.

** HOMEBOY - Mickey Rourke speel die hoofrol in die aksiefliek oor 'n bokser wat sy hart verloor.

** AN INNOCENT MAN - Tom Selleck is die onskuldige man wat in die tronk beland met 'n vrou wat absoluut in sy onskuld glo en die twee se stryd om te bewys dat hy onskuldig is. Die man IS onskuldig!

* GLORY - 'n Sentimentele fliek oor die eerste swart Amerikaanse regiment. Met Matthew Broderick en Denzel Washington.

* THE MIGHTY QUINN - Denzel Washington is "The Mighty Quinn" wie se broer van 'n moord verdink word in 'n simpel fliek wat hom teen die agtergrond van die idilliese Karribiese eilande afspeel.

* SHE'S OUT OF CONTROL - 'n Komedie oor 'n pa wat bekommerd raak toe sy eers valerige dogter skeilik in 'n oulike dingetjie, waarvan die ouens baie hou, ontpop. Met Tony Danza en Ami Dolenz.

* ACTION JACKSON - 'n Onortodokse polisieman (Carl Weathers) se bynaam is 'Action' en hy kom te staan teen 'n baie ryk man wat vir niks agteruit sal staan om te kry wat hy wil hê nie.

HARLEM NIGHTS - Eddie Murphy en Richard Prior speel in die aksiekomedie wat partykeer nogal snaaks kan wees.

BEST OF THE BEST - 'n Fliek oor 'n 'karate-outjie' wat deel is van 'n Amerikaanse span wat teen 'n klomp Koreanse karate outjies te staan kom. Glo nie te sleg nie. (Daar is 'n vry-oomblik of twee in).

WITHOUT A CLUE - Michael Caine en Ben Kingsley is Sherlock Holmes en Dr John Watson in 'n oulike en baie snaakse fliek.

CLEAN AND SOBER - Batman (Michael Keaton) sonder sy make-up in 'n storie oor mense met drank en dwelmprobleme.

LAMBADA (altwee) - Kyk uit vir die volgende vyf in die volgende jaar.

LOOK WHO'S TALKING - John Travolta in 'n baie snaakse en die eerste suksesvolle fliek in 'n baie lang tyd oor 'n meisie en 'n kind.

Die speurspeletjies van Sherlock Holmes en Dr Watson is afgestof en leef weer op die silwerdoek in "Without a Clue" waarin Michael Caine en Ben Kingsley die hoofrolle speel. Dis 'n Metro-prent.

Kaapstad

WORD NOU VERTOON — SK ROLPRENTE — SATERERDAG 7 APRIL 1990
KONSESSIE PRYSE VIR STUDENTE EN SKOLIERE BY ALLE VERTONINGS
TEATERS — VOORUITBESPREKING BY COMPUTICKET (NAVRAE (021) 21-4715)

Blue Route Tokai
Blouroetesentrum, Tel. 75-3030
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — SYLVESTER STALLONE • KURT RUSSELL — TANGO AND CASH — GEEN-STOP PLOFBARE AKSIE!!! (2-16)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — JOHN TRAVOLTA • KIRSTIE ALLEY — LOOK WHO'S TALKING — "He's Hip, Slick and only 3 months old" – KOMEDIE (2-12)
DAAGLIKS: 9 45vm, 12 00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — ★ DIE JAAR SE WEN KOMEDIE ★ — DRIVING MISS DAISY — Morgan Freeman • Jesica Tandy • Dan Aykroyd (Almal)
DAAGLIKS: 9 45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — DOLLIE PARTON • SALLY FIELD — SHIRLEY MACLANE • JULIE ROBERTS — STEEL MAGNOLIAS — WONDERLIKE PRYS WENNER – KOMEDIE (Almal)
DAAGLIKS: 9 45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15nm — ● As dit nog warmer word, is dit nie meer dans nie!!! — LAMBADA! THE FORBIDDEN DANCE — VOEL DIE HITTE OP DIE SILWERDOEK (O.T. 2-10)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30 en 5.30 nm ALLEEN — Heeltemal Nuwe Tekenprent – Vakansiepret! — ALL DOGS GO TO HEAVEN — 'N MOET-SIEN ROLPRENT VIR ALMAL
SAANS: 8.00, 10.15 nm ALLEEN — PAULINE COLLINS • TOM CONTI — SHIRLEY VALENTINE — DIE AVONTUUR VAN 'N LEEFTYD – DEUR DIE VERVAARDIGERS VAN "EDUCATING RITA" (2-16)

Maynard Mall Wynberg
HOOFWEG, TEL. 761-0131
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — SYLVESTER STALLONE • KURT RUSSELL — TANGO AND CASH — GEEN-STOP PLOFBARE AKSIE!!! (2-16)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2 30, 5.30, 8.00, 10.15nm — JOHN TRAVOLTA • KIRSTIE ALLEY — LOOK WHO'S TALKING — "He's Hip, Slick and only 3 months old" – KOMEDIE (2-12)
DAAGLIKS: 9 45vm, 12.00, 2 30, 5.30, 8.00, 10.15nm — BEST OF THE BEST — UITSTEKENDE AKSIE AVONTUUR (O.T. 2-8)
DAAGLIKS: 9 45vm, 12 00, 2.30 en 5.30 nm ALLEEN — Heeltemal Nuwe Tekenprent – Vakansiepret! — ALL DOGS GO TO HEAVEN — 'N MOET-SIEN ROLPRENT VIR ALMAL
SAAN: om 8 00 en 10.15 nm ALLEEN — MATHEW BRODERICK • DENZIL WASHINGTON — GLORY — EEN VAN DIE GROOTSTE ROLPRENTE VAN DIE DEKADE (2-14)

Protea Claremont
HOOFWEG, TEL. 61-7979
DAAGLIKS: 9 45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15nm — ★ DIE JAAR SE WEN KOMEDIE ★ — DRIVING MISS DAISY — Morgan Freeman • Jesica Tandy • Dan Aykroyd (Almal)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — JOHN TRAVOLTA • KIRSTIE ALLEY — LOOK WHO'S TALKING — "He's Hip, Slick and only 3 months old" – KOMEDIE (2-12)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — SHIRLEY VALENTINE — DIE AVONTUUR VAN 'N LEEFTYD – DEUR DIE VERVAARDIGERS VAN "EDUCATING RITA" (2-16)

Constantia Rosebank
HOOFWEG, TEL. 686-6649
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5 30, 8.00, 10.15nm — WENNER – BESTE ROLPRENT CANNES FILMFEES — SALAAM BOMBAY! — MET ONDERSKRIFTE (2-12)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12 00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — MY LEFT FOOT — Die ware verhaal van Christy Brown. (O.T. 2-12)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30 en 8.00 nm — STEEL MAGNOLIAS — WONDERLIKE PRYS WENNER – KOMEDIE (Almal)
SAANS: om 5.30 en 10.15 nm ALLEEN — OSCAR WENNER – BESTE BUITELANDSE ROLPRENT — CINEMA PARADISO — ITALIAANSE DRAMA MET ONDERSKRIFTE (Almal)

Goue Akker
MIDDESTAD, TEL. 25-2720
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — ● As dit nog warmer word, is dit nie meer dans nie!!! — LAMBADA! THE FORBIDDEN DANCE — VOEL DIE HITTE OP DIE SILWERDOEK (O.T. 2-10)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — LOOK WHO'S TALKING — "He's Hip, Slick and only 3 months old" – KOMEDIE (2-12)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — BEST OF THE BEST — UITSTEKENDE AKSIE AVONTUUR (O.T. 2-8)

Monte Carlo
STRANDGEBIED, TEL. 25-3052
VRY/SAT. 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm; MAAN-WOENS: 10 30vm, 2.30, 5.30, 8.30nm; DON: 10.30vm, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15nm — DRIVING MISS DAISY — Morgan Freeman • Jesica Tandy • Dan Aykroyd (Almal)
VRY/SAT: 9.45vm, 12.00 en 2.30nm; MAAN-DON: 10.30vm en 2.30nm ALLEEN — ALL DOGS GO TO HEAVEN — 'N MOET-SIEN ROLPRENT VIR ALMAL
VRY/SAT: 5.30, 8.00 en 10.15nm ALLEEN; MAAN-WOEN: 5 30 en 8.30nm; DON: 5.30, 8.00, 10.15 — STEEL MAGNOLIAS — WONDERLIKE PRYS WENNER – KOMEDIE (Almal)

Tygervallei
Tygervalleisentrum, Bellville Tel. 948-6710
DAAGLIKS: 9 45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15nm — LOOK WHO'S TALKING — "He's Hip, Slick and only 3 months old" – KOMEDIE (2-12)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — DRIVING MISS DAISY — Morgan Freeman • Jesica Tandy • Dan Aykroyd (Almal)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15nm — STEEL MAGNOLIAS — WONDERLIKE PRYS WENNER – KOMEDIE (Almal)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30 en 8 00nm — ALL DOGS GO TO HEAVEN — 'N MOET-SIEN ROLPRENT VIR ALMAL
SAANS: slegs een vertoning om 10.15nm — BORN ON THE FOURTH OF JULY — Genomineer vir 8 Akademie Toekennings (2-19)

Kine Parow
Sanlamsentrum, Parow Tel. 92-5126
DAAGLIKS: 9.45vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — ● As dit nog warmer word, is dit nie meer dans nie!!! — LAMBADA! THE FORBIDDEN DANCE — VOEL DIE HITTE OP DIE SILWERDOEK (O.T. 2-10)
DAAGLIKS: 9.45vm, 12 00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15nm — BEST OF THE BEST (O.T. 2 8)

Somerset-Wes
TEL. (024) 51-5581
VRY/SAT: 10.30vm, 2 00, 4.30, 6.45, 9.00nm; MAAN-WOENS: 2.30, 5.30, 8.00; DON: 2.00, 4.30, 6.45, 9 00nm — LOOK WHO'S TALKING — "He's Hip, Slick and only 3 months old" – KOMEDIE (2-12)
VRY/SAT: 11.00vm, 2.30, 7.00, 9.15nm; MAAN-WOENS: 3.00 en 8.30nm; DON: 2.30, 7.00 en 9.15nm — DRIVING MISS DAISY — Morgan Freeman • Jesica Tandy • Dan Aykroyd (Almal)
SAANS: Vry/Sat/Don: om 4.45nm ALLEEN; SAANS: Maan-Woens: om 6 00nm ALLEEN — DANNY THE CHAMPION OF THE WORLD

Stellenbosch
TEL. (02231) 4464
VRY/SAT: 11.00vm, 2 00, 4.15, 6.30, 8.45nm; MAAN-DON: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 — LAMBADA! THE FORBIDDEN DANCE — VOEL DIE HITTE OP DIE SILWERDOEK (O.T. 2-10)
VRY/SAT: 10 30vm, 2.00, 4.30, 7.00, 9.15nm; MAAN-DON: 2.00, 4.30, 7.00, 9.15nm — SYLVESTER STALLONE • KURT RUSSELL — TANGO AND CASH — GEEN-STOP PLOFBARE AKSIE!!! (2-16)
VRY/SAT: 11 00vm, 2.00, 4.15, 6.30, 8.45nm; MAAN-DON: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 — STEEL MAGNOLIAS — WONDERLIKE PRYS WENNER – KOMEDIE (Almal)
VRY/SAT: 10.30vm, 2.00, 4 30nm ALLEEN; MAAN-DON: 2.00 en 4.30nm ALLEEN — ALL DOGS GO TO HEAVEN (ALMAL)
SAANS: om 7.00 en 9.15nm ALLEEN — MY LEFT FOOT (O.T. 2-12)

IN-RY ★ SAANS OM 8.00 nm ★
★ R11,00 per Motor, Kombi of Bakkie vir 2 Rolprente ★
Goodwood-Tel 54-4339 – Langs Goodwood Skougrond: LAMBADA — DIE VERBODE DANS (O.T. 2-10); LA BAMBA — Lou Diamond Phillips. Musikale avontuur (Almal)
Seabreeze – Tel 701-3309 – Pollsmoorweg, TOKAI: LOOK WHO'S TALKING — John Travolta, Kirstie Alley. Komedie (2-12); GHOSTBUSTERS II — Bill Murray, Dan Aykoryd – Komedie (Almal)
Skyvue – Tel 903-5130 – Hoofweg, KUILSRIVIER: TANGO AND CASH — Sylvester Stallone, Kurt Russell. Aksie (2-16); DEAD BANG — Don Johnson. Volwasse Spanningsriller (2-19)

SK STER-KINEKOR — ROLPRENTE — 30 MAR – 5 APR — VROEË BESPREKINGS BY COMPUTICKET — NAVRAE (011) 331-9991 – ALMAL WELKOM
PRETORIA COMPUTICKET NAVRAE (012) 322-7460

SENTRAAL

KINE ENTERTAINMENT CENTRE 331-3841/2
Maan-Don: 10 00, 12.15, 2.30, 5 30, 7.45, 10 00 nm; Vry-Sat: 10.00, 12.15, 2.30, 5 30, 8.00, 10 30 nm
LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITEND BESTE ROLPRENT & BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY!
BEST OF THE BEST (VV2-8)
HARLEM NIGHTS (2-19)
STEEL MAGNOLIAS (A)
SHE'S OUT OF CONTROL (VV2-10)
Daagliks: 9 45, 12.00, 2.30, 5.30, 8 00, 10.30 nm — GLORY (2-14) — WENNER VAN 3 OSCARS INSLUITEND BESTE BYSPELER – DENZEL WASHINGTON!
Daagliks: 10.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.30 nm — BORN ON THE FOURTH OF JULY (2-19) — WENNER VAN 2 OSCARS INSLUITEND BESTE REGISSEUR – OLIVER STONE!
VOLGENDE AANBIEDINGS: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15); 6 Apr – ALL DOGS GO TO HEAVEN (A); 20 Apr – THE WAR OF THE ROSES (2-18); 27 Apr – CRY FREEDOM (A)
ONDERDAK PARKERING BESKIKBAAR BY VOORSTE INGANG NA KINE CENTRE

KINE HILLBROW 1-3 725-3134
Daagliks. 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7 45, 10.00 nm
LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
BEST OF THE BEST (VV2-8)
VOLGENDE AANBIEDING: 20 Apr – THE WAR OF THE ROSES (2-18)

NOORD

SANDTON CITY 1-9 783-4430/1
Daagliks: 10 00, 12.15, 2 30, 5.30, 7.45, 10 00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
BEST OF THE BEST (VV2-8)
Daagliks: 10 00, 12.15, 2.30, 5 30, 8 00, 10 15 nm — DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITEND BESTE ROLPRENT & BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY!
OLD GRINGO (2-14) — 'N ROERENDE VERHAAL VAN LIEFDE EN DRAMA! MET JANE FONDA, GREGORY PECK EN JIMMY SMITS! — Sat 10 00 & 12 15 UITVERKOOP
Daagliks: 10.00, 2.30, 5 15, 8 00, 10 15 nm — BORN ON THE FOURTH OF JULY (2-19) — WENNER VAN 2 OSCARS INSLUITEND BESTE REGISSEUR – OLIVER STONE!
Daagliks: 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 nm — STEEL MAGNOLIAS (A)
WHEN HARRY MET SALLY (2-12)
SHIRLEY VALENTINE (2-16)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15); 6 Apr – ALL DOGS GO TO HEAVEN (A); 13 Apr – WE'RE NO ANGELS (2-10); 20 Apr – THE WAR OF THE ROSES (2-18)

SK DIE MEKKA VAN GEHALTE FILMS
Pensioenaris konsessies slegs geldig Maan tot Don om 10.00 vm, 12.15 & 2.30 nm by Constantia en The Mall
VOLGENDE AANBIEDINGS: A PRIVATE LIFE; AUTUMN MILK; GETTING IT RIGHT; THE VENUS TRAP; CRY FREEDOM; MANIKA, MANIKA; A HANDFUL OF DUST

THE MALL ROSEBANK 880-2866/7
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITEND BESTE ROLPRENT & BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY!
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — MY LEFT FOOT (VV2-12) — WENNER VAN 2 OSCARS INSLUITEND BESTE AKTEUR – DANIEL DAY LEWIS!
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — DANNY, THE CHAMPION OF THE WORLD (A)
Daagliks: 9 45, 12.15, 2.30, 5 30, 8.00, 10.30 nm — GLORY (2-14) — WENNER VAN 3 OSCARS INSLUITEND BESTE BYSPELER – DENZEL WASHINGTON!
Daagliks: 9.45, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.30 nm — CINEMA PARADISO (A) — (ITALIAANSE DIALOOG – Engelse byskrifte) — VERLENG OP PUBLIEK VERSOEK!
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — THE SANDWICH YEARS (A) — (FRANSE DIALOOG – Engelse byskrifte)

CONSTANTIA ROSEBANK 788-4300
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — SHIRLEY VALENTINE (2-16)
Daagliks: 9.45, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.30 nm — STEEL MAGNOLIAS (A)
Onderdak parkering beskikbaar by ingang agter Constantia-sentrum

NOORD

CRESTA RANDBURG 476-3802
Daagliks. 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7 45, 10.00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
BEST OF THE BEST (VV2-8)
STEEL MAGNOLIAS (A) — Sat 10 00 vm UITVERKOOP
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – ALL DOGS GO TO HEAVEN (A)

KINE RANDBURG 1 & 2 787-5446
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5 30, 7.45, 10.00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
SHIRLEY VALENTINE (2-16)
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15)

NORTHCLIFF 1 & 2 782-6816
Daagliks: 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 nm — LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITEND BESTE ROLPRENT & BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY! — Sat 10 00 vm UITVERKOOP
VOLGENDE AANBIEDING: 27 Apr – CRY FREEDOM (A)

OOS

EASTGATE 1-6 622-3617/8
Daagliks 10 00, 12 15, 2.30, 5.30, 7 45, 10 00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITEND BESTE ROLPRENT & BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY!
BEST OF THE BEST (VV2-8) — SPANNING, AKSIE EN OPWINDING IN DIE TRADISIE VAN "KICKBOXER"! MET ERIC ROBERTS!
STEEL MAGNOLIAS (A) — Sat 10 00 vm UITVERKOOP
WHEN HARRY MET SALLY (2-12)
SPESIALE MIDDERNAGVERTONINGS VRYDAGAAND – ALLE ROLPRENTE HIERBO
VOLGENDE AANBIEDINGS: 6 Apr – ALL DOGS GO TO HEAVEN (A); 20 Apr – THE WAR OF THE ROSES (2-18); 27 Apr – CRY FREEDOM (A)

KEMPTON PARK 1 & 2 975-5023
Maan-Don: 10 00, 12 15, 2 30, 5 30, 7.45 nm; Vry-Sat: 10 00, 12 15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
BEST OF THE BEST (VV2-8) — SPANNING, AKSIE EN OPWINDING IN DIE TRADISIE VAN "KICKBOXER"! MET ERIC ROBERTS!
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15)

CONSTANTIA BENONI 422-3305
Maan-Don: 12.15, 2.30, 5 30, 7 45 nm; Vry: 12 15, 2.30, 5 30, 7.45, 10 00 nm; Sat. 10 00, 12 15, 2 30, 5.30, 7.45, 10 00 nm — LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
ONDERDAK PARKERING BESKIKBAAR BY BENONI PLAZA
VOLGENDE AANBIEDING: 20 Apr – THE WAR OF THE ROSES (2-18)

PALMSPRINGS 1 & 2 56-3223
Maan-Don 10.00, 12 15, 2 30, 5.30, 7 45 nm; Vry Sat 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7.45, 10 00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITEND BESTE ROLPRENT & BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY!
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15)

POTCH

KINE POTCHEFSTROOM 930378
Daagliks 10.00, 12.15, 2.30, 5 30, 7 45, 10 00 nm — LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA! — Middernag Vertoning: Vry 30 Mar THE ROCKY HORROR PICTURE SHOW
SHIRLEY VALENTINE (2-16)
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 8 00, 10 15 nm — PARENTHOOD (2-14)
Daagliks: 5.30 nm — BAGDAD CAFE (2-16)
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – ALL DOGS GO TO HEAVEN (A)

WES

WESTGATE 1-6 764-2530
Daagliks. 10 00, 12.15, 2.30, 5 30, 7.45, 10.00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITEND BESTE ROLPRENT & BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY!
BEST OF THE BEST (VV2-8)
STEEL MAGNOLIAS (A) — Sat 10 00 vm UITVERKOOP
Daagliks. 10 00, 2.30, 5.15, 7 45, 10 30 nm — BORN ON THE FOURTH OF JULY (2-19) — WENNER VAN 2 OSCARS INSLUITEND BESTE REGISSEUR – OLIVER STONE!
VOLGENDE AANBIEDINGS: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15); 6 Apr – ALL DOGS GO TO HEAVEN (A)

KINE FLORA 1 & 2 472-1658
Daagliks. 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
HARLEM NIGHTS (2-19)
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15)

CINE HIGHGATE 1-5 474-2013 — Kaartjies: Volwassenes R5,80. Skoliere R3,80
Daagliks: 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
BEST OF THE BEST (VV2-8) — Sat 10 00 vm UITVERKOOP
HARLEM NIGHTS (2-19)
Kindervertoning: Sat 31 Mar 10 00 & 12 15 — TOP GUN (A)
LEAN ON ME (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15)

KINE KRUGERSDORP 665-5330
Daagliks: 10 00, 12.15, 2.30, 5 30, 7.45, 10 00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
Daagliks. 10 00, 12.15, 2.30 5 30 nm — STEEL MAGNOLIAS (A)
Daagliks 7 45, 10 30 nm — BORN ON THE FOURTH OF JULY (2-19) — WENNER VAN 2 OSCARS INSLUITEND BESTE REGISSEUR – OLIVER STONE!

VAAL

RIVERSQUARE VEREENIGING 016-46928
Daagliks. 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 nm — LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
BEST OF THE BEST (VV2-8)
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – ALL DOGS GO TO HEAVEN (A)

KINE VANDERBIJLPARK 016-330072
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5 30, 7.45, 10 00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
BEST OF THE BEST (VV2-8)
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15)

PRETORIA

STERLAND 1-8 341-7568/9
Daagliks: 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 nm — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10) — DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
BEST OF THE BEST (VV2-8)
AN INNOCENT MAN (2-18)
WHEN HARRY MET SALLY (2-12)
SHE'S OUT OF CONTROL (VV2-10)
SHIRLEY VALENTINE (2-16)
Daagliks: 10 00, 2 30, 7.45 nm — OLD GRINGO (2-14)
Daagliks: 12.15, 5 30, 10 00 nm — MY LEFT FOOT (VV2-12) — WENNER VAN 2 OSCARS INSLUITEND BESTE AKTEUR – DANIEL DAY LEWIS!
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – TANGO & CASH (2-15)

SUNNYPARK 1-3 44-4069
Daagliks: 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7 45, 10.00 nm — DRIVING MISS DAISY (A) — WENNER VAN 4 OSCARS INSLUITEND BESTE ROLPRENT & BESTE AKTRISE – JESSICA TANDY!
STEEL MAGNOLIAS (A)
Daagliks: 9.45, 12.15, 2.30, 5.20, 8.00, 10.30 nm — GLORY (2-14) — WENNER VAN 3 OSCARS INSLUITEND BESTE BYSPELER – DENZEL WASHINGTON!
VOLGENDE AANBIEDING: 6 Apr – ALL DOGS GO TO HEAVEN (A)

TRANSVALIA 26-8387
Maan-Vry: 2.30, 5.30, 8 00 nm; Sat: 10.00, 2.30, 5.30, 8 00 nm — CINEMA PARADISO (A)

VERWOERDBURGSTAD 663-2034
Maan-Don. 10 00, 12.15, 2.30, 5 30, 7 45 nm; Vry Sat: 10.00, 12.15, 2 30, 5.30, 7.45, 10.00 nm — LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA!
Daagliks: 10 00, 2.30, 7.45 nm — BEST OF THE BEST (VV2-8)
Daagliks: 12.15, 5 30, 10 00 nm — STEEL MAGNOLIAS (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 20 Apr – THE WAR OF THE ROSES (2-18)

ICE-RINK 44-5253
PUBLIEK SKAATS — MAANDAE – SATERDAE — 1ste Sessie: 10 00-12.30 nm — 2de Sessie: 2.00-5 00 nm — Son. 2.00-5.00 nm – 7.30-10.30 nm

Sun City Teaters 014651-21174
WORD TANS VERTOON: OOP 7 DAE PER WEEK
CINE 3: I'M GONNA GET YOU SUCKA (2-14); THAT ENGLISH WOMAN (A)
CINE 1: BABY FACE (Volwasse); CHRISTINA (Volwasse)
CINE 2: I WANT TO BE BAD (Volwasse); COVER GIRL (Volwasse)

SK STER-KINEKOR PRETORIA INRYE
Skakel asb. Ster-Kinekor Navrae 44-5253 vir besonderhede
LYNNWOOD 87-1633 — DIS HIER! DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR! — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10); SEE NO EVIL, HEAR NO EVIL (2-18)
SWARTKOPS 374-4902 — DIS HIER! DIE VUURWARM DANS FILM VAN DIE JAAR! — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10); GREAT BALLS OF FIRE (A) — Middernag Vertoning: Vry 6 Apr TANGO & CASH/RUNNING ON EMPTY
WONDERBOOM 57-1108 — JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY IN DIE TREFFER KOMEDIE! — LOOK WHO'S TALKING (2-12); THE BEAR (VV2-8)
UITSPAN 7-2515 — SPANNING EN AKSIE IN DIE TRADISIE VAN "KICKBOXER"! MET ERIC ROBERTS! — BEST OF THE BEST (VV2-8); THE BEAR (VV2-8)
JAKARANDA 54-9115 9 — DIE KOMEDIE WAT ALLE OUERS NIE MOET MISLOOP NIE! MET STEVE MARTIN! — PARENTHOOD (2-14); IRON EAGLE 2 (A)
WITBANK 01351-81064 — MICHAEL DOUGLAS IN DIE AKSIE-BELAAIDE DRAMA! — BLACK RAIN (2-16); THE PRESIDIO (2-16)
RUSTENBURG 01421-29358 — SYLVESTER "ROCKY" STALLONE IN DIE TAAI AKSIE DRAMA! — LOCK UP (2-18); SKIN DEEP (2-19)

SK STER-KINEKOR 30 Mar – 5 Apr INRYE
TWEE GROOT ROLPRENTE NOU AS 'N SUPER DUBBEL! BY DIE INRYE VANAF 6 APRIL — THE GODS MUST BE CRAZY 2 — PLUS PLUS PLUS — OH SCHUCKS, IT'S SCHUSTER — Germiston • Brakpan • Hillfox Krugersdorp

TOP STAR (STAD) 412-1843/493-5877 — LAASTE WEEK! TWEE GROOT KOMEDIE STERRE – EDDIE MURPHY EN RICHARD PRYOR! — HARLEM NIGHTS (2-19); PET SEMETARY (2-18) — 6 Apr: LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE
VELSKOEN (RANDBURG) 412-1843/793-2812 — DIS HIER! DIS VUURWARM! — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2-10); GREAT BALLS OF FIRE (A) — 6 Apr: ALL DOGS GO TO HEAVEN
ATLAS (BRENTWOOD PARK) 816-1444/973-1017 — DIE TREFFER KOMEDIE MET KIRSTIE ALLEY EN JOHN TRAVOLTA! MEER AS $130 MILJOEN GEMAAK IN DIE VSA! — LOOK WHO'S TALKING (2-12); SHE'S OUT OF CONTROL (VV2-10)
STADIUM (MALVERN) 816-1444/615-1131 — DIE TREFFER KOMEDIE VIR DIE HELE FAMILIE! MOET DIT NIE MISLOOP NIE! — HONEY, I SHRUNK THE KIDS (A); DEAD POET'S SOCIETY (A) — 6 Apr: TANGO & CASH
5-STAR (HONEYDEW) 412-1843/795-1963 — DIS TONY "WHO'S THE BOSS" DANZA IN DIE PRET KOMEDIE! — SHE'S OUT OF CONTROL (VV2-10); WHEN HARRY MET SALLY (A) — 6 Apr: BEST OF THE BEST/KICKBOXER
KEMPTON PARK 816-1444/976-4905 — TWEE GROOT KOMEDIE STERRE – SAAM VIR DIE EERSTE KEER: EDDIE MURPHY EN RICHARD PRYOR! — HARLEM NIGHTS (2-19); PSYCHO 3 (2-18) — 6 Apr: BEST OF THE BEST/THE BEAR
GERMISTON 816-1444/902-1607/8 — TONY DANZA IN DIE PRET KOMEDIE! — SHE'S OUT OF CONTROL (VV2-10); WHEN HARRY MET SALLY (2-12) — 6 Apr: THE GODS MUST BE CRAZY 2 plus OH SCHUCKS, IT'S SCHUSTER
VEREENIGING 816-1444/12-3211 — 'N SUPER DUBBEL VERTONING VAN SPANNING EN AKSIE! — SCANDAL (2-18); ROADHOUSE (2-18) — 6 Apr: SHE'S OUT OF CONTROL/STEEL MAGNOLIAS
STERLIG (ROODEPOORT) 412-1843/764-2468 — TWEE AKSIE-BELAAIDE DRAMAS! ERIC ROBERTS EN JEAN CLAUDE VAN DAMME! — BEST OF THE BEST (VV2-8); KICKBOXER (2-14) — 6 Apr: TANGO & CASH
BRAKPAN 816-1444/915-3907 — IN DIE TRADISIE VAN KICKBOXER — BEST OF THE BEST (VV2-8); LOCK UP (2-18) — 6 Apr: THE GODS MUST BE CRAZY 2/OH SCHUCKS, IT'S SCHUSTER
SPEEDYS (SOUTH HILLS) 816-1444/613-4129 — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY! EN DIE STEM VAN BRUCE WILLIS! — LOOK WHO'S TALKING (2-12); STEEL MAGNOLIAS (A) — KOM VROEG VIR DIE TREFFER DUBBEL!
MEIRINGSPARK (KLERKSDORP) (018) 91060 — LAASTE WEEK! JEAN CLAUDE VAN DAMME! IN DIE TREFFER AKSIE AVONTUUR! — KICKBOXER (2-14); A NIGHTMARE ON ELM STREET 4 (2-18) — 6 Apr: SHE'S OUT OF CONTROL/STEEL MAGNOLIAS
HILLFOX (FLORIDA) 412-1843/679-1212 — 'N PRET KOMEDIE MET STEVE MARTIN! — PARENTHOOD (2-14); BLACK RAIN (2-16) — 6 Apr: THE GODS MUST BE CRAZY 2/OH SCHUCKS, IT'S SCHUSTER
SPRINGBOK (SPRINGS) 816-1444/813-4138 — 'N SUPER KOMEDIE MET PAULINE COLLINS! GENOMINEER VIR 'N OSCAR TOEKENNING! — SHIRLEY VALENTINE (2-16); LET IT RIDE (A) — 6 Apr: SHE'S OUT OF CONTROL/STEEL MAGNOLIAS
PANORAMA (MONDEOR) 412-1843/682-3411 — SUPER KOMEDIE MET PAULINE COLLINS! — SHIRLEY VALENTINE (2-16); BLACK RAIN (2-16) — 6 Apr: HONEY, I SHRUNK THE KIDS/TURNER & HOOCH
KINANDER (EVANDER) 816-1444/24117 — AKSIE, AKSIE, AKSIE! MET DOLF LUNDGREN IN DIE SPANNING RILLER! — RED SCORPION (2-14); TWO MOON JUNCTION (2-19) — 6 Apr: K-9/THE DREAM TEAM
KRUGERSDORP 953-1959 — TONY DANZA IN DIE SUPER KOMEDIE! — SHE'S OUT OF CONTROL (VV2-10); WORTH WINNING (2-12) — 6 Apr: THE GODS MUST BE CRAZY 2/OH SCHUCKS, IT'S SCHUSTER
NIGEL 816-1444/739-6610 — SEAN PENN EN MICHAEL J FOX IN DIE SKOKKENDE AKSIE RILLER! — CASUALTIES OF WAR (2-19); BRUTAL GLORY (2-12) — 6 Apr: TURNER & HOOCH/DEAD POET'S SOCIETY

FILMS

Onafhanklike rolprentteaters

KAAPSTAD

LABIA - Oranjestraat 68:

Vanaand:
SCREEN 1
2.15 en 6.30 The Princess Bride. 4.15 The Big Blue. 8.15 The Sandwich Years. 10.15 When Harry Met Sally.

SCREEN 2
2.00 The Sandwich Years. 4.00 When Harry Met Sally. 6.00 A Few Days with Me. 8.30 La Lectrice. 10.30 Withnail and I.

Saterdag:
SCREEN 1
10.15 The Princess Bride. 6.00 The Sandwich Years. 8.00 The Big Blue. 10.15 La Lectrice.
SCREEN 2
2.15 The Princess Bride. 4.15 Withnail and I. 6.15 La Lectrice. 8.15 When Harry Met Sally. 10.00 A Few Days with Me.

JOHANNESBURG

MINI CINE - Pretoriastraat 49, Hillbrow: Vandag en môre om 3, 6 en 9nm wys A CLOCKWORK ORANGE en volgende week is dit THE CANTERBURY TALES.

Richard Grant en Paul McGann in "Withnail and I" by die Labia in Kaapstad

DIE WEEK SE TV

VRYDAG 6 APRIL

TV1
6.00 Goeiemôre SA
2.30 Afterschool Special
3.30 Ducktales
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Popeye and Son
5.00 Grapevine
5.15 Fast Forward
5.45 News
6.00 TopSport
7.00 MacGyver
8.00 Nuus
8.45 Police File
9.00 Vendetta
10.00 TopSport
12.05 Oordenking

TV2
5.57 Dokumentêr
6.27 Epilogue
6.30 In Depth programme
7.00 News
7.31 Imalini
8.15 Video Juke Box

TV3
5.57 Dokumentêr
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Sidlalela Intsha

TV4
6.03 TopSport
9.04 Fliek
11.00 MASH

M-NET
10.30 Otto is a Rhino
12.00 Ring Raiders
12.22 PM Magazine
12.30 Throw Momma from the Train
2.00 Namaqualand
2.50 Saturday Night
3.00 The Smurfs
3.25 The Kidsong TV Show
3.50 Storybreak
4.15 Wowser
4.40 The Flintstone Kids
5.00 Hot Hits
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Sport
Intekenare
7.00 Timestalkers
8.30 Saturday Night
8.50 PM Magazine
9.00 The Long Riders - kyk onder hoogtepunte
11.40 Supersport
11.00 Grandview USA
12.35 Crossroads

SATERDAG 7

TV1
5.57 Oggendboodskap
6.00 Opvoedkundige TV
6.30 Agriforum
7.00 Goeiemôre SA
9.00 Opvoedkundige TV
11.00 Boel en Bill
11.05 Eier-Manie
11.10 Die Robinsons
11.35 Diere en mense
12.00 TopSport
6.00 Nuus
6.15 Kompas
6.20 Uit die pluiskeil
7.05 Die Riptide-trio
8.00 News
8.35 Magnum
9.30 Enigma - kyk onder hoogtepunte
11.10 TopSport
1.00 Epilogue

TV2
11.00 Educational Rendezvous
3.10 TopSport
6.27 Epilogue
6.45 News
7.01 Top 20
8.00 Ngomgqibelo

TV3
11.00 Educational Rendezvous
3.00 TopSport
6.27 Epilogue
6.30 Nuus
6.45 In Depth Programme
7.00 Top 20
7.39 Tshutshumkgala - Musiek
8.00 Ngomgqibelo

TV4
6.03 Check it Out
6.30 The True Story of Spit MacPhee
9.03 Kupid
9.32 Knots Landing
10.23 The Ultimate Stuntman
11.15 Sledge Hammer
11.43 TopSport

M-NET
7.00 K-TV
3.30 The Making of Johnny Be Good
3.50 Perdewedrenne
4.40 Motorsport
5.10 Panorama
5.50 PM Magazine
Oop Tyd
6.00 Diamonds
Intekenare
7.00 The Frisco Kid
9.00 Claudia - kyk onder hoogtepunte
10.30 60 Minutes
11.00 Close Encounters of the Third Kind
1.00 Saturday Night at the Palace

SONDAG 8

TV1
12.30 Note and Anecdote
1.05 Tao Tao
1.25 ZET!
1.35 Storybook International
2.00 Walt Disney flick
2.55 Die Waltons
3.50 Collage
4.50 Beyond 2000
5.45 Tydskrifprogram
6.25 Skat in Kleipotte
6.40 Met Woord en Lied
7.00 50/50
8.00 Nuus
9.00 The Guests
10.00 A Look at the Book
10.10 TopSport

TV2
1.00 TopSport
5.57 National Geographic Explorer
6.30 In Depth Programme
7.45 Nuus
7.01 Imibono
7.21 Unqambothi
7.50 Masakhane

Visconti & Mann: Dood in Venesië

'N DUITSE komponis (Dirk Bogarde) gaan Wenen toe om te gaan rus nadat hy gedurende 'n konsert inmekaar gesak het. Hier ontmoet hy 'n jong seun (Bjorn Andressen) wat saam met sy familie op vakansie is en hy raak verlief op hom. Toe hy besluit om homself liewer uit die voete te maak, gryp die noodlot in... DEATH IN VENICE wys Donderdagaand op M-Net. Ook met Silvana Mangano.

ENIGMA 'n riller waarin vyf Russiese sluipmoordenaars na die Weste gestuur word om vyf ongelukkige mense te gaan doodmaak, wys Saterdagaand op TV1. Gebaseer op die verhaal van Michael Barak. Met Martin Sheen, Sam Neill en Brigette Fossey.

Die wat van Sting se lyf en stem en alles hou, kan gerus Maandagaand op M-Net inskakel want die lieflike mens is dan te sien en praat oor sy lewe, musiek en die gelukkigeste vrou in die wêreld, sy vrou...

HIGH ANXIETY, gebaseer op 'n Hitchcock-riller is 'n komedie met Mel Brooks wat as psigiater by 'n sanatorium aangestel word. Terwyl hy oor sy voete val om 'n paar geheime en kriminele dade te ontrafel, probeer hy terselfdertyd om sy eie neurotiese gedrag en persoonlikheid te verstaan. Die fliek wys Woensdagaand op M-Net.

En in Suid-Afrika is daar nog 'n TV-reeks gemaak wat die vroeë geskiedenis van die myngemeenskap in die land uitbeeld en ook op die lewe van die bekende en 'kleurvolle' Barney Barnato fokus. Sean Taylor vertolk die hoofrol. Ook met Richard Cox en Vinette Ebrahim.

C. Thomas Howell vertolk die rol van 'n jong student wat homself as 'n arm jong swartman voordoen om so 'n beurs te kry by Harvard se regsfakulteit. So leer hy baie dinge. SOUL MAN wys Sondagaand op M-Net. Ook met James Earl Jones en Leslie Nielsen.

TV3
1.00 TopSport
5.57 Houdini
6.30 News
6.45 In Depth Programme
7.01 Imahlasedi a Tumelo
7.50 Ho Lla Noto - Koorsang
8.40 La Reng/ La Reng?

TV4
10.00 Impressions
6.03 Treasure Hunt
9.04 Hollywood Legends
10.10 Kate and Allie
10.37 Musik A La Carte

M-NET
7.00 Indiese programme
10.30 Portugese programme
Intekenare
1.00 Sokker
2.35 Golf
4.30 Sokker
Oop Tyd
6.00 Sokker
6.15 Midnight Caller
Intekenare
7.00 Carte Blanche
8.00 Wildlife on One
8.30 Soul Man - kyk onder hoogtepunte
10.10 Tennis

MAANDAG 9

TV1
7.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleschool
3.00 Opvoedkundige TV
3.30 Cloppa Castle
3.40 Pumpkin Patch
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Throb
5.00 Innovations
5.15 Bionic Six
5.45 News
6.00 Antenna
7.05 Barney Barnato - kyk onder hoogtepunte
8.00 Nuus
9.00 TopSport
10.00 St Eligius
10.55 Oordenking

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Disneyland
5.58 Snorks
6.27 Epilogue
6.30 Indepth Programme
7.00 News
7.31 Police File
8.00 Phindi
8.30 Ingxubevange

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Disneyland
5.58 Tloga e Tloga Kgale
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Police File
7.45 After 8
8.30 Sediba Sa Moya

TV4
4.58 Capitol
5.30 The Bold and the Beautiful
9.03 Family Ties
9.31 Dynasty
10.22 Hunter
11.16 The Forum Presents

M-NET
10.30 Rent-A-Cop
12.05 60 Minutes
3.00 The Smurfs
3.25 My Little Pony
3.50 Alvin and the Chipmunks
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 Spartakus and the Sun
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Anything But Love
Intekenare
7.00 Sting - kyk onder hoogtepunte
9.00 Moving Target
10.35 Money Programme
11.00 True Confessions

DINSDAG 10

TV1
7.00 Goeiemôre SA
3.00 Teleskool
3.30 Liewe Heksie
3.45 Wielie Walie
4.00 Rustelose jare
5.00 As die eeu draai
5.15 Skooldae
5.45 Nuus
6.00 Kompas
6.05 Antenne
7.00 Fox en Vennote
8.00 News
9.00 Whirlpool
10.00 The Golden Girls
10.30 No Jacket Required
11.00 Open University
11.55 Evening Prayer

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Countries
4.46 Dealing with Dogs
5.58 GI Joe
7.00 News
7.31 526
8.30 Umculo we Gospel

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Countries
4.45 Dealing with Dogs
5.58 Botaki
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Tsa Setso
8.00 Go Isa Losong
8.30 Di a Duma

TV4
4.58 Capitol
5.30 The Bold and the Beautiful
9.04 King of the Mountain
10.43 My Two Dads
11.48 The Big Valley

M-NET
10.30 Grandview USA
12.05 Newsnight
3.00 The Smurfs
3.25 My Little Pony
3.50 Alvin and the Chipmunks
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 The Real Ghostbusters
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Designing Women
Intekenare
7.00 Baby...Secret of a Lost Legend
8.30 Saturday Night
9.00 Sokker
10.00 Falcon Crest
10.47 Saturday Night
11.00 Kiss of the Spider Woman

WOENSDAG 11

TV1
7.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleschool
3.30 Alvin and the Chipmunks
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Day by Day
5.00 Innovations
5.15 ZAPMAG
5.45 News
6.00 Antenna
7.00 Telly Fun Quiz
7.30 Who's the Boss
8.00 Nuus
9.05 Goue jare, bitter jare
10.00 Alfred Hitchcock bied aan...
10.25 Op soek na die koninklike weg van Persië
10.55 Oordenking

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Training and Development
5.58 Ingcinga
6.27 Epilogue
6.30 Indepth Programme
7.00 News
7.31 Ezodumo
8.00 Ululu Ubuyile
8.30 Thenga Isipho

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Training and Development
5.58 G I Joe
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Crossbow
8.00 Ntome Tsebe

TV4
4.58 Capitol
5.30 The Bold and the Beautiful
9.04 The Man who lived at the Ritz
9.57 Doogie Howser MD
10.27 Misdaad

M-NET
10.30 Moving Target
12.05 60 Minutes
12.20 Saturday Night
12.30 Tennis
3.00 Smurfs
3.25 My Little Pony
3.50 Alvin and the Chipmunks
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 Spartakus and the Sun
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 The Days and Nights of Molly Dodd
Intekenare
7.00 The Long Riders
8.40 60 Minutes
8.53 Tennis
9.00 High Anxiety - kyk onder hoogtepunte
10.35 Newsnight
11.00 Timestalkers

DONDERDAG 12

TV1
7.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleskool
3.30 Die wysheid van die kabouters
4.00 Rustelose jare
5.00 Wetenskap in werking
5.15 Tekkies
5.45 Nuus
6.00 Kompas
6.05 Antenne
7.00 Simon en Sandra
8.00 News
9.00 Hill Street Blues
10.00 Coming of Age
10.30 Diagonal Street
11.00 The Making of a Continent
12.00 Face to Face

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 AIT
4.42 Stepping into Rhythm
5.58 Gold Disc
6.27 Epilogue
6.30 Indepth Programme
7.00 News
7.31 Crossbow
8.00 Siyakhenketha
8.30 Jazz

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 AIT
4.42 Stepping into Rhythm
5.58 Snorks
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth programme
7.31 Balekane
8.00 Kgweetsa
8.30 Jazz, Jazz, Jazz

TV4
4.58 Capitol
5.30 The Bold and the Beautiful
9.04 The Man who lived at the Ritz
9.58 Movie Focus
10.30 Cheers
10.58 Paulista Boulevard

M-NET
10.30 Throw Momma From the Train
11.55 60 Minutes
3.00 Smurfs
3.25 The Kidsong TV show
3.50 Storybreak
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 The Real Ghostbusters
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Empty Nest
Intekenare
7.00 Revue Plus
8.00 The World of National Panasonic
9.00 Death in Venice - kyk onder hoogtepunte
11.00 Saturday Night at the Palace

Gidse saamgestel deur DEBBIE AMOS

The state of SA cartooning - 5